

AM PICTAT PACEA

Manual despre construirea păcii
cu și pentru copii și tineri

Salvați Copiii

AM PICTAT PACEA

Manual despre construirea păcii cu și pentru copii și tineri

Desen intitulat „Copii agenți ai păcii”, realizat de o fată de 14 ani din Bosnia-Herțegovina

Salvați Copiii

Save the Children Romania

2011

Misiunea

Salvați Copiii este obținerea de progrese importante privind modul în care copiii sunt tratați și producerea schimbărilor imediate și de durată în viața acestora.

Viziunea

Salvați Copiii este o lume în care fiecărui copil îi este respectat dreptul la viață, protecție, dezvoltare și participare.

Traducere în limba română de Maria Dan și Sinziana Ludușan

Acest proiect a fost finanțat prin sprijinul Ministerului Norvegian al Afacerilor Externe

© 2008 Salvați Copiii Norvegia

Autori: Clare Feinstein și Claire O’Kane

Și-au adus contribuția: Copiii și tinerii din Bosnia-Herțegovina, Guatemala, Nepal și Uganda.

Neha Bhandari

Design grafic: Amund Lie Nitter

Publicat de: Salvați Copiii România

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ORGANIZAȚIA “SALVAȚI COPIII” (București)

Am pictat pacea : manual despre construirea păcii cu și pentru copii și tineri

/ Organizația Salvați Copiii. - București : Speed Promotion, 2011

ISBN 978-973-8942-95-0

3-053.2

3-053.6

În acest manual, puteți citi despre următoarele

Introducere în manual 4

Am dori să mulțumim 7

Secțiunea 1: Modul de înțelegere și viziunile copiilor 8

Viziunile copiilor și tinerilor despre pace 8

Modul în care copii și tinerii înțeleg construirea păcii 12

Modul în care copiii și tinerii înțeleg istoria și impactul conflictului 16

Secțiunea 2: Acțiunile copiilor 20

Oportunitățile copiilor și tinerilor de a participa la construirea păcii
la diferite niveluri 21

Nivel individual 26

Nivelul familiei 27

Nivelul organizațiilor de copii 28

Nivel școlar 31

Nivelul comunității 34

Nivel regional 37

Nivel național 39

Nivel internațional 41

Evaluare a ceea ce ajută și ce împiedică eforturile de construire a păcii ale copiilor
și tinerilor 46

Recomandări și propuneri de consolidare a rolului copiilor și tinerilor ca agenți
ai păcii 50

Și... pentru a vă ajuta pe mai departe 56

Câteva resurse cheie: alte publicații utile 57

Sfaturi pentru facilitatori adulți 58

Jocurile pe care le jucăm: modalități de a sparge gheața, jocuri energizante și exerciții
pentru deprinderi pentru viață 60

Să înțelegem câțiva termeni folosiți în manual 64

Postfață despre Salvați Copiii Norvegia 67

Introducere în manual

„Pacea poate fi construită prin mijloace pașnice, copiii fiind foarte pricepuți la aceasta.”

(Copii, Uganda de Nord)

„Copiii, după părerea noastră, stau la baza procesului căutării păcii și construirii ei. Ceea ce am vrut să obținem a fost să informăm copiii și să-i ajutăm să înțeleagă că există o lume mult mai bună și că o pot obține prin anumite acțiuni.”

(Copii, ACJ, Guatemala)

„Prin activitățile noastre, am descoperit că putem influența procesul de construire și de menținere a păcii în țara noastră. Am învățat, de asemenea, că noi trebuie să facem tot posibilul pentru a reuși și a persevera în obiectivele noastre.”

(Copii de la școala primară, Blatnic, Bosnia-Herțegovina)

„Vă cerem vouă, în calitate de părinți, înțelepți ai comunității, ONG-uri, funcționari guvernamentali și alți actori, să ne ascultați vocile și să ne sprijiniți rolul activ în construirea păcii.”

(Copii și tineri, Nepal)

Pentru cine este acest manual?

Acest manual a fost proiectat și dezvoltat împreună cu **copii și tineri** pentru copii și tineri. Dar, totodată, poate fi util și interesant pentru adulți. Copiii și tinerii implicați în elaborarea acestui manual doresc să promoveze, să construiască și să susțină pacea în comunitățile lor locale, în școli, cartiere și națiuni.

Manualul este cel mai potrivit pentru copii și tineri de minim 12 ani. Tinerilor li se va părea, de asemenea, un manual ușor de urmărit. Unii copii și tineri ar putea avea nevoie de ajutor de la adulți pentru a înțelege manualul în întregime.

Cu toate acestea, copiii, tinerii și adulții care au contribuit la acest manual au avut experiențe plăcute folosind unele instrumente și părți de orientare cu copiii mai mici, cu vârste cuprinse între 6-12 ani. Copiii sub vârsta de 6 ani pot fi, de asemenea, încurajați și sprijiniți în promovarea păcii și în participarea la procesul de luare de decizii prin modalități creative¹.

Dacă sunteți un adult care dorește să sprijine fetele și băieții în eforturile lor de construire a păcii, acest mesaj vi se adresează în egală măsură. Parcurgând acest manual, veți vedea că tinerii și copiii le cer cu adevărat adulților să îi susțină. Fie că sunteți părinte, profesor, lider religios sau tradițional, funcționar administrativ, angajat al organizațiilor neguvernamentale, specialist ONU sau jurnalist, vă încurajăm să citiți și să folosiți acest manual.

---

¹ Vezi Miller, J. (1997) „Niciodată prea devreme: Cum pot copiii mici să-și asume responsabilitatea și să ia decizii”, Salvați Copiii și Rețeaua Early Years

De ce este acest manual important?

Acest manual este important, deoarece recunoaște rolul copiilor ca agenți ai păcii. Prin intermediul acestui manual, vrem să intrăm în legătură cu băieți și fete de diferite vârste, care provin din medii diferite și dețin abilități diferite, să aflăm experiențele lor, ceea ce știu, ceea ce cred, la ce visează și ce vor să facă. Ideea din spatele acestui manual este să încurajăm mai mulți adulți să asculte vocile fetelor și băieților cu atenție și în mod serios și să lucreze cu ei în calitate de parteneri, pentru crearea și susținerea păcii. Astfel, manualul ajută la promovarea participării copiilor, determinând o mai bună respectare a drepturilor copiilor.

Cum a fost dezvoltat manualul?

Acest manual a fost dezvoltat împreună cu copii și tineri. Acești copii și tineri sunt membri ai cluburilor, asociațiilor, grupurilor sau inițiativelor participative ale copiilor din Bosnia-Herțegovina, Guatemala, Nepal și Uganda. Fetele și băieții din toate aceste țări au fost afectați de conflictele armate și de nesiguranța din țara lor. Cu toate acestea, lucrând împreună pentru o viziune a păcii, copiii și tinerii se comportă ca agenți ai păcii, pentru a sensibiliza cu privire la pace, acționând pentru a diminua și a aborda conflictul și nesiguranța și contribuind la procesele de pace. Copiii și tinerii implicați în cluburile, grupurile de copii și inițiativele de pace au experiențe bogate, păreri și idei de împărtășit, care ar putea ajuta alte fete și băieți să își dezvolte și/sau să își consolideze propriile inițiative de construire a păcii.

Acești copii și tineri din Europa, America Latină, Asia și Africa au fost implicați activ într-o evaluare tematică globală pe doi ani cu privire la participarea copiilor în conflicte armate, post-conflict și procesul de construire a păcii, desfășurată de Salvați Copiii Norvegia din septembrie 2006 în octombrie 2008. Fete și băieți cu vârste cuprinse între 6-18 ani, care provin din medii diferite, inclusiv copii care frecventează școala, copii care nu mai frecventează școala, foști copii soldați, copii mame, copii care provin din minorități etnice – inclusiv grupuri indigene, copii din diferite grupuri de castă, grupuri religioase și etnice – și copii cu dizabilități, au fost implicați ca cercetători, consilieri, documentariști și avocați ai păcii.

Prin intermediul evaluării tematice, copiii și tinerii au adunat și au analizat informații importante în legătură cu viziunile lor despre pace și părerile lor despre experiențele de construire a păcii, inclusiv factori care ajută și împiedică participarea copiilor la construirea păcii. Au fost elaborate rapoarte naționale și globale ale principalelor rezultate². Copiii și tinerii care au fost implicați în evaluarea tematică, voiau, de asemenea, să prezinte aceste informații astfel încât să ajute celelalte grupuri de copii și tineri care doresc construirea păcii în diferite părți ale lumii. Prin urmare, acest manual a fost elaborat cu colaborarea lor, pentru a oferi consiliere și pentru a ilustra modul în care copiii participă și contribuie la construirea păcii în comunitățile și în țările lor.

Manualul a fost pregătit printr-un proces participativ de adunare de informații, documentare, consultare și feedback, care a inclus participarea copiilor și tinerilor la evaluarea tematică din fiecare din cele patru țări. Copiii și tinerii și-au prezentat de asemenea ideile despre design-ul și aranjarea în pagină a manualului, care este deci elaborat conform părerilor, experiențelor și sugestiilor venite direct din partea copiilor și tinerilor. Contribuțiile lor sunt prezentate în următoarele secțiuni:

- Viziunile copiilor despre pace;
  - Modul în care copiii înțeleg construirea păcii;
  - Modul în care copiii înțeleg istoria și impactul conflictului;
  - Posibilitățile de participare a copiilor la construirea păcii la diferite niveluri (individual, al familiei, al organizațiilor de copii, școlar, al comunității, regional, național, internațional) – *incluzând exemple de activități și impactul participării copiilor la aceste diferite niveluri*;
  - Evaluarea a ceea ce ajută și a ceea ce stă în calea eforturilor copiilor de construire a păcii;
  - Recomandări și propuneri pentru consolidarea rolului copiilor ca agenți ai păcii.
-

² Rapoartele naționale și documentele globale sunt disponibile la www.reddbarna.no/chp

Modul de folosire a manualului

În acest manual veți găsi:

- instrumente practice care îi pot ajuta pe copii și pe tineri să exploreze și să analizeze conflictul și pacea, precum și să planifice mai bine inițiativele de construire a păcii;
- păreri, experiențe, analize și sfaturi de la copiii și tinerii care au fost implicați în construirea păcii;
- exemple practice cu privire la inițiativele copiilor de construire a păcii sau sursă de inspirație pentru cei interesați.

Contextul fiecăruia este diferit. Planificarea acțiunii pentru construirea păcii ar trebui să se bazeze pe înțelegerea fiecărui context local. Prin urmare, acest manual nu vă spune „trebuie să faceți în acest fel”. Sunt împărtășite, mai degrabă, instrumente, experiențe, sfaturi, analize și exemple motivante ale participării copiilor și ale construirii păcii.

Sperăm că ideile și informațiile din acest manual vă vor ajuta să dobândiți modalități creative de gândire, de analiză și de planificare a construirii păcii – la nivel individual și colectiv, în grupuri de copii și tineri, în parteneriate cu adulți care acordă sprijin. Îi încurajăm pe copii și pe tineri să identifice părinți, profesori, facilitatori ONG, lideri religioși sau ai comunității, care pot lucra în parteneriat cu ei, pentru a promova și a susține construirea păcii.

În manual, sunt plasate din loc în loc diferite simboluri.

Simbolul ilustrând un instrument indică prezența în continuare a unui „instrument” sau a unor activități/exerciții³ care vă pot ajuta să vă gândiți, să explorați, să analizați sau să planificați mai bine inițiativele de construire a păcii.

Simbolul ilustrând un bec indică prezența unor sfaturi cu privire la consolidarea participării copiilor și tinerilor la construirea păcii.

Simbolul reprezentând globul terestru înseamnă faptul că în continuare puteți găsi exemple motivante din diferite părți ale lumii, referitoare la participarea copiilor și tinerilor la construirea păcii.

Înțelegem faptul că tinerii și copiii ar putea considera greu de urmărit anumite informații sau cuvinte din acest manual. Din acest motiv, am explicat diferite cuvinte la sfârșitul manualului, în secțiunea „Să înțelegem câțiva termeni folosiți în manual”.

În cazul în care mai aveți întrebări, cereți ajutorul unui adult înțelegător.

Copiii și tinerii au contribuit cu mare entuziasm la elaborarea acestui manual. Acest lucru demonstrează dorința lor profundă de pace și, prin urmare, importanța sprijinirii participării copiilor și tinerilor la construirea păcii. Sperăm că informațiile, ideile și exemplele ilustrate în acest manual, îi vor inspira pe copii și pe tinerii din întreaga lume, astfel încât aceștia să-și continue cu încredere rolul lor de agenți ai păcii!

---

³ Puteți găsi mai multe detalii despre aceste instrumente, precum și despre alte instrumente, în Salvați Copiii Norvegia (2008) „Ghidul instrumentelor: pentru cercetare participativă și evaluare cu copiii, tinerii și adulții” la www.reddbarna.no/chp

Am dori să mulțumim

Acest manual a fost proiectat și elaborat prin participarea activă a copiilor și tinerilor care sunt membri ai cluburilor, grupurilor, asociațiilor de copii sau inițiativelor participative din Bosnia-Herțegovina, Guatemala, Nepal și Uganda.

Apreciem și am dori să mulțumim pentru numeroasele informații, păreri și inspirații împărtășite de copiii și tinerii din următoarele grupuri și inițiative.

Bosnia-Herțegovina:

- „Centrul pentru Drepturile Copilului”, Konjic;
- Organizația umanitară „Amica Prijateljice”, Srebrenica;
- Școala primară „Dositej Obradovic”, Blatnica;
- Școala primară „Zahid Baručija”, Vogošća.

Guatemala:

- Asociación Cristiana de Jóvenes ACJ (Asociația Tinerilor Creștini), Sediul principal din Guatemala City și munca cu voluntarii din departamentele următoare: Guatemala, Chimaltenango, Retalhuleu, Quiché, Alta Verapaz, Baja Verapaz, Chiquimula și Izabal;
- Programele radio ale copiilor și tinerilor din Alta Verapaz și Izabal⁴;
- Utz K'aslemaal, departamentul Quiché.

Nepal:

- În Nepal, 1204 membri ai Clubului Copiilor (cu vârste cuprinse între 7-18 ani) din 54 de Cluburi ale Copiilor în trei regiuni geografice din Nepal, și anume: Bardiya (regiune de vest), Udaypur (regiune de est) and Tanahun (regiune centrală), au contribuit activ la elaborarea acestui manual, fiind sprijiniți de parteneri cheie ai ONG-urilor⁵. Membrii Cluburilor Copiilor au inclus fete și băieți din diferite grupuri etnice și de castă, inclusiv comunități etnice minoritare și marginalizate.

Uganda:

- Asociația Copiilor Adok Kwen Ki Can, Gulu;
- Clubul de Pace Bungatira, Agonga Village, Gulu;
- Clubul de Pace Laliya, Laliya, Gulu;
- Clubul de pace Lakwatomer, Lakwatomer Village, Gulu;
- Asociația Copiilor Loki Tam, Bungatira, Gulu, Uganda;
- Clubul gimnazial de Pace Lukome, Lukome, Gulu, Uganda;
- Clubul de Pace al Colegiului Onoono Memorial, satul Bobi, regiunea Gulu, Uganda;
- Clubul de Pace Pakwelo, subregiunea Pakwelo, orașul Gulu;
- Clubul gimnazial de Pace Sacred Heart, Lacor, regiunea Gulu;
- Clubul gimnazial de Pace Sir Samuel Baker, subregiunea Paicho, regiunea Gulu;
- Asociația Mamelor Copii Tam Piwa, Gulu;
- Asociația Tinerilor Afecțați de Război (WAYA), Kanyagoga, Gulu.

Am dori, de asemenea, să mulțumim pentru imensul sprijin acordat de adulții din organizațiile partenere, școli, birourile Salvați Copiii și cercetătorilor independenți din fiecare țară, precum și de la nivel global. Îi mulțumim din suflet și lui Neha Bhandari pentru revizia documentului și pentru ajutorul ei în consolidarea elaborării pe înțelesul copiilor a acestei publicații.

Cercetători internaționali și Senior Adviser din partea Salvați Copiii Norvegia, 2008

⁴ Susținute de EDECRI - *Escuela de Educación Especial y Centro de Rehabilitación Integral* (Școala pentru educație specială și Centrul de reabilitare integrală); FUNDEMI - Talita Kumi. *Fundación de la Mujer Indígena Talita Kumi*. (Fundatia Femeilor Indigene); și ADEB'Q'I- *Asociación de Educadores Bilingües Q'eqchi'* de Izabal (Asociația educatorilor bilingvi Q'eqchi din Izabal)

⁵ ONG-ul Ilaka din Udaypur, ONG-ul Hoste Hainse din Tanahun și D.W.O din Bardiya

Secțiunea I:

Modul de înțelegere și viziunile copiilor

În această secțiune veți afla despre următoarele:

- Viziunile copiilor și tinerilor despre pace;
- Modul în care copiii și tinerii înțeleg construirea păcii;
- Modul în care copiii și tinerii înțeleg istoria și impactul conflictului.

Viziunile copiilor și tinerilor despre pace

ÎN ACEST CAPITOL, VEȚI AFLA DESPRE URMĂTOARELE:

- Cum să folosiți un instrument de viziune;
- Viziunile copiilor despre pace în Nepal, Guatemala, Bosnia-Herțegovina și Uganda.

„Pacea înseamnă viață și supraviețuire. Înseamnă să locuim în casele noastre și să dormim fără a fi strămutați. Se reflectă în modul în care ne comportăm unii cu alții și în modul în care muncim și trăim. Înseamnă să respecti tăcerea celuilalt și să ascuți cântecul lui; să respecti și să-ți dai seama că fiecare ființă umană are o valoare. Înseamnă să ai o ordine socială și libertate de opinie; și să ai un guvern”.

(Descrierea păcii de către copii⁶)

Această secțiune prezintă un instrument de viziune, care îi ajută pe copii, tineri și adulți să exploreze și să descrie viziunile despre pace. Poeziile, cântecele, teatrul, dansul sau mima sunt alte modalități creative prin care copiii și tinerii își pot exprima și împărtăși speranțele și viziunile despre pace. Secțiunea descrie apoi viziunile despre pace ale copiilor din Nepal, Guatemala, Bosnia-Herțegovina și Uganda. La sfârșitul secțiunii, puteți citi câteva reflecții ale copiilor și ale tinerilor.

Imagine a păcii dezvoltată de un băiat de 16 ani, Bosnia-Herțegovina

6 Salvați Copiii Norvegia (2005) „Construirea păcii din război Copiii și tinerii în calitate de agenți ai păcii: Provocarea generațiilor tinere” (*Building Peace*)

CARE ESTE VIZIUNEA VOASTRĂ DESPRE PACE?

Un exercițiu de viziune:

Găsește un loc liniștit pentru tine și prietenii tăi, unde să puteți sta întinși/așezați confortabil. Închideți ochii și respirați adânc. Visați la viziunea voastră despre pace. Cum arată? Cum vă simțiți acolo? Ce fac fetele și băieții? Ce fac adulții? Cum interacționează copiii și adulții unii cu ceilalți? Ce fac copiii pentru a ajuta la susținerea păcii? Visați, visați, visați. După câteva minute de visare, împărțiți fiecărui copil câte o foaie de hârtie și un creion sau creioane colorate. Fiecare dintre voi poate desena o imagine pentru a încerca să surprindă și să illustreze părți importante ale visului vostru. Arătați-vă unul altuia desenele, pentru a le putea combina și a forma o viziune colectivă a păcii.

Poezii, cântece, teatru, dans sau mimă:

Poate vă face plăcere să spuneți poezii, cântece, să dansați sau să mimați, să prezentați mici scenete de teatru pentru a schimba cu celelalte persoane viziunile voastre despre pace.

„Viziunea noastră despre pace este ca toată lumea să trăiască în uniune și pace, fără războaie și suferință, care ne-au marcat viețile... O lume condusă de unitate, respect reciproc, toleranță și prietenie între oameni!”

(Copii și tineri, Blatnica and Konjic, Bosnia-Herțegovina)

„Viziunea noastră este să muncim din greu pentru a câștiga pacea în țara noastră, în special în Uganda de Nord. Copiii și tinerii vor fi din nou fericiți și vor avea mulți prieteni, se vor întoarce în locurile lor natale în sate.”

(Copii, Uganda de Nord)

„Dacă suntem conștienți și muncim pentru transformări, atunci vom obține pacea. O transformare în urma căreia putem trăi liber, fără a fi excluși din cauza modului în care gândim și a ceea ce suntem; dacă muncim împreună pentru sensibilizare, putem obține pacea. Chiar dacă lucrurile nu merg bine în lume, mai există speranță pentru îmbunătățirea lucrurilor; toți își doresc pace, iar acest lucru înseamnă speranță. Va veni o zi în care va fi lumină și lumea va fi mai bună”.

(Copii și tineri, ACJ, Guatemala)

„Pacea este ca o floare de care toți trebuie să avem grijă, altfel se ofilește. Dorim să fim ca porumbelul care simbolizează pace și libertate, pentru că acesta poate zbura liber.”

(Copii, grup radio, Guatemala)

Viziunea păcii, idei colective ale copiilor din Nepal: Soarele strălucește și totul în jur este verde și pașnic. Nu mai există discriminare împotriva fetelor, copiilor cu dizabilități, castelor inferioare sau grupurilor etnice și claselor diferite. Stigmatul castei a luat sfârșit. Toți sunt tratați corect și egal. Toți copiii își exercită drepturile. Școli favorabile copiilor, sănătate, apă și jocuri – toate există și sunt accesibile tuturor; toate fetele și toți băieții frecventează școala. Școlile sunt recunoscute drept Zone de Pace. Nu mai există sărăcie. Violența împotriva copiilor și a femeilor, inclusiv amenințări, abuz și viol, a luat sfârșit. Nu mai există alcoolism. Toate și toți vor fi în siguranță. Copiii nu sunt exploatați. Sunt create tribunale pentru tineri. Educația profesională este oferită tinerilor și membrii familiei au acces la oportunități bune de muncă. Nu există corupție. Copiii sunt încurajați să participe, iar vocile lor sunt respectate și auzite în familii, școli, comunități și națiuni. Copiii sunt implicați în construirea păcii, în special prin intermediul Cluburilor Copiilor și școlilor care sunt Zone de Pace.

În Guatemala: Copiii din Utz K'aslemal (o organizație a copiilor, al cărei scop este promovarea unei sănătăți mintale mai bune) și grupurile radio au o viziune similară, conform căreia nu mai există violență, nici sărăcie, nici discriminare, nici găști, delincvență sau uz de droguri; copiii au acces la educație, sănătate,

Viziunea păcii, un exemplu de la un băiat din Nepal

recreere și o biserică locală; băieții și fetele au dreptul de a participa; oamenii trăiesc în armonie, având dragoste și liniște în familiile, școlile și comunitățile lor. Este necesară abordarea violenței, nesiguranței și sărăciei în familii și comunități, pentru a îi împiedica pe copii și pe tineri să intre sau să facă parte din găști. Contribuția copiilor la construirea păcii ar trebui recunoscută de adulți și de autorități.

„Războiul a lăsat în urmă multă sărăcie și violență. În prezent, există hoți, delincvență și găști. Vom putea trăi pașnic doar atunci când violența creată de găști va dispărea sau atunci când delincvența, jafurile, atacurile și crimele vor înceta. De asemenea, violența părinților îndreptată către copiii lor nu trebuie să existe. Este necesar ca tinerii să participe la activități pentru construirea păcii, în loc să facă parte din găști”.

(Copii și tineri, Utz K'aslemal, Guatemala)

Importanța nediscriminării, a egalității, echității, libertății și justiției a fost de asemenea accentuată de ACJ – Asociația Tinerilor Creștini: *„Pacea înseamnă să fim uniți în egalitate... De asemenea, trebuie să existe egalitate între bărbați și femei, egalitate de gen, pentru că machismul⁷ este foarte răspândit. Suntem toți egali, indiferent de sexul nostru... Justiția este de asemenea importantă, cei care fac fapte rele sau rănesc alte persoane ar trebui pedepsiți, iar în comunitate ar trebui să existe armonie, liniște și iubire. Justiția ar trebui să se aplice în egală măsură pentru toți... Libertatea este și ea importantă, trebuie să rupem lanțurile ce ne leagă, să ne exprimăm liber; ar trebui să ne simțim eliberați pentru a începe construirea păcii, pentru a lua propriile decizii, pentru a ne exprima punctele de vedere.”*

(Copii și tineri, ACJ)

Copiii au scos în evidență și importanța respectării mediului, animalelor, plantelor și resurselor naturale, pentru ca pacea să fie adevărată și de durată.

În Bosnia-Herțegovina: Copiii au scos în evidență importanța creării unor medii sigure și protectoare. Iată părerea băieților și fetelor din Blatnica: *„Îmi doresc ca toți prietenii mei să aibă dreptul de a se juca, de a socializa și de a merge la școală. Îmi doresc să existe dreptul la timp liber și dreptul la siguranță și protecția sănătății copiilor... Aș dori ca mai mulți elevi din școala mea să fie incluși în mai multe cluburi, să poată socializa mai mult și să învețe ceva din aceasta. Îmi doresc ca oamenii să se respecte mai mult pe ei înșiși și în special pe ceilalți. Fiecare copil ar trebui protejat de violență, terorism și abuz sexual. Vor fi asigurate condiții mai bune de viață în Bosnia și Herțegovina. Copiii nu vor mai fi discriminați.”* Și copiii din Konjic au scos în evidență importanța: *„eliminării sărăciei... și a încurajării persoanelor în vârstă să respecte opiniile copiilor și tinerilor, pentru că aceștia pot fi inițiatorii păcii. Ascultând părerile copiilor, adulții pot susține mai bine drepturile copiilor”.*

În Uganda: Și copiii din Uganda de Nord au subliniat importanța încrederii, credinței, iertării, și reconcilierii. *„Negocierile de pace din Juba ar trebui să dea rezultate”*, astfel încât pacea să fie asigurată. După cum este ilustrat în desenul de mai jos, copiii au accentuat importanța părăsirii taberelor (pentru persoanele strămutate intern) și a întoarcerii în satele lor, unde își pot cultiva propriul teren și își pot produce propriile mijloace de trai. Violența, discriminarea, corupția și sărăcia va lua sfârșit, astfel încât copiii și familiile să poată avea acces la servicii de calitate (educație, sănătate, apă) în propriile localități.

Viziunea păcii conform copiilor din Uganda de Nord, unde familiile s-au reinstalat în casele și satele lor

Aceste viziuni arată importanța ajutorării copiilor și tinerilor, ca aceștia să vizualizeze și să-și exprime creativ rolul lor de agenți ai păcii, pentru ca ei să poată visa la pace. Este, de asemenea, important ca tinerii și copiii să fie susținuți în identificarea puterilor lor individuale și colective, care pot fi dezvoltate. Este importantă elaborarea unor planuri și strategii de acțiune, necesare pentru susținerea rolului lor de agenți ai păcii, pentru ca ei să-și poată atinge viziunea. Acest lucru include sprijinul acordat copiilor în propriile inițiative de pace. Pentru obținerea tuturor acestor lucruri, copiii și tinerii au nevoie de susținerea activă din partea adulților, în comunitățile lor și în societatea largă.

7 O concepție potrivit căreia bărbatul este superior femeii.

DOUĂ POEZII ALE COPIILOR DIN UGANDA DE NORD

„Aduceți pacea în Uganda”

Pace, pace, pace unde ești draga mea?
De ce te ascunzi de noi?
Pace, pace am dori să te vedem
De când ne-am născut, nimeni nu te-a văzut, pace
Bătrânii noștri spun că pe vremea lor existai.

Pace, unde ești acum?
Ai fugit de noi
În absența ta, ne-ai lăsat în mâinile dușmanilor -
Foamea, războiul, boala, răpirile și profanarea răg
precum un leu mâniaș.

Pace, te rugăm, am dori să te vedem
Vino și coboară peste noi
Vrem să-ți simțim dulceața mâinii
Copiii din Uganda de Nord te așteaptă
Nu ne refuza, te rugăm.

Avem nevoie de pace în noi înșine
Pace în comunitatea noastră
Pace în ținutul nostru și pace în Uganda

‘Viziunea păcii’

(fete, Clubul de pace Sacred Heart)

Pace, Pace, Pace
Pacea este ca o lumânare
Lumină în întuneric
Delicată și afectuoasă

Este unică
Incomparabilă
Te face să te simți minunat

Este atât de blândă...
Nimeni nu ar trebui să-i ducă lipsa
Nu există nimic pe pământ
Mai special decât pacea

Sperăm ca lumina păcii
Să strălucească peste noi
Prin autorul păcii, Isus

Căci pacea e modestă
Dorim cu disperare pacea
Și o vom vedea în curând

CELE MAI IMPORTANTE TREI LUCRURI PE CARE LE-AM ÎNVĂȚAT DIN ACEASTĂ SECȚIUNE:

Intro-
ducere

Secțiunea

I

10

11

Secțiunea

2

Pentru a
vă ajuta
pe mai
departe

Modul în care copiii și tinerii înțeleg construirea păcii

ÎN ACEST CAPITOL, VEȚI AFLA URMĂTOARELE:

- Cum să folosiți exercițiul Balon;
- Rezultatele principale ale exercițiului Balon în Bosnia-Herțegovina, Guatemala, Nepal și Uganda.

„Copiii din Srebrenica construiesc pacea socializând cu alți copii și respectându-i. Copiii construiesc pacea nediscriminându-se unul pe celălalt. Trebuie să respectăm drepturile fiecăruia, indiferent de etnia lor și trebuie să fim uniți cu toții și să ne respectăm unii pe alții. Trebuie să acordăm o a doua șansă celorlalți, pentru ca toți să fim uniți din nou. Deci nu vă urâți și nu vă răniți unul pe celălalt. Să construim pacea, să facem în așa fel încât viitorul să ne fie mai bun și mai fericit, plin de dragoste și de respect.” (Copii, Srebrenica, Bosnia-Herțegovina)

„Pacea nu este doar un cuvânt, nu înseamnă doar să ne simțim bine cu alții, pacea implică multe lucruri. Comunicarea este unul dintre principiile fundamentale. Înainte de a lua orice decizie, este important să comunicăm pentru a evita conflictele.” (Children, Guatemala)

Această secțiune prezintă un instrument cunoscut drept exercițiul Balon, care folosește imaginea unui balon cu aer cald, pentru a analiza modul în care copii și tinerii înțeleg construirea păcii și experiențele lor în acest domeniu. Apoi prezintă principalele rezultate ale exercițiului cu balonul construirii păcii, care a fost realizat cu copii și tineri din Bosnia-Herțegovina, Guatemala, Nepal și Uganda.

CE ÎNSEAMNĂ CONSTRUIREA PĂCII PENTRU TINE?

„**Exercițiul balon**” folosește imaginea unui balon cu aer cald pentru a analiza modul în care înțelegeți construirea păcii și experiențele voastre cu privire la participarea copiilor în construirea păcii. Balonul cu aer cald reprezintă construirea păcii și participarea copiilor la construirea păcii. Atunci când sunt înlăturați țăruii (barierele) care mențin balonul la pământ, va fi posibilă construirea păcii, iar copiii și adulții se vor putea mișca în voie cu balonul lor, către viziunea lor de pace.

Pașii principali:

Desenați pe o foaie mare de hârtie pentru flipchart imaginea unui balon cu aer cald (un cerc mare împărțit în segmente), cu un coș care este ancorat la sol cu țăruii. Deasupra balonului cu aer cald sunt o serie de săgeți, care ar putea ajuta la ridicarea acestuia în aer. În partea dreaptă sus, desenați soarele. În partea stângă sus, desenați norii. Discutați împreună cu prietenii voștri, analizați și notați ideile voastre în diferitele părți ale imaginii vizuale:

- **Segmentele balonului cu aer cald:** ce înseamnă pentru tine conceptul de construire a păcii? care sunt componentele construirii păcii?
- **Coșul:** ce persoane sunt implicate în construirea păcii?
- **Semnul de lângă coș:** căror copii ar trebui să li se dea ocazia să participe în procesul de construire a păcii (vârstă, sex, etnie, mediu etc.)?

- *Țărușii (albaștri)*: care sunt factorii care împiedică sau opresc construirea păcii?
- *Țărușii (roșii)*: care sunt factorii care împiedică sau opresc participarea copiilor la construirea păcii?
- *Săgețile (albastre)*: care sunt factorii care înlesnesc construirea păcii?
- *Săgețile (roșii)*: care sunt factorii care înlesnesc participarea copiilor la construirea păcii?
- *Soarele*: care este viziunea/scopul participării copiilor la construirea păcii?
- *Norii*: care sunt riscurile pe care le întâmpină copiii atunci când participă la construirea păcii?
- *Prezentați-le adulților* părerile, ideile și sugestiile voastre, astfel încât ei să vă poată susține mai bine participarea la construirea păcii și pentru a vă asigura că participarea voastră este sigură și semnificativă.

Modul în care copiii înțeleg construirea păcii:

Rezultatele principale ale exercițiului cu balonul construirii păcii, efectuat în Uganda, Nepal, Guatemala și Bosnia-Herțegovina

Copiii și tinerii, inclusiv copiii mai mici, au demonstrat faptul că înțeleg bine și în totalitate conceptul de construire a păcii. Ei au luat în considerare atitudini, comportamente și valori ale societății, cultura și religiile urmate în societate, structura societății și de asemenea, factori economici și politici.

Copiii implicați în elaborarea acestui manual au accentuat modul în care, pentru ei, construirea păcii începe la nivel individual, în cadrul familiei și prietenilor, pentru ca apoi să continue în exterior:

„Pacea începe în tine, apoi se extinde la împrejurimi. Dacă nu te iubești, atunci nu vei găsi pacea în tine. Atât copiii afectați de război, cât și cei care nu au fost afectați, au aceleași valori ca ființe umane. Pacea este un drept fundamental, fără de care ființele umane nu pot trăi.”

(Băieți, Clubul de pace Sir Samuel Baker, Uganda)

După cum descriu copiii din Bosnia-Herțegovina, *„ca indivizi, copiii pot fi sinceri, pot avea respect și motivație față de ei înșiși, pot arăta empatie, se pot implica în dialoguri și discuții, pot comunica fără conflict, îi pot respecta pe adulți și pe copiii cu nevoi speciale și pot arăta o abordare prietenească în jocuri. Ei pot fi implicați activ în munca în echipă, pot fi familiarizați cu drepturile copiilor, pot împărtăși informații (în sens dublu) și își pot lărgi sfera de cunoștințe despre construirea păcii.”*⁸

Diverse forme de discriminare și de excludere bazate pe religie, etnie, castă sau venit scăzut au dus la situații de conflict în Bosnia-Herțegovina, Guatemala, Nepal și Uganda. În fiecare situație, copiii au identificat violările drepturilor copiilor sau omului drept motivele care au stat la baza conflictului. Aceste violări au de asemenea un impact negativ al conflictului. Copiii și tinerii au spus că participarea, nediscriminarea, respectarea drepturilor omului și ale copiilor, egalitatea și împărțirea echitabilă a resurselor sunt importante pentru a avea pace în prezent și în viitor.

Cauzele fundamentale ale conflictului (sau cauzele care au stat la baza lui) includ: discriminarea de gen/castă, discriminarea persoanelor cu dizabilități, abuzul, exploatarea și violarea drepturilor omului și ale copiilor, sărăcia, discrepanța mare între săraci și bogați, inegalitatea, corupția, lipsa educației, șomajul, lupta pentru putere, gelozia și lăcomia.

(Copii și tineri, Nepal)

„Dorim să existe egalitate de gen, egalitate între clasele sau grupurile sociale, egalitate între studenții din diferite universități. Societatea este împărțită nu doar în clase și grupuri, dar și în mici grupuri sociale; nu există un țel comun, fiecare se gândește doar la treaba lui, încercând să trăiască fără să îi ia în seamă pe ceilalți... Ar trebui să ne adunăm, este important să reușim să nu mai fim atât de individualiști.”

(Copii și tineri, Guatemala)

⁸ Copii și tineri, Atelierul național de dezvoltare a capacităților, Bosnia-Herțegovina, Iunie 2007

Tinerii participanți accentuează importanța analizării și a implicării în alte inițiative de dezvoltare politică și socială. Ei scot în evidență și importanța schimbării structurilor dintr-o societate. Acestea ar trebui să abordeze sărăcia, discriminarea, distribuirea incorectă a resurselor și violarea drepturilor omului. Procesele politice, prin care pacea poate fi acceptată, dreptatea asigurată și schimbările de structură promovate într-o societate au fost descrise în funcție de situația anumitor țări. *De exemplu:*

- în Nepal, copiii au subliniat importanța acordului de pace și a procesului de adunare constituțională, ca o modalitate de organizare a unor forme de guvernare mai incluzive, pentru abordarea sărăciei și a discriminării și pentru a asigura împărțirea echitabilă a resurselor;
- în Uganda, copiii au susținut includerea spațiului în negocierile oficiale de pace, care au avut loc în Juba (sudul Sudanului) și au contribuit la a treia agendă a negocierilor de pace despre responsabilitate și reconciliere. Ei au subliniat în special importanța iertării și a reconcilierii, precum și a folosirii formelor tradiționale de justiție;
- în Bosnia-Herțegovina, delegații copiilor s-au întâlnit cu Prim Ministrul pentru a pleda în favoarea recomandărilor lor cu privire la asigurarea unei educații de calitate și la importanța abordării discriminării existente în cadrul sistemului școlar – bazată pe diferența religioasă;
- în Guatemala, copiii au meditat asupra alegerilor prezidențiale și a eforturilor de a asigura o atenție sporită monitorizării acordurilor de pace și implementării drepturilor copiilor, precum și menținerii memoriei istorice a conflictelor armate interne.

„Viziunea noastră despre pace include implementarea reală și oportună a Acordurilor de pace. Munca colectivă a mișcării sociale organizate are ca scop salvarea memoriei istorice, analizarea modului în care populația din Guatemala beneficiază de pe urma politicilor publice și susținerea libertății și participării populației.”

(O persoană tânără, Guatemala)

Copiii și tinerii înțeleg faptul că procesul de construire a păcii include mai multe elemente diferite pe baza cărora trebuie să se lucreze. Acestea includ nevoia de negocieri de pace, acorduri de pace, reconciliere între diferitele grupuri (religioase, etnice, de castă, trib), stabilitate politică, democrație, o bună guvernare, unitate, egalitate, împărțirea resurselor, siguranța locului de muncă, dezvoltare, transparență, libertate de mișcare și de exprimare, respect pentru drepturile omului/femeii/copiilor, egalitate pentru toți și nediscriminare, acces la educație și la serviciile de sănătate, respect pentru participarea și părerea copiilor, sinceritate, cooperare, prietenie cu toți, indiferent de mediul din care provin. În Uganda au fost subliniate și importanța rugăciunii, a iertării și a reconcilierii între triburi.

Copiii și tinerii au sugerat că o gamă largă de persoane ar trebui să fie implicate în construirea păcii, inclusiv: funcționari administrativi, grupuri de rebeli, diferite partide politice, lideri religioși și ai comunității, intelectuali, bărbați și femei, fete și băieți, reprezentanți din toate grupurile religioase/etnice/de clasă/de castă, inclusiv persoane cu dizabilități, bogați și săraci, reprezentanți ai ONG-urilor, poliție, profesori, părinți și copii. Ar trebui incluși toți copiii, fără discriminare (inclusiv orfani, copii cu dizabilități, copii care au fost implicați în conflicte armate, fete și băieți, bogați și săraci, copii care frecventează școala și care lucrează, inclusiv copii din cluburi/asociații).

Copiii și tinerii au subliniat factorii diferiți care intervin în participarea lor la construirea păcii, inclusiv: concepțiile tradiționale referitoare la faptul că copiii nu ar trebui să-și exprime părerea, lipsa de sensibilizare cu privire la participarea copiilor, lipsa de încredere în capacitățile copiilor, lipsa de respect față de părerea copiilor, înțelegerea greșită a drepturilor copiilor, violarea drepturilor copiilor, practici autoritare de învățare, programe școlare supraîncărcate, neimplicarea copiilor în dezvoltarea programei școlare, lipsa de reguli și legi pentru implicarea copiilor în procesul de luare de decizii, discriminare de gen, teama copiilor de învinovățire și abuzul asupra copiilor.

Copii și tinerii au subliniat, de asemenea, diferiții factori care le-ar intensifica participarea la construirea păcii. Aceștia includ nevoia de sensibilizare a adulților cheie din viața lor – părinți, profesori, comunitate, lideri religioși și politici – de a recunoaște importanța ascultării părerilor copiilor și de a-i încuraja pe copii să se implice în construirea păcii; nevoia copiilor de a avea acces la informații pe înțelesul copiilor despre politici și procese guvernamentale relevante, pentru a se putea implica în mod semnificativ în dezvoltarea politicilor și negocierilor oficiale de pace, de exemplu: procesul de adunare constituțională

din Nepal, procesul de alegeri din Guatemala și negocierile oficiale de pace din Uganda; nevoia copiilor și a tinerilor de a fi sprijiniți în crearea asociațiilor/cluburilor și rețelelor de copii, la diferite niveluri și de a avea posibilități de instruire asupra păcii și drepturilor copiilor.

Copiii și tinerii sunt conștienți de faptul că există unele riscuri posibile pe care ar putea fi nevoiți să le întâmpine atunci când sunt implicați în construirea păcii. Acestea includ: abuzul asupra copiilor, insultele, torturile sau răpirile; traumele; împiedicarea accesului la educație; lipsa de respect față de părerile copiilor și lipsa de sprijin din partea adulților – astfel încât eforturile copiilor pot eșua; resurse și informații neadecvate; corupție și lipsă de transparență.

→ Pregătiri atente, inclusiv eforturi pentru a câștiga sprijin din partea adulților, sunt necesare pentru a le garanta participarea sigură și semnificativă.

Copiii și tinerii au demonstrat capacitatea lor de înțelegere a construirii păcii. Ei au nevoie să fie sprijiniți în continuare pentru a vedea modul în care implicarea lor în construirea păcii poate fi dezvoltată în timp. Odată ce au obținut pacea, de ce fel de suport au ei nevoie pentru a contribui la reconstrucție și la funcționarea sănătoasă a comunităților lor? Iar dacă negocierile oficiale de pace și acordurile de pace eșuează, care este rolul copiilor și al comunităților în promovarea păcii?

„Un război nu se încheie atunci când ambele părți încetează să lupte una împotriva celeilalte, nici prin semnarea unui acord. Războiul se încheie atunci când conflictele sunt soluționate și când se face dreptate ... Prezentul Guatemalei este decis în acest moment, iar noi nu putem fi excluși din acesta. Pacea este ceva ce se construiește și nu ceva ce se semnează”. (O persoană tânără, Guatemala)

„DORINȚĂ DE PACE” (POEZIE A UNUI COPIL DIN REGIUNEA TANA HUN, NEPAL)

Priviți frumusețile create de Natură	Să încercăm – tot mai repede și mai repede
Și efortul nostru imens și generozitatea de a o construi	Să visăm la Pace
Bogați și săraci, toți împreună pot construi această	Să avem curaj, să avem speranță
lume minunată	Pacea va veni cu siguranță
	Toți nepalezii trebuie să lupte pentru construirea
Câte case colorate și frumoase există în această lume	Păcii.
Tânjim să avem PACE în această viață!	
Trebuie să ducem multe războaie pentru a ajunge	Să mergem înainte
pe culmile PĂCII	Să nu privim înapoi
PACEA va însenina chipul țării noastre	Să ne așezăm pe umeri lupta pentru Pace
	Și să mergem înainte.
Există multe lupte care trebuie duse în această	
lume, multe obstacole de depășit	Trebuie să ne dăm seama – care ne este datoria și
Trebuie să ne câștigăm o lume plină de Pace	responsabilitatea
Trebuie să ne ținem strâns în suflet durerea despărțirii,	Și să ne acceptăm mereu datoria cu sinceritate
A pierderii celor dragi	Să ne unim eforturile și să răspândim mesajul de
Și să creăm pace pentru toți.	PACE pretutindeni.

CELE MAI IMPORTANTE TREI LUCRURI PE CARE LE-AM ÎNVĂȚAT DIN ACEASTĂ SECȚIUNE:

Modul în care copiii și tinerii înțeleg istoria și impactul conflictului

---

ÎN ACEST CAPITOL, VEȚI AFLA DESPRE URMĂTOARELE:

- Cum să folosiți „Analiza copac a conflictului” și exercițiile „Harta corpului”;
- Modul în care copiii din Guatemala reconstruiesc memoria istorică a conflictului în care au fost implicați

„Doream să știm mai multe despre conflictul intern armat, pentru a contribui la construirea păcii. Trebuia să știm cu exactitate ce s-a întâmplat în timpul conflictului, pentru a evita repetarea lui în viitor.”

(Copii și tineri, Utz K’aslemal, Guatemala)

Copiii și tinerii au subliniat importanța înțelegerii istoriei conflictului și a factorilor care au contribuit la acesta, pentru a înțelege mai bine ce nevoi trebuie abordate pentru asigurarea unei păci de durată. Importanța ‘reconstruirii memoriei’ a fost cu precădere scoasă în evidență de copiii și tinerii din Guatemala, ca mijloc de asigurare că practicile și identitatea culturală a grupurilor indigene ce au fost amenințate și înăbușite în timpul perioadelor de conflict intern sunt ținute minte, apreciate și menținute.

Această secțiune conține două instrumente simple: unul pentru a analiza motivele subiacente sau cauzele fundamentale și impactul conflictului – prin intermediul unei „analize copac a conflictului”, precum și un exercițiu „Harta corpului” pentru analizarea impactului situațiilor de conflict sau de post-conflict pentru băieți și fete. Este expus apoi un exemplu din Guatemala, pentru a arăta modul în care copiii și tinerii au fost implicați în realizarea unei picturi murale și a unei reviste, pentru reconstruirea memoriei istorice a conflictului în cadrul comunității și pentru a sublinia importanța muncii pentru pace a copiilor, tinerilor și adulților.

ANALIZA COPAC A CONFLICTULUI: ANALIZA RĂDĂCINILOR CONFLICTULUI ȘI IMPACTUL ASUPRA COPIILOR

Acesta este un instrument simplu, care folosește imaginea unui copac, pentru analiza rădăcinilor conflictului (indicate prin rădăcini) și a impactului conflictului, în special asupra copiilor (indicat prin ramuri).

- Desenați trunchiul unui copac cu rădăcini care intră în pământ și cu ramuri care se îndreaptă către cer. Imaginea va fi folosită pentru a analiza cauzele conflictului din comunitățile și/sau societatea lor (*rădăcinile*), precum și impactul conflictului asupra copiilor, familiilor, comunităților și țării (*ramurile*).
  - Pentru rădăcini, analizați și înregistrați ce considerați că a stat la baza conflictului.
  - Pentru ramuri, analizați și înregistrați impactul pe care l-a avut conflictul asupra vieților copiilor, familiilor, comunităților și țării. Reflectați asupra oricărui impact pozitiv și înregistrați-l (dacă este cazul), pe lângă impacturile negative.
  - Permiteți o discuție generală pornind de la analiza copac pentru a înțelege mai bine rădăcinile conflictului și impactul său asupra diferitelor grupuri de copii, familii și comunități.
-

Harta corpului realizată de tineri din Guatemala

Un exemplu de „analiză copac a conflictului” din Nepal

EXERCIȚIU HARTA CORPULUI: ANALIZA EXPERIENȚELOR FETELOR ȘI BĂIEȚILOR DESPRE TRAIUL ÎN SITUAȚII DE CONFLICT ȘI/SAU POST-CONFLICT

Acesta este un instrument simplu care folosește un contur al corpului uman, pentru a analiza experiențele fetelor și băieților cu privire la viața în contexte de conflict, post-conflict sau de construire a păcii.

- Se lipesc foi mari de flipchart între ele. Cereți unui copil să se întindă pe foi pentru a se desena forma corpului său, pentru a trasa o hartă mare a corpului care să reprezinte copiii și tinerii.
- Imaginea corpului (și părțile corpului) poate fi folosită apoi ca și punct de plecare pentru a analiza și înregistra părerile participanților despre felul în care contextele de conflict, post-conflict sau construirea păcii le-au afectat viețile.
- De exemplu, întrebările esențiale referitoare la Harta corpului *includ*:
  - Capul: Cum le-au afectat conflictul, post-conflictul sau construirea păcii mintea, felul în care gândesc și/sau învață?
  - Ochii: Ce au văzut? Sau cum a afectat acest context felul în care oamenii percep copiii și tinerii?
  - Urechile: Ce au auzit? Cum îi ascultă adulții?
  - Gura: Cum comunică oamenii cu ei? Cum comunică ei?
  - Trunchiul: Cum le-a afectat sănătatea? Au fost supuși unei forme de abuz?
  - Inima: Ce simt ei? Ce simt oamenii despre copii?
  - Brațe/mâini: Ce fac ei?
  - Picioare/tălpi: Unde se duc/nu se duc?
- În cadrul acestui exercițiu, analizați atât exemplele pozitive, cât și cele negative.
- Puteți folosi acest exercițiu pentru discuții generale pe baza corpului și pentru a analiza diferitele experiențe ale băieților și fetelor de vârste diferite și care provin din medii diferite.

ATELIERE ȘI DEZVOLTAREA UNEI PICTURI MURALE DESPRE CONFLICT ȘI CONSTRUIREA PĂCII, SANTA ISABEL II, VILLA NUEVA, ÎN GUATEMALA

În timpul atelierelor copiilor cu privire la conflict și construirea păcii, care au fost organizate ca parte a evaluării tematice a Salvați Copiii Norvegia, copiii din Guatemala au decis să organizeze un atelier pentru a folosi instrumentele învățate (cum ar fi Copacul conflictului, Harta corpului, Exercițiul de viziune) cu alți copii și tineri. Scopul a fost de asemenea acordarea de sprijin fetelor și băieților din comunitate în realizarea unei picturi murale. Aceste activități au fost desfășurate cu sprijin din partea unui grup de voluntari din ACJ, asociația tinerilor din Santa Isabel.

Membrii asociației din Santa Isabel i-au chemat pe băieții și fetele din comunitate să se întâlnească în centrul social al „Mario Antonio Diaz”, un sector al așezării, format din persoane care au fost strămutate din Quiche în timpul războiului. Participanții au fost rugați să se împartă pe grupuri, în funcție de vârsta lor. După ce au fost făcute prezentările, a fost folosit cu grupurile instrumentul Harta corpului, pentru ca participanții să-și poată analiza experiențele și părerile despre modul în care conflictul i-a afectat pe ei și pe familiile lor.

Grupul facilitatorilor a ales să realizeze o pictură murală, deoarece aveau deja experiență prin realizarea altor picturi murale și au vrut să împărtășească această activitate cu comunitatea locală, considerând că „pe un zid putem exprima multe lucruri prin artă, putem reprezenta ceea ce este mai greu de redat prin cuvinte, putem transmite mesajul mai multor persoane și copii, având în vedere că este realizată în afara școlii”.

O femeie din Santa Isabel, care fusese strămutată din cauza războiului și care făcea parte din asociația vecinilor, a explicat tuturor pictura murală: „Această pictură murală este o imagine a creării Comunităților de Populații în Rezistență, CPR și a masacrelor care au fost produse de către armată împotriva populației din Quiche”.

În ziua următoare, au realizat o pictură murală pe zidul extern al școlii din Santa Isabel. Prin această activitate, copiii și tinerii, în parteneriat cu adulții din comunitate, au putut să ilustreze viziunea păcii pe care doresc s-o obțină. Grupul a fost de părere că: „Reconstruirea memoriei comunității (Santa Isabel) este cheia pentru sporirea sensibilizării cu privire la ceea ce s-a întâmplat, pentru ca tinerii să o poată include în viața și în istoria lor și să o transpună în activități de pace.”

Prin această muncă de grup, adulții și copiii cărora înainte le era teamă să se exprime, au putut să își împărtășească experiențele. Organizându-se împreună, socializând cu alte grupuri, amintindu-și istoria și realitatea, copiii, tinerii și adulții s-au simțit plini de putere. Copiii au putut să învețe despre familiile și despre istoria țării lor. Unii și-au exprimat de asemenea frustrările și temerile referitoare la faptul că, deși au fost semnate Acorduri de Pace în Guatemala, nesiguranța și violența persistă, din cauza sărăciei, șomajului și culturii bandelor – care reprezintă un fel de continuare a războiului.

Unele din lucrurile cheie învățate de copii și tineri din această inițiativă de pace au fost:

- Unii băieți și unele fete nu știau multe lucruri despre cele întâmplate în timpul războiului. De multe ori, acest lucru a fost din cauză că părinții nu le povestesc ceea ce s-a întâmplat. Dar alții, în funcție de experiențele familiilor lor, și-au împărtășit propriile experiențe.
- Am învățat că deși mulți oameni cred că ei nu au nicio legătură cu războiul, acesta ne-a afectat pe toți, din moment ce consecințele lui sunt violența, sărăcia, foarte puține familii proprietare de pământ etc.
- Am învățat că având puține resurse și voință, poți avea un impact pozitiv asupra relațiilor și structurilor sociale din viața de zi cu zi. Poți avea de asemenea un impact asupra obiceiurilor oamenilor în sensul reconstruirii rețelei sociale din societate.
- Am învățat, de asemenea, să apreciem asemănările nu diferențele.
- În ciuda faptului că am fost instruiți diferit, am putut învăța și acumula cunoștințe în mod colectiv, având un obiectiv comun, pe care suntem conștienți că îl împărtășim.

Pe lângă realizarea unei picturi murale, ACJ, Asociația Tinerilor Creștini din Guatemala, a scos și o revistă cu articole și povești despre importanța menținerii memoriei conflictului armat intern din țară. Cele opt articole sunt reproduse în totalitate pe site-ul www.reddbarna.no/chp. Iată câteva fragmente:

De cealaltă parte a tortillei:

„Au trecut mai mult de 11 ani de la semnarea Acordurilor de pace. Acum am început să ne întâlnim și să vorbim despre lucrurile care au cauzat atât de multă durere și suferință și care ne-au schimbat viețile ... Pentru că deși mulți dintre noi nu cunoaștem istoria sau nicio rudă de a noastră nu a fost determinată prin forță să dispară, omorâtă sau torturată, știm că suntem cu toții fii și fiice ale aceleiași istorii”. (Tineri, ACJ, Guatemala)

Tineri în liniște:

„Mii de familii de guatemalezi au suferit, într-un fel sau altul, în timpul războiului. Liniștea istoriei poate fi simțită în zidurile comunității, teama înflorește pe pielea rănită și sătulă de atât de multă suferință”. (Tânăr/tână, ACJ, Guatemala).

Trezirea conștiinței:

„Ar trebui să îndrăznim să ascultăm, să învățăm, să instruim, să punem întrebări, deoarece Guatemala îi aparține tuturor, iar noi îi merităm adevărurile”. (Tânăr/tână, ACJ, Guatemala)

Construirea păcii:

„Astfel, într-o zi, voi contribui la readucerea la viață a tuturor celor uitați și a tuturor valorilor distruse, cum ar fi iubirea și ceva ce uneori uităm că avem, Conștiința. La rândul lor, ele vor fi mai puternice, astfel încât acest război zilnic, care ni se pare că nu se va mai termina niciodată, se va transforma în liniștea și pacea în care merităm să trăim.”

(Tânăr/tână, ACJ, Guatemala)

Desen al unui copil din Uganda de Nord

Unul din mesajele cheie care reiese din participarea copiilor și a tinerilor din Guatemala la evaluarea tematică este necesitatea de includere a istoriei reale în programa școlară, astfel încât sistemul de educație din țara lor să nu mai fie un „complice al uitării”.

(Tineri, ACJ, Guatemala).

CELE MAI IMPORTANTE TREI LUCRURI PE CARE LE-AM ÎNVĂȚAT DIN ACEASTĂ SECȚIUNE:

Secțiunea 2: Acțiunile copiilor

În această secțiune veți afla despre următoarele:

- Oportunitățile copiilor și tinerilor de a participa la construirea păcii la diferite niveluri:
  - nivel individual;
  - nivelul familiei;
  - nivelul organizațiilor de copii;
  - nivel școlar;
  - nivelul comunității;
  - nivel regional;
  - nivel național;
  - nivel internațional.
- Ce ajută și ce împiedică eforturile de construire a păcii ale copiilor și tinerilor;
- Sugestii de consolidare a rolului copiilor și tinerilor ca agenți ai păcii.

Oportunitățile copiilor și tinerilor de a participa la construirea păcii la diferite niveluri

Nivel individual, al familiei, al organizațiilor de copii, nivel școlar, al comunității, nivel regional, național și internațional

ÎN ACEST CAPITOL VEȚI AFLA DESPRE URMĂTOARELE:

- Cum să folosiți exercițiul „analiza cerc”;
- Sfaturi din partea copiilor și a tinerilor despre cum să consolidați rolul copiilor și participarea lor în procesul de construire a păcii;
- Exemple despre cum se implică copiii și tinerii în inițiative de construire a păcii la diferite niveluri.

„Copiii ar trebui să se implice cât de mult se poate în procesele de construire a păcii; copiii ar trebui să fie ei înșiși inițiatorii unor activități care duc la construirea păcii.”
(Copii, Blatnica, Bosnia-Herțegovina)

Această secțiune a manualului prezintă exemple practice, sfaturi și îndrumări pentru activitățile de construire a păcii desfășurate cu și de către copii și tineri în diferite contexte.

Secțiunea începe prin prezentarea instrumentului „analiza cerc” pentru a ajuta la reflecția asupra unor inițiative și procese de construire a păcii în care copiii și tinerii pot încerca să se implice sau pe care le pot organiza cu sprijin din partea adulților la diferite niveluri.

Construind pe baza experiențelor existente ale copiilor, se împărtășesc **sfaturi generale** de către și pentru copii și tineri, pentru a crește gradul de conștientizare în privința păcii în rândul fetelor și al băieților și pentru a consolida rolul copiilor și al tinerilor în construirea păcii.

Apoi se oferă informații despre diferite inițiative de construire a păcii desfășurate de fete și băieți la diferite niveluri - individual, al familiei, al organizațiilor de copii, școlar, al comunității, regional, național și internațional. Pentru fiecare nivel se scoate în evidență o serie de activități inovatoare, precum și exemple pe scurt pentru unele activități menționate. Scopul lor este de a oferi inspirație și îndrumări practice pentru a întreprinde diferite activități de construire a păcii, precum și pentru a arăta impactul pozitiv obținut de copii. Sperăm că vă vor inspira!

Intro-
ducere

Secțiunea

20

21

Secțiunea

2

Pentru a
vă ajuta
pe mai
departe

ANALIZA CERC: ANALIZA ROLULUI COPIILOR ÎN CONSTRUIREA PĂCII LA DIFERITE NIVELURI

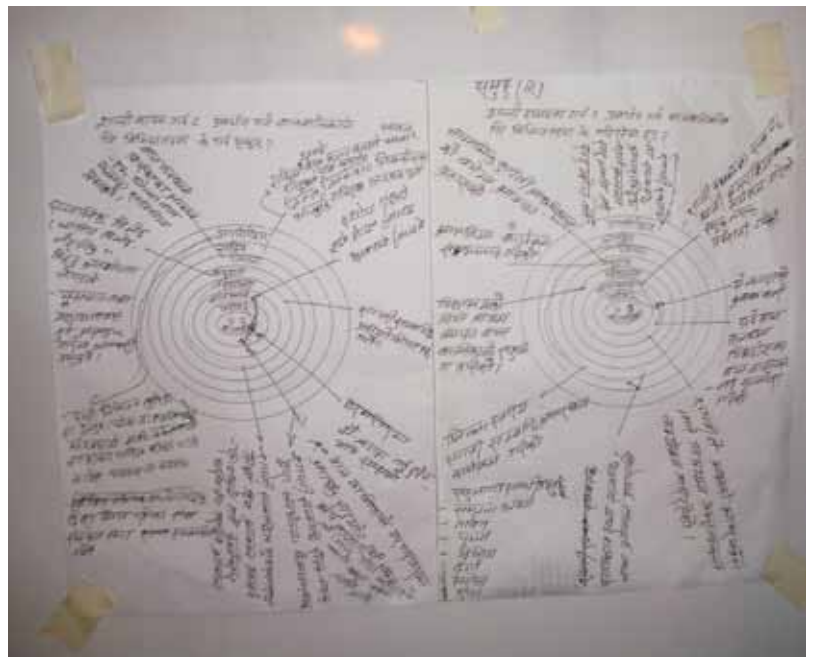
Acest instrument folosește imaginea unui copil în mijlocul a 8 cercuri concentrice pentru a analiza ce rol pot să joace copiii în promovarea păcii/construirea păcii la diferite niveluri. Acest instrument este foarte util pentru analizarea viziunilor copiilor și a concepției lor despre pace și construirea păcii și despre rolurile lor în construirea păcii.

- Pregătiți pe flipchart instrumentul vizual: un copil este în mijlocul celor 8 cercuri concentrice, reprezentând: copilul, familia, clubul/asociația copiilor, școala/locul de muncă, comunitatea, regiunea, nivelul național și internațional (de la cercul interior către cercul exterior).
- Desfășurați activitatea cu grupuri mici, discutați, analizați și înregistrați ideile voastre despre ce pot face copiii pentru a promova pacea la diferite niveluri.
- Atunci când vă dezvoltați ideile, ar trebui să vă gândiți și la ceea ce fac adulții, alte grupuri organizate și guvernul la diferite niveluri. Gândiți-vă cum vă puteți implica împreună cu adulții pentru a produce o schimbare.
- Faceți schimb de idei și gândiți-vă de ce fel de sprijin ați putea avea nevoie și de la cine, pentru a acționa în procesul de construire a păcii.

„Am învățat multe prin analiza cerc. Am învățat despre ceea ce pot și ar putea face copiii pentru a promova pacea.

Am învățat cum pot promova copiii și tinerii pacea în Uganda de Nord și cum pot îmbunătăți participarea lor la construirea păcii prin analiza cerc.”

(Copii, Uganda - Atelierele naționale de dezvoltare a capacităților și de reflecție, 2007)

Sfaturi generale pentru participarea copiilor la procesul de construire a păcii:

„Asociația de copii joacă un rol important în materializarea eforturilor în acțiuni de succes. De asemenea, pentru a avea succes, este important să obținem sprijinul și participarea părinților.” (Copii, Nepal)

„Să ne întâlnim, să cooperăm, să facem schimb de experiențe și, bineînțeles, să construim și să menținem pacea! Din experiența noastră, este nevoie de persoane care se înțeleg și planifică activitățile din timp. Apoi este nevoie să alegem persoane relevante din cadrul organizației sau al școlilor care ne pot cel mai bine sprijini și să îi ajutăm în munca lor, inclusiv prin stabilirea unei forme de cooperare sau înțelegere cu oamenii din comunitățile lor locale”.

(Copii, Blatnica, Bosnia-Herțegovina)

SFATURI GENERALE DE LA COPII ȘI TINERI PENTRU CONSOLIDAREA ROLULUI ȘI PARTICIPĂRII COPIILOR ȘI TINERILOR ÎN PROCESUL DE CONSTRUIRE A PĂCII

În timpul consultărilor pentru prezentul manual, li s-a cerut copiilor și tinerilor să facă schimb de sugestii care ajută la creșterea gradului de conștientizare în privința păcii între copii și care ajută la consolidarea rolului copiilor și tinerilor în construirea păcii. Iată cele mai importante sugestii:

- **Căutați sprijin din partea adulților** și îndrumare pentru inițiativele de construire a păcii din partea părinților, profesorilor/diriginților și a liderilor religioși și ai comunității, organizațiilor locale, autorităților locale, ONG-urilor internaționale, precum Salvați Copiii etc.
- Este crucial ca adulții să fie informați și să fie pregătiți să sprijine participarea copiilor la construirea păcii. Obțineți sprijinul adulților importanți din comunitate pentru a câștiga sprijinul general al altor adulți. Informați-i în permanență pe părinți și pe profesori.
- **Formați grupuri de copii** interesați de construirea păcii. Asigurați-vă că se implică fete și băieți de vârste diferite și din medii diferite. Gândiți-vă să înființați un club sau o asociație cu viziune, scopuri și obiective clare și cu un plan de lucru concentrat pe obiective.
- **Creșteți gradul de conștientizare a copiilor cu privire la construirea păcii** prin desene despre pace, teatru, cântece, ateliere și programe interactive etc. Astfel, veți atrage și alți copii pentru a vi se alătura și participa la activitățile de construire a păcii. Căutați sprijin pentru ateliere de formare cu copiii despre drepturile și responsabilitățile copiilor, procesele de pace, de construire a păcii, deprinderi pentru viață, istoria conflictului și rezolvarea conflictului. Acestea ar trebui să fie organizate cu, de către și pentru copii și tineri. Fiecare copil ar trebui să știe că **pacea începe în interiorul fiecăruia dintre noi** – că ar trebui să fie tolerant, iertător, săritor și să fie un model de urmat în ajutarea rezolvării conflictelor.
- **Creșteți accesul copiilor la informațiile** despre construirea păcii, inclusiv planurile și politicile relevante de la nivel național sau regional. Obțineți aceste informații, pe care apoi să le transmiteți copiilor într-o formă ușor de înțeles de către ei.
- **Desfășurați-vă activitățile astfel încât să includeți pe toată lumea și să fiți cooperanți.** Copiii ar trebui să respecte și să cinstească pe toată lumea. Nu trebuie să existe discriminări împotriva orfanilor, a copiilor cu dizabilități, a copiilor mai mici sau a celor din medii diferite. Copiii trebuie să găsească modalități de a lua decizii împreună și de a împărți puterea. Toți copiii ar trebui să aibă șansa de a fi incluși în oportunitățile de formare. Încurajați toate fetele și toți băieții să se înscrie și să se ducă la școală.
- **Copiii pot iniția propriile lor proiecte/inițiative de pace** – începeți cu activități care au șanse mari de a obține sprijinul membrilor comunității și care pot fi obținute cu sprijin și resurse minime, astfel încât să vă asigurați succesul. Cele mai importante inițiative de pace sugerate de copii includ:
  - Crearea de ghiduri sau formularea de declarații despre pace care pot fi împărtășite și implementate;
  - Realizarea de emisiuni de radio despre pace și drepturile copiilor;
  - Pregătirea și prezentarea de piese de teatru, spectacole de dans și interpretare muzicală pentru a sensibiliza și pe alții din comunitățile lor locale sau din regiunea lor cu privire la pace; implicarea în marșuri pentru pace;

- Copiii se pot implica în consilierea altor copii, care au pierdut persoane iubite; și ar trebui să vorbească și să interacționeze pozitiv cu foști copii soldați, implicându-i în cluburile lor de copii sau în activitățile de grup;
- Alcătuirea și schimburi de Albume ale păcii cu studii de caz, poezii, cântece, desene și articole din ziare despre pace. Trimiteți contribuții din albumele păcii pentru a fi publicate în ziare și reviste pentru o distribuire mai largă;
- Organizarea unor concursuri de dezbateri, cântece, poezii, discursuri despre pace;
- Copiii pot produce propriile lor videoclipuri sau emisiuni televizate despre pace;
- Copiii se pot implica în celebrarea zilelor naționale și internaționale, mai ales în evenimentele organizate cu ocazia Zilei Păcii (21 septembrie);
- Susțineți includerea istoriei conflictului și a construirii păcii în programa școlară;
- Copiii ar trebui să se implice în munca de caritate, de exemplu să ajute bătrânii și nevoiașii.
- **Copiii ar trebui să încheie parteneriate de colaborare în vederea promovării păcii** cu lideri locali, lideri ai comunității, școli/profesorii, grupuri de femei, organizații ale comunității, posturi radio, ONG-uri și funcționari ai administrației guvernamentale. Copiii ar trebui să împărtășească scopurile, obiectivele și planurile de activitate cu acești parteneri pentru a le obține sprijinul.
- Copiilor ar trebui să li se permită să ia cuvântul în cadrul adunărilor generale, mai ales pentru a da glas ideilor despre pace.
- Copiii ar trebui să fie reprezentați în toate întâlnirile locale, regionale sau naționale.
- Reprezentanții copiilor ar trebui să fie incluși în comitete pentru protecția copiilor la nivelul comunității și în forumuri regionale relevante.
- **Copiii ar trebui să se implice în procesele de negociere și eforturile de a obține un acord de pace.** Reprezentanții copiilor din partea asociațiilor copiilor ar trebui să fie invitați și implicați activ. Contribuțiile/părerile copiilor ar trebui luate în considerare în cadrul negocierilor oficiale de pace și ar trebui să fie incluse în planul pentru pace al guvernului.
- **Tinerii care sunt asociați cu forțele armate ar trebui să fie sprijiniți să le părăsească,** să se reunească cu familiile și comunitățile lor, să acceseze sistemul educației, de formare vocațională și/sau forme alternative de angajare.
- **Schimbul de vizite și colaborarea între diferite asociații ale copiilor** ar trebui să fie sprijinite la nivel local, regional și național.
- **Încurajați folosirea codurilor de conduită⁹ și a evaluărilor de riscuri** pentru a vă asigura că copiii agenți ai păcii nu sunt supuși riscurilor prin activitățile planificate.
- Dacă este nevoie, **căutați sprijinul practic** (pentru materiale, transport, costume) din partea adulților din comunitățile locale, a școlii, a companiilor locale, a ONG-urilor, a ONG-urilor internaționale și/sau din partea administrației locale.
- **Lansați activități care să vă aducă venituri** și/sau organizați activități de strângere de fonduri. De exemplu, ați putea cere semințe din partea membrilor comunității pentru a planta și vinde flori și legume; ați putea să introduceți bilete de intrare cu prețuri mici pentru adulții care vin să vadă spectacolele voastre de teatru sau dans despre pace; sau, ați putea încerca să obțineți sprijin sau să strângeți fonduri printr-un program radio.
- Li se pot da copiilor **ecusoane** care să indice rolul lor ca agenți ai păcii. De asemenea, se poate crea o broșură sau un fluturaș care să descrie obiectivele și rolurile copiilor ca agenți ai păcii.

---

⁹ Codurile de conduită au fost concepute de diferite organizații pentru a oferi îndrumări clare adulților cu privire la comportamentele acceptabile și de neacceptat pentru garantarea protecției tuturor copiilor. Acesta este linkul către Codul de conduită al Salvați Copiii: http://www.reddbarna.no/default.asp?V_ITEM_ID=9518

Participarea copiilor la procesul de construire a păcii la diferite niveluri:

După cum s-a subliniat în altă secțiune despre concepția copiilor despre construirea păcii, copiii cred că construirea păcii începe la nivel individual, în mijlocul familiei și al prietenilor și se îndreaptă către exterior. Prin munca lor și implicarea în cluburile sau asociațiile copiilor, fetele și băieții sunt mai capabili să organizeze și să desfășoare activități mai ample de construire a păcii și să contribuie la inițiativele de construire a păcii în școlile și comunitățile lor. Dincolo de aceste niveluri, copiii și tinerii desfășoară activități de advocacy pentru o mai mare implicare a lor în procesele de la nivel regional și național, inclusiv procesele oficiale de pace și alegeri constituționale și procese de reconstruire, astfel încât să poată contribui semnificativ la construirea păcii în societățile și țările lor.

În această secțiune, copiii și tinerii care au contribuit la acest manual vă împărtășesc câteva experiențe despre inițiativele lor de construire a păcii. Aceste experiențe pun accentul pe ceea ce au făcut fetele și băieții la diferite niveluri pentru a promova și construi pacea, inclusiv:

- la nivel individual;
- în familie;
- prin organizațiile copiilor (grupuri, cluburi, asociații);
- la școală;
- în comunitate;
- la nivel regional;
- la nivel național;
- și la nivel internațional.

Pentru fiecare nivel se scoate în evidență o serie de activități inovatoare, precum și exemple pe scurt pentru unele activități menționate.

NIVELUL INDIVIDUAL:

Activitățile pentru promovarea păcii desfășurate la nivel individual sunt următoarele:

- să fie un model pozitiv de urmat și să promoveze atitudini care înlesnesc pacea: să fie onești, înțelegători, iertători, să se respecte pe sine și pe ceilalți, să folosească un limbaj convenit pentru o comunicare fără conflict;
- să lege prietenii fără discriminare;
- să respecte copiii cu nevoi speciale;
- să respecte adulții;
- să interacționeze în mod individual cu colegii, inclusiv cu copiii asociați cu conflictul armat, să încurajeze fetele și băieții să frecventeze regulat școala și să obțină o educație;
- să își sfătuiască frații și prietenii să fie ascultători, să meargă la școală și să se înscrie în cluburi și grupuri;
- să se familiarizeze cu drepturile copiilor și să împărtășească informații, mai ales cu cei apropiați;
- să participe la cursuri de formare;
- să creeze poezii, cântece, desene, postere, pamflete și povești despre pace – să contribuie la Albumul Păcii;
- să publice poeme despre pace și reconciliere în ziarele locale; să amplaseze postere în case și în comunități;
- să difuzeze emisiuni radio despre pace;
- să se implice în dialoguri și discuții;
- să se roage pentru pace și reconciliere.

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE DE COPII ȘI TINERI:

Să fie onești și iertători:

Copiii din Uganda de Nord au subliniat importanța onestității și a iertării. Ei explică cum „ar trebui să avem iertare în inimile noastre. Când cineva ne face rău, ar trebui să îl iertăm, pentru a promova pacea.”

Rugăciune zilnică pentru pace:

Copiii din Uganda de Nord spun în fiecare zi o rugăciune pentru pace.

Încurajarea copiilor asociați cu conflictul armat să frecventeze în mod regulat școala:

În districtul Udayapur din Nepal, copiii interacționează pozitiv la nivel individual cu colegii lor, inclusiv cu copiii asociați cu conflictul armat pentru a-i încuraja și a-i sprijini să frecventeze regulat școala și să obțină o educație.

Muncă de creație depusă individual pentru a răspândi mesajul păcii:

Copiii (din Clubul Copiilor din regiunile Tanahun și Udaypur, Nepal) au creat poezii, scrisori, pamflete, postere și picturi despre pace și reconciliere. Unele dintre poeziile, scrisorile și poveștile lor au fost publicate în ziarele locale și difuzate la posturile naționale de radio.

Aceste activități au îmbunătățit deprinderile copiilor de a scrie și de a comunica. Opiniile și mesajele de pace ale copiilor au fost larg răspândite prin astfel de mijloace creative. Copiii au fost de asemenea inspirați să scrie mai multe articole, deoarece cei asemenea lor citeau ceea ce scriau ei.

„Am învățat cum să lucrăm cu băieții și fetele și cum să răspundem la nevoile fiecăruia. Ni s-a vorbit despre valori precum: respectul, toleranța, gestionarea/soluționarea conflictului; învățăm să trăim în armonie, cu o conștientizare mai mare a grijii pentru mediul înconjurător și resursele naturale.” (Copii și tineri, ACJ, Guatemala)

„Ca rezultat al diferitelor activități organizate de Cluburile Copiilor, din ce în ce mai mulți copii au fost motivați să se alăture Cluburilor Copiilor pentru a veni în sprijinul promovării păcii și pentru a participa la diferite inițiative. Ei au construit legături mai bune între prieteni și au o gândire mai pozitivă. Schimbări pozitive au avut loc în ceea ce privește relațiile dintre copiii și adulții din comunitate.” (Copii, Clubul Copiilor, Nepal)

NIVELUL FAMILIEI:

Activitățile desfășurate pentru promovarea păcii la nivelul familiei sunt următoarele:

- să respecte părinții și să îi motiveze pe aceștia să asculte și să respecte copiii;
- să îi sfătuiască pe frații și surorile mai mici să asculte de părinți și să se iubească unii pe ceilalți;
- să încurajeze căi pașnice de rezolvare a dificultăților - astfel încât să nu existe violență sau abuz în cadrul familiei;
- să prevină conflictul în cadrul familiei;
- să discute rolul fiecărui membru al familiei în promovarea păcii;
- să se depună eforturi în sânul familiei pentru vindecarea rănilor;
- să încurajeze unitatea, iubirea și cooperarea în cadrul membrilor familiilor;
- să încurajeze o atmosferă în care se ascultă și se respectă părerile tuturor membrilor familiei;
- să asculte cu atenție, să aibă un comportament adecvat, să lucreze împreună, caritatea începe de acasă;
- să încurajeze toți copiii să meargă la școală și să convingă copiii și tineri să nu se alătore forțelor armate;
- să prezinte familiei drepturile copilului;
- să ceară permisiunea și sprijinul părinților pentru participarea copiilor în activitățile clubului/grupului copiilor.

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE DE COPII ȘI TINERI:

Încurajarea relațiilor pașnice în sânul familiei:

În regiunile Tanahun și Bardiya din Nepal, copiii au încurajat relații pașnice în cadrul propriilor lor familii. Părinții au fost motivați și inspirați de copii după ce au observat diferite activități ale Clubului Copiilor pe care le-au organizat. Respectul lor față de părerile, sentimentele și experiențele copiilor a crescut. Astfel, copiii au avut o mai mare influență în încurajarea membrilor familiei să relaționeze între ei pașnic, respectându-și părerea unii altora și fără să folosească violența. Drept rezultat, sunt mai puține certuri în familie, se reduce violența în familie și în unele cazuri copiii i-au influențat pe părinți să renunțe la consumul de alcool. Totuși, copiii au observat că persistă mici contradicții între opiniile membrilor familiei.

Convingerea copiilor și tinerilor să nu se alătore grupurilor armate:

În regiunea Tanahun din Nepal, copiii au convins alți copii și tineri din familia lor extinsă să nu se alătore maoiștilor. În general, rezultatul a fost că mai puțini membri ai familiei s-au alăturat maoiștilor. Totuși, este posibil ca unele rude să se fi alăturat maoiștilor din cauza influenței prietenilor lor.

Famiile sună clopoțelul pentru pace:

Famiile nepaleze din regiunea Udayapur au sunat clopoțelul pentru pace. Asta a dus la creșterea unei atitudini pozitive față de promovarea păcii în cadrul membrilor familiei, deoarece toți membrii familiei își doresc pacea.

„Din experiența noastră, am aflat că e posibil să transformăm lumea într-o lume mai bună, și că putem cu toții contribui la schimbare. Sunt mulți oameni care își doresc o lume mai bună și care se luptă pentru asta în diferite moduri – prin jocuri, prin educație non-formală, recreare, marșuri, ateliere și întâlniri... Băieții și fetele transmit valori altor copii. Aceasta este modalitatea lor de a coopera. Și părinții pot contribui foarte mult la schimbare, dacă sunt informați. Băieții și fetele au fost capabili să schimbe felul în care gândesc părinții lor.”

(Copii și tineri, ACJ, Guatemala)

NIVELUL ORGANIZAȚIILOR DE COPII (grupuri, cluburi, asociații):

Activitățile pentru promovarea păcii desfășurate la nivelul organizațiilor de copii sunt următoarele

- să formeze cluburi, asociații sau grupuri ale copiilor/pentru pace și să implice membri noi - inclusiv copii care au fost asociați în trecut cu forțe armate;
- să încurajeze disciplina și bunele tratamente aplicate elevilor, inclusiv foștilor copii soldați, copiilor cu dizabilități, copiilor de diferite etnii, caste sau grupuri religioase; să promoveze respectul reciproc;
- să ofere consiliere colegilor lor și îndrumare celor care s-au întors (din taberele de persoane strămutate intern și grupuri armate);
- să desfășoare diferite activități cu scopul de a oferi sprijin psihologic copiilor - educație, recreare etc. (*în Bosnia-Herțegovina*);
- să folosească instrumente participative cum ar fi harta corpului, analiza copac a conflictului, trasarea riscurilor, pentru a înțelege mai bine conflictul, riscurile și impactul acestora asupra copiilor; și alte instrumente, precum instrumentul Păianjen care ajută la consolidarea grupurilor;
- să reia cursurile de formare și să folosească instrumente participative cu alți copii - să promoveze o conștiință și acțiune despre pace prin ateliere;
- să reconstruiască memoria copiilor și adulților din comunități despre istoria conflictului intern (*din Guatemala*);
- să organizeze evenimente culturale pentru a încuraja valorile și respectul pentru practicile și tradițiile culturale;
- să organizeze după-amiezi recreative în care copiii se pot juca, pot schimba păreri și idei despre diferite aspecte și pot accesa informația – să conștientizeze astfel dreptul lor la joacă și participare (*în Guatemala*);
- să pregătească și să prezinte/să împărtășească muzică, dans, teatru, teatru de stradă, cântece, desene și poezii despre pace, drepturile copiilor și HIV/SIDA - să contribuie la albumele păcii;
- să organizeze dezbateri, teste și concursuri de discursuri și cântece despre pace;
- să creeze și să publice reviste sau gazete de perete despre pace, care includ povești, poezii, glume, benzi desenate și desene ale copiilor;
- să creeze săculețe cu mesajele de pace ale copiilor (*în Uganda*);
- să creeze și să difuzeze programe radio despre pace și drepturile copiilor, în special drepturile la protecție și la participare la nivel local, regional și/sau național;
- să organizeze o expoziție de fotografii și artă stradală;
- să creeze un perete cu picturi (*în Guatemala*);
- să sărbătorească Ziua internațională a păcii (21 septembrie);
- să organizeze și să participe la mitinguri și marșuri pentru pace;
- să organizeze programe de interacțiune cu funcționari ai administrației locale regionale despre pace, adunarea constituțională și importanța sa (*în Nepal*);
- să împărtășească informații despre drepturile copiilor, protecția copiilor și HIV/SIDA între copii;
- să obțină informații despre cum să se protejeze de materiale explozive (*în Nepal*);
- să organizeze ateliere și seminarii despre drepturile copiilor, protecție și pace;
- să organizeze discuții în cadrul meselor rotunde cu părinți, profesori și consilieri ai studenților (*în Bosnia-Herțegovina*);
- să participe în tribunale publice pentru a promova pacea și non-violența în școli și comunități (*în Bosnia-Herțegovina*);
- să înființeze o asociație a părinților copiilor cu nevoi speciale (*în Bosnia-Herțegovina*);
- să organizeze activități sportive, jocuri, discotecă, dansuri și excursii pentru copii de diferite vârste și din medii diferite (*în Bosnia-Herțegovina*);
- să organizeze activități iubite de copii în timpul vacanțelor școlare (sporturi, lucru manual, gătit, recreere, drumeții, plimbări cu bicicletele) și care le atrag atenția asupra unor subiecte diverse (mediul înconjurător, drepturile copiilor, pacea, sexualitatea, acordarea primului ajutor etc.) (*în Guatemala*).

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE DE COPII ȘI TINERI:

Folosirea dansurilor tradiționale, a teatrului, a cântecelor și a desenelor pentru a mobiliza oamenii și a împărtăși mesaje:

Asociația Tinerilor Afecțați de Război (WAYA) din Uganda de Nord include 131 de membri (băieți și fete, bărbați și femei, cu vârste între 8 și 30 de ani), inclusiv membri care merg sau nu la școală, orfani, mame copii, copii care fuseseră răpiți și copii din diferite grupuri etnice.

Membrii au folosit teatrul, cântatul tradițional la tobe și dansul tradițional, cântecele și desenele pentru a mobiliza copiii, tinerii și adulții din comunități și pentru a analiza, a sensibiliza publicul și a acționa în domeniul drepturilor copiilor, cu privire la HIV/SIDA, consumul de alcool și procesul de pace. De exemplu, copiii sunt încurajați să compună propriile lor cântece despre cum le-au fost încălcate drepturile; membrii tineri au pregătit spectacole de teatru pentru a arăta cum se răspândește HIV/SIDA și cum poate fi prevenită această răspândire; sunt pregătite și spectacole de dans, folosindu-se tobe, costume, pene de struț etc. De asemenea, ei folosesc și postere, deoarece sunt copii care nu știu să scrie, dar pot desena. Oricine poate să își exprime liber părerea lui/a ei și acea părere va fi respectată.

Membrii se concentrează pe aceste activități, deoarece „*reprezintă cele mai ieftine și politicoase căi de a transmite mesajele către cât mai mulți oameni. Scopul nostru este de a obține pacea pentru totdeauna, de a preveni HIV/SIDA și efectele consumului de alcool*”.

Concursuri de dezbateri și discursuri despre pace:

Cluburile Copiilor din regiunile Bardiya și Tanahun din Nepal au organizat concursuri de dezbateri și discursuri despre subiecte legate de pace, cum ar fi „*Pacea este cea mai importantă necesitate actuală*”, „*Copiii sunt zone de pace*”.

În regiunea Bardiya, comitetul de conducere a școlii, Asociația Părinți Profesori (PTA), Comitetele pentru Protecția Copilului, mamele și profesorii au oferit încurajări și sprijin financiar membrilor Clubului Copiilor pentru organizarea acestor activități.

În regiunea Tanahun, cei din comunitate care au ascultat concursul de discursuri al copiilor despre „*Copiii ca zone de pace*” s-au angajat mai mult să accepte și să fie de acord să sprijine această inițiativă.

Prin participările lor la concursuri de dezbateri și discursuri, copiii au putut dezvolta și prezenta argumente logice pe marginea unui subiect. Profesorii au arătat mai multă apreciere pentru abilitățile și părerile copiilor și au avut un comportament mai prietenos față de copii. Părinții și profesorii sprijină activ participarea copiilor și s-au făcut progrese în ceea ce privește egalitatea între copii. Văzând impactul pozitiv, școlile continuă să sprijine activități de dezbateri cu copiii.

După-amieze de recreere:

Această activitate este desfășurată pentru fete și băieți din comunitatea din Tzancawip, San Antonio Ilotenango, Guatemala de către 6 tineri promotori de la Utz K'aslemal. Ei au discutat cu comitetele școlare pentru a obține permisiunea de a organiza această activitate. De asemenea, ei au adus la școală o perie, o stropitoare, un tomberon și o găleată pentru a se asigura de sprijinul din partea școlii și a părinților. Au fost invitați să participe fete și băieți de la școală. Cei 6 promotori le-au vorbit copiilor despre promovarea păcii și au desfășurat activități ludice – jocuri cu mingea, dans, povești, glume și așa mai departe. Astfel, activitatea a fost amuzantă!

Această activitate le-a dat fetelor și băieților posibilitatea de a se juca în spații sigure, o posibilitate pe care nu o aveau înainte. Părinților lor le era prea frică înainte să îi lase să se joace. Prin obținerea sprijinului comitetului școlar, Utz K'aslemal a putut obține permisiunea părinților pentru participarea copiilor lor la această activitate.

Prin această activitate, fetele și băieții și-au dat seama că au dreptul să participe și să se joace.

Schimbul de instrumente participative cu alte grupuri de copii:

Tinerii promotori de la Utz K'aslemaal din Guatemala participă la ateliere pentru a învăța cum să folosească instrumente precum instrumentul Păianjen, harta corpului, pentru a aborda subiecte precum drepturile copiilor, organizarea comunității, alcoolismul și dependența de droguri. Instrumentele învățate sunt apoi împărtășite cu alți copii și tineri din comunitate, astfel încât și aceștia să le poată folosi. Uneori asta se întâmplă în timpul orelor școlare. Uneori atelierele au loc la sfârșitul orelor de curs. Părinții trebuie să își dea acordul pentru participarea copiilor lor la aceste ateliere.

Scopul lor este de a avea pace în comunitate, de a înțelege ce implică un viitor mai bun și de a cunoaște conflictul armat intern, pentru a evita repetarea greșelilor din trecut și pentru a contribui la promovarea păcii.

Activități cu copii lideri:

În San Cristobal Verapaz, Guatemala, voluntarii ACJ desfășoară activități structurate în „tabere ACJ” sâmbăta dimineața, pe întreaga durată a anului, pentru a forma noi copii lideri. În fiecare sâmbătă dimineața ei organizează întâlniri cu grupuri de copii lideri, fiecare grup fiind format din 15 copii, pentru a promova recreerea, educația non-formală și discuțiile, pentru a forma lideri care vor munci la nivel de comunitate. Liderii formați sunt încurajați apoi să practice și să împărtășească ce au învățat cu familiile și prietenii lor și cu alți elevi de la școlile locale.

Cursurile de formare încurajează copiii să caute și să promoveze pacea – dezvoltă conștiința socială și politică a copiilor. După cum au descris membrii ACJ: *„În loc să îi punem pe copii să facă lucruri care nu sunt folositoare, care îi fac să piardă vremea, ei pot fi liderii din Guatemala, fiind informați despre subiecte și probleme actuale. Vrem să formăm tineri care pot fi lideri conștienți și care, la rândul lor, îi vor învăța pe alții. Ei se pot alătura grupului de voluntari ACJ și pot avea o viziune a schimbării mai critică, politică și matură”.*

Fetele și băieții și-au exprimat interesul în cursurile de formare oferite. Impactul a fost mare și asupra părinților, care au înțeles mai bine, au sprijinit și colaborat mai bine cu copiii în cadrul numeroaselor inițiative participative. Și profesorii au observat schimbări pozitive la copiii care au fost pregătiți să fie lideri.

Sărbătorirea Zilei Internaționale a Păcii:

Membrii cluburilor și asociațiilor pentru pace din Uganda au sărbătorit Ziua Internațională a Păcii în diferite feluri, ca o ocazie de a atrage atenția și a-i sensibiliza pe ceilalți cu privire la importanța garantării păcii în Uganda de Nord. Activitățile organizate de diferite cluburi de pace au inclus: prezentarea poeziilor și a spectacolelor de teatru în școli și în comunitățile locale; organizarea unor vizite inter-școlare pentru a încuraja copiii să-și împărtășească experiențele despre pace prin poezii, cântece și piese de teatru; și prin difuzarea unei emisiuni de radio pe unde FM despre soluționarea conflictului.

Fiecare club/asociație a fost practic implicat(ă) în fiecare pas al organizării acestor activități, inclusiv în planificarea bugetelor, aranjarea materialelor necesare, implementarea activităților și reflecția asupra succeselor și părților slabe ale activităților lor pentru a-și îmbunătăți eforturile.

În regiunea Bardiya din Nepal, membrii Clubului Copiilor au sărbătorit Ziua Internațională a Păcii aprinzând lumânări. La această inițiativă au participat membrii Clubului Copiilor și reprezentanți ai administrației regionale și ai ONG-urilor. Diverse persoane interesate și-au exprimat interesul pentru celebrări colaborative ale acestei zile în fiecare an, astfel încât să poată munci cu toții împreună la construirea și menținerea păcii.

„Considerăm că e necesar să avem spații fizice pentru organizare, pentru a continua să fim agenți ai schimbării în acest context violent. Instrumentele de joacă și de scenă pe care le aplicăm în contextul nostru individual facilitează comunicarea despre nevoia de a opri agresivitatea împotriva tinerilor, într-un cadru de conștientizare și sensibilizare.”
(Copii și tineri, ACJ, Guatemala)

NIVELUL ȘCOLII:

Activitățile de construire a păcii desfășurate la nivelul școlii sunt următoarele:

- să lege prietenii, să practice democrația, să respecte normele și regulamentele școlii;
- să înființeze cluburi, grupuri sau consilii în cadrul școlii pentru a sprijini participarea și protecția copiilor și construirea păcii. De exemplu: Clubul pentru Protecția Copiilor de la școala primară din Konjic, Bosnia-Herțegovina;
- să înființeze consilii ale elevilor în școlile primare și Consiliul Tinerilor din municipiul Konjic (din Bosnia-Herțegovina);
- să prezinte munca lor în fața Consiliului Elevilor și să atragă noi membri (în Bosnia-Herțegovina);
- să desfășoare campanii „Școlile sunt zone de pace” – în care negociază cu forțele armate să nu intre în școli și să nu întrerupă sau să intervină în educația copiilor, să creeze o pictură murală despre „Școlile sunt zone de pace” (în Nepal);
- să dezvolte un Cod de conduită care să fie folosit în școli și care să încurajeze comportamentul lipsit de violență și pașnic între copii și elevi (în Nepal);
- să ofere consiliere și îndrumări colegilor lor;
- să participe la ateliere despre drepturile copiilor și despre pace și să împărtășească informațiile cu colegii lor;
- să organizeze ateliere despre conflict la care să vină părinții și alți elevi și să fie promovate de mass-media (în Bosnia-Herțegovina);
- să împărtășească instrumente participative cu colegii și profesorii;
- să ofere educație colegilor lor despre drepturile copiilor, pace, HIV și deprinderi pentru viață – să încurajeze copiii să nu aibă un comportament riscant sau periculos;
- să promoveze incluziunea, mai ales pentru copiii cu nevoi speciale sau din grupuri minoritare;
- să organizeze activități comune și activități de interacțiune socială între copiii de diferite etnii (de exemplu între elevii sârbi și elevii bosniaci din Bosnia);
- să prevină conflictele între elevi;
- să vorbească cu profesorii despre hărțuire și abuzul asupra copiilor;
- să susțină drepturile copiilor;
- să organizeze activități de difuzare (sensibilizare, deprinderi pentru viață) pentru copiii din taberele de persoane strămutate intern;
- să organizeze concursuri de dezbateri, teste, discursuri, poezii și cântece;
- să recite poezii despre pace în timpul adunărilor școlare (în Uganda);
- să organizeze spectacole de teatru/ teatru stradal și mitinguri pentru pace;
- să elibereze porumbei ca simbol al păcii (în Nepal);
- să planteze copaci ai păcii;
- să organizeze ateliere pentru părinți de diferite etnii (cu Consiliul Părinților în Bosnia-Herțegovina);
- să facă muncă de caritate la școală (în Uganda).

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE DE COPII ȘI TINERI:

„Școlile ca zone de pace” și campanii creative:

În Nepal, la nivel local, regional și național, în colaborare cu adulții, copiii și tinerii au declarat „Școlile ca zone de pace” astfel încât să nu fie întreruptă sau încetată educația sau folosirea școlilor de niciuna din părțile în conflict.

Copiii au desfășurat diferite activități creative pentru a sensibiliza și a obține angajamentul cu privire la conceptul și punerea în practică a proiectului „Școlile ca zone de pace”, inclusiv crearea unei picturi murale la ei la școală intitulată „Școlile ca zone de pace” (în regiunea Tanahun); organizarea mitingurilor de pace în școli și comunități și organizarea unor spectacole de teatru stradal despre „Școlile ca zone de pace” (în regiunea Udaypur). Membrii Clubului Copiilor s-au implicat activ în organizarea acestor inițiative.

Membrii Clubului Copiilor și-au consolidat cunoștințele și deprinderile despre promovarea păcii prin folosirea teatrului. În urma rezultatelor acestor campanii, s-au înregistrat tot mai multe atitudini pozitive față de conceptul „Școlile ca zone de pace” și față de construirea păcii în rândul copiilor, părinților, profesorilor și membrilor comunității. Și politicienii au fost de acord că nu este bine să fie folosiți copiii în politică, forțe armate sau domenii conexe.

Eliberarea de porumbei ca simbol al păcii:

În regiunea Udaypur din Nepal, ca simbol al angajamentului lor pentru pace și pentru a respecta „Școlile ca zone de pace”, copiii, profesorii și membrii familiei au eliberat porumbei. Această acțiune simbolică a sporit discuțiile, reflecțiile și angajamentele din partea adulților și a copiilor de a crea o mișcare care respectă copiii și școlile ca zone de pace.

Interacțiune socială între copiii de diferite etnii:

Copiii cu vârste între 12 și 14 ani de la o școală primară din Blatnica, Bosnia-Herțegovina au organizat activități sociale și interacțiuni între copiii de diferite religii - între blatnica (sârbi) și kamenica (bosniaci). Ei au organizat această „inițiativă de socializare” la nivelul școlii astfel încât copiii care merg la diferite școli (la distanțe de 12 km) să poată să coopereze și să comunice mai bine. Au participat 120 de copii cu vârste între 10 și 11 ani. Activitățile dezvoltate și acceptate de copii includ: discuții despre drepturile copilului, jocuri comune și activități sportive (petrecere karaoke, joc de scenă, fotbal).

Copiii au inițiat aceste activități ei înșiși și au obținut sprijin valoros din partea părinților, a profesorilor, a directorului și a directorului adjunct. Copiii implicați au simțit că au avut succes în obținerea cooperării și socializării copiilor. De asemenea, au simțit și că activitățile lor au avut o influență pozitivă asupra copiilor. Ei s-au bucurat mai ales că au fost capabili să dezvolte o echipă de fotbal integrată (sârbi și bosniaci) și că echipa lor a câștigat locul întâi la nivel municipal și a obținut rezultate foarte bune într-un turneu regional.

Dezbateri despre pace între școli:

Membrii Clubului pentru Pace de la Clubul pentru Pace Sacred Heart din Uganda au organizat o dezbateri inter-școlară despre pace între membrii a două cluburi pentru pace de la două școli diferite. Această inițiativă a promovat pacea și relațiile bune între elevi și profesori. Școala a asigurat transportul membrilor clubului pentru pace iar profesorii organizatori au oferit îndrumări despre organizarea dezbaterilor. Ei au ales să organizeze această activitate ca o modalitate de a analiza cum pot aduce copiii pacea și reconcilierea în viețile oamenilor, mai ales în viețile copiilor.

Împărtășirea instrumentelor participative în școli:

Copiii cu vârsta între 11 și 14 ani de la școala primară din Vogosca, Bosnia-Herțegovina au împărtășit unele instrumente participative (de exemplu analiza copac, harta riscurilor) cu profesorii de la școală. Profesorii au fost impresionați de contribuțiile copiilor și au început să aplice unele tehnici la clasă și au apreciat mai mult părerile și perspectivele copiilor. Alți elevi au devenit și ei mai interesați de activități de construire a păcii.

Teste „Cine știe câștigă” despre construirea păcii:

Tineri cu vârste între 14 și 17 ani de la Centrul pentru Drepturile Copilului din Konjic, Bosnia-Herțegovina, au organizat un test despre „Construirea păcii prin cunoaștere” la școlile locale, ca o strategie de a sensibiliza publicul cu privire la construirea păcii și de a include mai mulți copii cu vârste cuprinse între 10 și 14 ani în munca lor de construire a păcii. Ei au vrut să *„sensibilizeze și alți copii cu privire la puterea și potențialul pe care îl au atunci când e vorba de pace, construirea și promovare păcii!”*

Copiii și tinerii de la centru au promovat testul prin distribuirea unor pamflete și prin emisiuni la radio RTV și în școlile locale au formulat întrebări pentru test prin întâlniri colective.

De asemenea, copiii și tinerii au folosit testul ca pe o oportunitate de a informa copiii despre activitățile și intențiile lor. Ei au prezentat și câteva instrumente participative pe care le-au învățat în timpul evaluării tematice și despre care au crezut că pot fi utile în viețile altor copii, cum ar fi analiza copac și instrumentul Păianjen.

„Ne putem implica unii pe alții, indiferent dacă unii dintre noi sunt șchiopi, orbi sau surzi. Toți avem drepturi egale. Putem folosi diferite instrumente participative ușor de înțeles de copii, de exemplu teatru, analiza copac a conflictului, balonul păcii, harta corpului”.

(Asociația Tinerilor Afecțați de Război, Uganda)

„Cu bani puțini dar cu multă bunăvoință, energie pozitivă și optimism tineresc, se pot obține rezultate deosebite!”

(Copii și tineri, Centrul pentru Drepturile Copiilor, Konjic, Bosnia-Herțegovina)

NIVELUL COMUNITĂȚII:

Activitățile de promovare a păcii desfășurate la nivelul comunității sunt următoarele:

- să înființeze cluburi/asociații în cadrul comunității și să implice noi membri;
- să sensibilizeze publicul despre ce înseamnă pacea și de ce este importantă prin teatru, dans, poezie, cântece, gazete de perete, programe radio, emisiuni TV, întâlniri la nivelul comunității;
- să organizeze programe de informare din ușă în ușă, pentru a sensibiliza și a acționa despre pace și drepturile copiilor;
- să participe la mitinguri pentru pace cu pancarte, postere și pamflete;
- să creeze o pictură murală despre pace;
- să poarte discuții cu vârstnicii despre pace și drepturile copiilor;
- să organizeze discuții de tip focus grup/interacțiuni despre pace între diferiți membri ai comunității și tabere de persoane strămutate intern;
- să desfășoare activități de advocacy pentru pace; de exemplu: să ceară liderilor politici locali să implementeze fiecare prevedere în parte a convenției/acordului de pace și să sensibilizeze cu privire la pericolele conflictului armat (*în Nepal*);
- să sprijine reconcilierea prin medierea între diferite persoane care au neînțelegeri sau se contrazic;
- să identifice copiii afectați de conflict care au nevoie de asistență și să îi sprijine să acceseze sistemul educațional, psiho-social sau alte lucruri de care au nevoie (*în Nepal*);
- să folosească Trasarea riscurilor pentru a identifica zonele sigure și nesigure ale comunității și pentru a face comunitățile mai sigure;
- să facă muncă de caritate în comunitatea locală;
- să se roage sau să sune clopoței pentru pace;
- să sensibilizeze publicul și instituțiile relevante cu privire la problema copiilor nedeclarați (*în Bosnia-Herțegovina*);
- să educe și să creeze materiale promoționale și programe radio pentru a împiedica traficul de copii și abuzul copiilor, precum și să organizeze mese rotunde despre cooperarea instituțiilor în prevenirea traficului (*Bosnia-Herțegovina*);
- să realizeze fluturași promoționali despre munca și planurile lor care să fie împărțiți în școlile vecine, în municipiu și către public (*în Bosnia-Herțegovina*);
- să organizeze campanii de pace și inițiative de acțiuni pentru a încuraja copiii să renunțe la jucării violente pentru unele non-violente (*în Guatemala*).

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE DE COPII ȘI TINERI:

Obținerea sprijinului liderilor locali pentru activități de pace creative:

Tineri cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani de la Clubul pentru Pace al Colegiului Memorial Onono dintr-un sat din regiunea Gulu s-au implicat pentru a obține sprijinul liderilor locali (inclusiv o întâlnire adecvată) pentru organizarea mai multor activități de pace în comunitatea locală. Ei au organizat spectacole de teatru, dezbateri și cântece între copii și tineri și au mobilizat și adulți din comunitate pentru a sprijini inițiativele de pace ale copiilor.

Prin implicarea lor în aceste activități, copiii și-au dezvoltat deprinderi pentru viață, au sensibilizat publicul cu privire la drepturile și responsabilitățile copiilor și au promovat pacea în comunitățile lor.

Activități prin care se contribuie la construirea păcii în comunitățile locale:

Copiii de la asociația „Amica Prijatelijice” din orașul Srebrenica din Bosnia-Herțegovina au organizat, împreună cu adulții care îi sprijină, o serie de activități care includ o expoziție foto (Orașul meu), o emisiune radio despre violența între colegi, o tribună publică și o emisiune radio despre „școli fără violență”. Activitățile au fost discutate cu copiii, un grup de referință și membrii parlamentului local. Ele au fost planificate și implementate de copii, adulții jucând un rol de sprijin. Prin aceste activități, li s-a prezentat părinților munca asociației și inițiativele copiilor.

Prin aceste activități, copiii au reușit să se întâlnească și să facă schimb de experiență despre participarea în planificarea educației și să sensibilizeze comunitatea locală cu privire la aplicarea drepturilor copiilor. Nu doar profesorii și studenții luptă pentru drepturile copiilor, ci și alți oameni din oraș.

Activități de difuzare în taberele de persoane strămutate intern:

În Uganda de Nord, membrii Clubului Copiilor și al Tinerilor pentru Pace Loki Tam (cu vârstă între 8 și 18 ani) au inclus atât copii care merg la școală cât și copii care nu sunt înscriși la școală. Ei au organizat activități de difuzare (discuții și folosire a instrumentelor participative) în taberele de persoane strămutate intern - pentru a permite altor copii și tineri să își împărtășească experiențele, să dobândească deprinderi pentru viață și să promoveze rolul lor de pacificatori.

Discuții de grup despre pace:

Membrii Clubului Copiilor din regiunea Tanahun din Nepal s-au implicat în organizarea unor discuții de grup în cadrul comunității despre „De ce avem nevoie de pace”. Prin discuții, oamenii din comunitate și-au exprimat angajamentul pentru pace și și-au sporit participarea la diferite ateliere și mitinguri despre pace.

Campanii de pace pentru a promova folosirea jucăriilor non-violente:

În zona Alta Verapaz din Guatemala, copiii au organizat o campanie de pace eficientă pentru a promova folosirea jucăriilor non-violente. Campania le-a oferit o ocazie minunată copiilor să schimbe jucăriile violente (pistoale sau cuțite de jucărie) cu jucării non-violente. S-au adunat peste 100 de pistoale de jucărie și au fost schimbate cu jucării non-violente. Campania a fost organizată de copii cu sprijinul Fundației Femeilor Indigene. Pentru a asigura succesul campaniei, a fost mobilizat sprijinul din partea părinților, al oamenilor de afaceri locali, al mass-mediei (anunțuri despre campanie la televiziunea prin cablu și la radio) și al comunității în sensul larg al cuvântului. Copiii care au lansat această inițiativă nu mai vor să existe copii care să crească înconjurați de violență. Ei vor să îi împiedice pe copii să devină membri ai bandelor și/sau să trăiască pe străzi. Acestea sunt motivele pentru care s-a organizat campania.

Miting pentru pace:

Membrii Clubului Copiilor din regiunea Bardiya din Nepal au organizat un miting la nivelul comunității cu pancarte, postere și pamflete. A fost un miting foarte mare, cu funcționari ai administrației guvernamentale, de la instituții și membri ai Cluburilor Copiilor, ai Cluburilor de Tineret și ai școlilor. Au participat oameni din diferite sectoare ale comunității și s-a sporit sensibilizarea cu privire la importanța și angajamentele pentru pace.

Concursurile de cântece culturale „Dohari”:

În regiunea Tanahun din Nepal, copiii, în colaborare cu grupul femeilor, au organizat concursuri de cântece culturale „Dohari” în cadrul cărora două grupuri cântă unul către celălalt. Ele poartă un dialog despre construirea păcii prin cântec, întrucât trebuie să își răspundă unul altuia. Astfel, s-a sporit interesul pentru pace și construirea păcii în sânul comunității.

Muncă de caritate prestată de copii

Elevii (fete și băieți cu vârste între 11 și 17 ani) de la Clubul pentru Pace Bungatira din Uganda de Nord au prestat muncă de caritate în școala și comunitatea lor locală ca o modalitate de a-i ajuta pe alții și de a promova relații bune între adulți și copii. Munca de caritate a copiilor a ajutat la conștientizarea rolului pozitiv al copiilor și potențialul de a contribui în cadrul societății și la promovarea păcii.

„Am învățat că reconcilierea este cea mai bună metodă de a soluționa conflictele pentru că a avut impact asupra celor cu care am vorbit; ne face să fim toleranți cu victimele afectate de război, cum ar fi cei răpiți și să știm că și ei au nevoie de iubire, grijă și mai ales de pace; am învățat cum să interacționăm cu diferite clase de oameni fără să discriminăm; de asemenea, ne-am dezvoltat talentele prin poezie, dezbateri, cântece și teatru”.

(Fete, Clubul pentru Pace Sacred Heart, Uganda)

NIVELUL REGIONAL:

Activitățile de promovare a păcii desfășurate la nivel regional sunt următoarele:

- să participe la ateliere pentru pace;
- să organizeze schimburi de vizite cu alte cluburi și asociații;
- să participe la marșuri pentru pace, la mitinguri și campanii pentru pace;
- să participe la „cruciade” de rugăciuni pentru pace;
- să participe la talk-show-uri radio; să organizeze un forum radio pentru tineri;
- să organizeze teste și concursuri la nivel regional despre pace și despre „Copiii ca zone de pace” (în Nepal);
- să organizeze la nivel regional campanii de advocacy pentru pace și drepturile copiilor, folosind muzica, dansul și teatrul;
- să formeze grupuri consultative la nivel regional pentru a sprijini participarea copiilor la procesul de instituire a păcii;
- să organizeze interacțiuni la nivel regional despre rolul copiilor și al tinerilor în construirea păcii;
- să organizeze programe de interacțiune despre „Copiii ca agenți ai păcii” și să apeleze la toți cu sloganul „Pacea este o necesitate permanentă, trebuie să construim pacea cu toții” (în Nepal);
- să implice autoritățile: să organizeze întâlniri cu primarul;
- să înființeze Consiliile Copiilor și Tineretului în cadrul autorităților locale/ al municipalității;
- să organizeze rețele ale cluburilor copiilor la nivel regional (în Nepal);
- să distribuie pamflete, pancarte și postere despre pace produse de guvern;
- să sărbătorească „Ziua Internațională a păcii” cu lumânări - împreună cu membrii Clubului Copiilor și cu reprezentanți din partea autorităților regionale și ale ONG-urilor.

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE DE COPII ȘI TINERI:

Participarea copiilor la talk-show-uri la radio pentru a promova rolul lor de agenți ai păcii:

Copiii au difuzat săptămânal talk-show-uri radio despre pace, la un post de radio intitulat Radio King, din regiunea Gulu, Uganda. În fiecare sâmbătă sau duminică seară, reprezentanții copiilor și-au prezentat părerile, experiențele și mesajele cheie de advocacy din memorandumul copiilor despre pace, participare și drepturile copiilor. Ei au subliniat, în special, importanța participării și reprezentării copiilor în procesul de negociere a păcii și importanța legăturilor cu alte persoane interesate și a parteneriatelor cu cluburile pentru pace ale copiilor pentru a acționa în spiritul unei viziuni comune a păcii. Copiii au descris cum pot institui pacea în comunitățile și în școlile lor și au împărtășit exemple despre cum au soluționat conflictele.

În regiunea Tanahun din Nepal, s-a organizat un Forum Radio pentru Tineri și copiii și tinerii au început să participe la programe radio la nivel local și național.

Copiii și tinerii sunt entuziasmați de folosirea difuzării la radio, deoarece este un mecanism eficient de a împărtăși mesajele lor cu un număr mare de persoane - adulți, copii și tineri.

De exemplu, membrii Clubului pentru Pace de la Clubul pentru Pace Sir Samuel Baker au descris cum „Clubul lor a considerat că e mult mai ușor să îi învețe pe alții prin emisiuni radio, deoarece radioul ajunge repede la diferite niveluri”. Ascultătorii au reacționat cu entuziasm și au jucat un rol informativ, mulți sunând în timpul emisiunii pentru a-și împărtăși opiniile și perspectivele despre părerile copiilor.

Copiii de la Clubul pentru Pace Lakwatomer s-au gândit și la cum ajută implicarea copiilor la radio „la dezvoltarea aptitudinilor de vorbire ale copiilor”.

Programul radio al copiilor: Să cântăm

Programul este bilingv și este difuzat în fiecare duminică în q'eq'chi și spaniolă și ajunge în toate zonele rurale din El Estor din Guatemala. Copiii scriu scenariul cu două zile înainte ca programul să fie difuzat. Cu o zi înainte, ei decid ce va face fiecare - cine va răspunde la telefon, cine va sta la computer, cine va vorbi. Prin programul radio, copiii se dedică promovării păcii, inclusiv spunând glume, 'tongue twisters'¹⁰, povești și abordând și alte subiecte despre pace. Pentru a difuza programul, ei trebuie să acumuleze și să învețe mai mult, pentru a dobândi mai multe cunoștințe despre procesul de promovare a păcii.

Difuzarea unui program radio este considerată de copii ca o modalitate de a-și transmite mesajele unei audiențe largi. Ei apelează la toți cei care ascultă programul lor să promoveze pacea în orașul „El Estor, pământul nichelului și locul de origine al Manatee”. Li s-a cerut copiilor și să le vorbească despre activitățile lor altor copii - și părinților – în școlile locale. Când au lansat acest program, se primeau în jur de 15 telefoane. Acum, se primesc 150-200 de telefoane la fiecare program.

Înființarea unui Grup Consultativ Regional:

Membrii Clubului Copiilor din regiunile Udaypur, Tanahun și Bardja din Nepal au înființat la nivel regional un grup consultativ care include reprezentanții copiilor și a adulților – de la administrația locală, școli, ONG-uri și ONG-uri internaționale. Grupurile consultative regionale au sprijinit copiii și adulții să colecteze și să analizeze informații de la membrii Clubului Copiilor despre experiențele și ideile referitoare la conflict și pace. Ei promovează pacea și sprijină rolul copiilor ca agenți ai păcii. Ca rezultat al discuțiilor, reflecțiilor și informațiilor împărtășite, grupurile consultative regionale au devenit susținători puternici ai participării copiilor la procesele de pace.

Vizitarea primarului și prezentarea „Hărții riscurilor”:

Copiii de la Centrul pentru Drepturile Copiilor din Konjic, Bosnia-Herțegovina, au făcut o vizită primarului pentru a promova munca lor pentru drepturile copiilor și construirea păcii. În special, ei au prezentat o „hartă a riscurilor” a zonei lor locale, unde au scos în evidență părerile copiilor despre locurile care erau riscante și nesigure pentru copii și care trebuiau să fie abordate de autoritățile locale. Primarul a ascultat cu interes prezentarea lor și s-a angajat să le urmeze recomandările. Ca răspuns practic, primarul i-a invitat pe reprezentanții copiilor să își prezinte părerile și opiniile în timpul întâlnirilor în cadrul cărora s-a dezvoltat Strategia Municipală de Dezvoltare.

Campanii de advocacy pentru pace și drepturile copiilor prin muzică, dans și teatru:

Fetele și băieții (cu vârste cuprinse între 9 și 14 ani) de la Clubul pentru Pace Pakwelo din orașul Gulu, Uganda au organizat campanii de advocacy pentru pace și drepturile copiilor la nivel regional, folosind muzica, dansul tradițional și teatrul. Ei aleg aceste activități pentru că sunt ușor de înțeles de copii, interesante și poartă mesaje de pace.

Programe de interacțiune despre procesul constituțional și rolul copiilor în construirea păcii:

În regiunea Tanahun din Nepal, s-au organizat diferite programe de interacțiune la nivel regional pentru membrii Cluburilor Copiilor și funcționarii de la nivel regional pentru a explora rolul copiilor și al tinerilor în construirea păcii și pentru ca tinerii și copiii să învețe mai mult despre procesul adunării constituționale și importanța lui. Participanții au învățat mai mult despre adunarea constituțională și au subliniat rolul important pe care îl pot juca copiii și tinerii. Totuși, din cauza resurselor insuficiente de timp, fonduri și sprijin al comunității, doar un număr limitat de participanți a fost implicat.

---

¹⁰ tongue twisters' - vorbire încâlcită, prin extensie, frază încâlcită, numită și „frântură de limbă”, alcătuită din cuvinte greu de rostit, DEX (ed. 1996). De exemplu: șase sași cosași cosesc șase saci sășești.

NIVELUL NAȚIONAL

Activitățile de construire a păcii desfășurate la nivel național sunt următoarele:

- să participe la consultații, ateliere, seminarii și dezbateri la nivel național despre pace și procesele de pace;
- să participe la marșuri pentru pace;
- să întreprindă activități de cercetare și evaluare cu și de către copii despre experiențele și părerile lor despre conflict și construirea păcii;
- să se publice în jurnale naționale sau să se difuzeze la emisiunile de pe posturile naționale de radio poeziile, poveștile și articolele lor;
- să împărtășească părerile lor despre pace, reconciliere și responsabilitate, care au influențat cea de a treia agendă a acordului de pace (*în Uganda*);
- să încurajeze continuarea negocierilor de pace și să desfășoare advocacy pentru reprezentarea și participarea copiilor la procesele de negocieri de pace (*în Uganda*);
- să participe la procesul adunării constituționale. Reprezentanții Cluburilor Copiilor să se întâlnească și să-și împărtășească părerile și sugestiile (*în Nepal*);

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE DE COPII ȘI TINERI:

Consultații despre aspecte de pe agenda negocierilor oficiale de pace:

Membrii Cluburilor și Asociațiilor pentru Pace din regiunea Gulu, Uganda au participat la consultații despre a treia agendă a negocierilor de pace despre reconciliere și responsabilitate. Părerile lor au contribuit la un raport mai amplu despre părerile copiilor care a fost prezentat atât guvernului, cât și grupului de rebeli Armata de Rezistență a Domnului (LRA), părți care sunt implicate în procesul oficial de negocieri de pace.

Participarea copiilor la întâlnirea națională a copiilor care precedă Conferința Șefilor de Stat și de Guvern din Commonwealth:

În septembrie 2007, copiii de la 12 Cluburi și Asociații pentru Pace au ales doi reprezentanți – un tânăr și o tânără - care să participe la întâlnirea care precedă Conferința Șefilor de Stat și de Guvern din Commonwealth, întâlnire a copiilor și tinerilor din diferite părți ale Ugandei. Această întâlnire le-a permis să își prezinte părerile și experiențele de conflict și pace din Uganda de Nord și să influențeze aspectele de pe agendă privitoare la drepturile copiilor care ar trebui să fie luate în considerare de șefii de stat și de guvern din Commonwealth.

Participarea copiilor la procesul constituțional al alegerilor:

Reprezentanți ai Cluburilor Copiilor din 48 de regiuni au participat în decembrie 2007 la o conferință a copiilor la nivel național care a fost sprijinită de UNICEF, Salvați Copiii și alte organizații pentru copii. În timpul conferinței, reprezentanții copiilor au avut propria lor declarație care a fost prezentată mai multor partide politice. În aprilie 2008, înainte de alegerile constituționale, reprezentanții diferitelor partide politice au semnat o declarație comună de angajament față de copii.

Cercetarea participativă despre construirea păcii:

Prin participarea copiilor la evaluarea tematică, membrii cluburilor, asociațiilor și grupurilor de copii au desfășurat cercetare participativă despre experiențele și părerile copiilor despre conflict și pace și au folosit constatările lor pentru a consolida inițiativele de pace conduse de copii la diferite niveluri.

„Facem toate acestea pentru că vrem să obținem pacea în comunitate, regiune, țară și în lume în general. Desfășurăm aceste activități pentru că vrem să promovăm și să ne menținem cultura tradițională. Noi punem în scenă piese de teatru pentru că vrem să sensibilizăm masele cu privire la drepturile copiilor, efectele consumului de alcool și ale HIV/SIDA. Ne dorim reconcilierea – în cazul neînțelegerilor, prin modalitatea tradițională de soluționare a conflictului, *Mato oput*”¹¹.

(Asociația Tinerilor Afecțați de Război, Uganda)

---

¹¹ *Mato oput* reprezintă o ceremonie utilizată în unele țări africane, în cazul unor conflicte grave. Cel vinovat de opresiune și victima sunt implicate într-un proces de mediere și împăcare, pecetluit prin consumarea unei băuturi ritualice amare, ca simbol al renunțării la ostilitate.

NIVELUL INTERNAȚIONAL:

Activitățile de promovare a păcii desfășurate la nivel internațional sunt următoarele:

- să participe la conferințe sau ateliere internaționale despre pace – de exemplu, în 2005, membrii Clubului Copiilor din Nepal, Guatemala, Uganda și Kosovo au fost în Oslo, Norvegia, pentru a discuta despre pace;
- să împărtășească informații despre încălcarea drepturilor copiilor;
- să împărtășească rapoartele, albumele păcii și mesajele de advocacy despre pace;

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE DE COPII ȘI TINERI:

Participarea la ateliere/conferințe internaționale despre pace:

Reprezentanții copiilor din Nepal, Uganda, Guatemala și alte țări au participat la o conferință internațională în Oslo, în 2005, în timpul căreia Salvați Copiii Norvegia a organizat un seminar despre conflict și pace.

Împărtășirea mesajelor de pace și advocacy la nivel internațional:

Prin participarea lor la evaluarea tematică, copiii au împărtășit mesaje de pace și de advocacy, povești, poezii și fotografii pe site-uri de internet internaționale și în buletine informative și articole care sunt accesate și distribuite la nivel internațional.

Astfel, se împărtășesc informații și cunoștințe mai detaliate despre experiențele și părerile copiilor despre conflict și pace și exemple ale rolului lor ca agenți ai păcii.

Raportarea încălcărilor drepturilor copiilor:

Membrii Clubului Copiilor din Nepal aveau cunoștințe despre existența „fluxului de informații” la nivel internațional prin agențiile ONU cu privire la încălcările drepturilor copiilor. Totuși, ei au afirmat că puțini copii știu și au acces la astfel de raportări.

Raportarea încălcărilor drepturilor copiilor:

Pentru a vedea dacă guvernele respectă clauzele Convenției cu privire la drepturile copilului, s-a înființat un comitet de monitorizare, denumit Comitetul Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului.

Guvernele și ONG-urile pot trimite rapoarte acestui comitet. Aceasta este una dintre cele mai bune – și mai eficiente – căi de a raporta încălcări ale drepturilor copiilor.

Salvați Copiii Norvegia a dezvoltat standarde despre cum să se organizeze și să se asigure calitatea raportării către Comitetul ONU (vezi http://www.reddbarna.no/default.asp?V_ITEM_ID=11009)

WorldVision Canada a realizat o serie utilă de linii directe pentru a sprijini participarea copiilor la astfel de proceduri de raportare. Aceasta este disponibilă la <http://www.crin.org/resources/infoDetail.asp?ID=15467>

Ca parte a mandatului lor, Reprezentanții speciali ai ONU și Raportorii speciali ai ONU, Reprezentantul Special al Secretariatului General al ONU pentru Copii și Conflict Armat efectuează, în mod frecvent, vizite în diverse țări. Apoi ei raportează către Consiliul ONU pentru Drepturile Omului, uneori către Adunarea Generală a Națiunilor Unite, către Consiliul de Securitate și Consiliul Economic și Social. Salvați Copiii și Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului sprijină copiii și tinerii să vorbească direct cu asemenea lideri globali de la nivel înalt. Ei au creat o fișă de informații care să îi ajute pe adulți să sprijine implicarea copiilor în astfel de procese.

Aceasta se găsește la <http://www.ohchr.org/EN/Pages/WelcomePage.aspx>

Un grup de organizații naționale, regionale și internaționale au lansat o campanie pentru **a stabili o procedură de depunere de plângeri** ca parte a Convenției cu privire la Drepturile Copilului (CDC). Un astfel de mecanism ar oferi copiilor și reprezentanților lor mijloace de a depune direct plângeri despre încălcarea drepturilor lor așa cum sunt ele prevăzute în CDC – exercitându-și astfel dreptul de a-și exprima liber părerile și de a le fi luate în considerare părerile în funcție de vârsta și maturitatea lor (Articolul 12 din Convenția cu privire la Drepturile Copilului).

Pentru mai multe informații accesați: www.crin.org

Garantarea participării în siguranță și incluzive a copiilor la promovarea păcii la diferite niveluri și parteneriate mai strânse cu adulții:

Exemplele de mai sus oferă o privire de ansamblu a ceea ce fac copiii pentru a-și exprima părerile, pentru a fi implicați în procesul de luare a deciziilor și pentru a acționa referitor la aspecte importante pentru ei. După cum s-a văzut din aceste exemple, copiii sunt capabili să se organizeze, să desfășoare acțiuni care promovează pacea și să își exercite influența în moduri creative. Fetele și băieții au subliniat importanța obținerii sprijinului părinților pentru participarea și implicarea lor în diferite inițiative. S-au identificat și alți factori cheie care ajută la sprijinirea participării eficiente a copiilor la inițiative care promovează construirea păcii și drepturile copiilor, factori precum: sprijinul și colaborarea din partea profesorilor, a ONG-urilor locale, a liderilor comunității, a liderilor religioși și a funcționarilor administrației guvernamentale. Sprijinul adulților și parteneriatele cu adulții au fost esențiale pentru succesul și consolidarea tuturor inițiativelor de construire a păcii menționate mai sus.

Este important ca eforturile să continue la toate nivelurile pentru a sprijini participarea incluzivă și nediscriminatorie a fetelor și băieților din medii diferite. Aceasta ajută la garantarea faptului că și cei mai marginalizați sunt implicați și li se dă posibilitatea să acționeze astfel încât diferitele forme de excludere și discriminare cu care se confruntă diferite grupuri de copii să fie contestate și nu consolidate prin cluburile sau grupurile copiilor. De exemplu, poate exista situația în care copiii mai privilegiați, mai bogați, care merg la școală, trebuie să fie sensibilizați cu privire la cât este de important să acorde atenție, să implice și să asculte și cei mai marginalizați copii (fete și băieți) în activitățile clubului sau grupului copiilor. Poate fi nevoie de eforturi speciale pentru a implica și a da posibilitatea să acționeze fetelor, copiilor cu dizabilități, copiilor din grupuri etnice minoritare, grupurilor indigene, copiilor din caste inferioare, copiilor care au făcut parte din grupurile armate și copiilor care muncesc și nu sunt înscriși la școală.

În plus, trebuie susținute eforturile de sprijinire a practicii participării sigure și etice, care să nu pună fetele și băieții în pericolul de a fi răniți. Standardele de calitate ale participării copiilor pot fi adaptate și folosite în fiecare context (vezi mai jos). Copiii ar trebui să fie sprijiniți pentru a identifica riscurile asociate cu fiecare inițiativă de participare și pentru a dezvolta strategii împreună cu adulții pentru a se asigura că participarea lor nu îi pune în pericolul de a fi abuzați, exploatați sau răniți. În plus, adulții care muncesc cu copiii trebuie să urmeze coduri de conduită pentru a asigura protecția și bunăstarea copiilor.

Standarde de calitate pentru participarea copiilor

Atunci când îi implicați pe copii în munca participativă și sprijiniți propriile lor inițiative, este important să faceți asta conform unor standarde convenite de calitate pentru participarea copiilor. Aceasta implică să cunoașteți și să țineți cont de toate aspectele etice necesare și importante.

Există multe documente și materiale folositoare care vă pot ajuta, inclusiv:

- „Standardele de practică pentru participarea copiilor ale Salvați Copiii” (*Save the Children’s Practice Standards in Children’s Participation*) www.savethechildren.net ;
  - „Cadru de îmbunătățire a calității în munca pentru participarea copiilor al Salvați Copiii” (*Save the Children Norway’s Framework to improve quality in work on child participation*) http://www.reddbarna.no/default.asp?V_ITEM_ID=11009;
  - „Deci vreți să vă consultați cu copiii – un ghid al instrumentelor de bună practică” (*So you want to consult with children - a toolkit of good practice*) www.savethechildren.net;
  - „Standarde minime de consultare cu copiii” (*Minimum standards for consulting with children*) însoțit de „Manualul de operare pentru participarea copiilor la consultări” (*Operations Manual on children’s participation in consultations*) - ambele disponibile de la Comitetul de lucru între agenții pentru participarea copiilor, SEAP (Salvați Copiii Suedia) www.iawgcp.com;
  - „Evaluarea tematică a participării copiilor în conflicte armate, post-conflict și construirea păcii, Salvați Copiii Norvegia” (*Thematic Evaluation on Children’s Participation in Armed Conflict, Post Conflict and Peace Building*) www.reddbarna.no/chp.
-

Deși copiii și tinerii au reușit în mare parte să organizeze și să întreprindă activități conduse de copii în școlile și comunitățile lor locale, ei pledează din ce în ce mai mult pentru sprijin ca să colaboreze cu adulții la nivele mai înalte de luare a deciziilor. Aceasta îi va ajuta să aibă mai multă influență și impact asupra proceselor de construire a păcii, de reconciliere, reconstrucție și dezvoltare care au loc, de exemplu, la nivel regional și național.

Copiii și tinerii își doresc mai ales să se întâlnească cu reprezentanți guvernamentali, cu grupuri ale societății civile, cu ONG-uri internaționale și agenții ONU la nivel regional și național. Fetele și băieții ar vrea să se implice în mod regulat împreună cu adulții și să muncească în parteneriat cu aceștia pentru a aborda preocupările lor și a obține schimbări importante pentru copii. De exemplu, băieții și fetele ar vrea să aibă posibilitatea de a trimite în mod regulat proprii lor reprezentanți să participe la întâlniri despre pace, dezvoltare și reconstrucție ale administrației locale, ale autorităților sau municipalităților. Participarea lor la astfel de întâlniri va pune astfel accentul pe copii și drepturile copiilor. Ar ajuta și la garantarea faptului că acțiunile întreprinse ca rezultat al acestor întâlniri s-ar baza și pe părerile, experiențele și recomandările fetelor și băieților. În plus, copiii și tinerii vor fi mai bine informați despre angajamentele adulților față de copii, angajamente pentru care vor fi responsabili decidenții locali. Copiii au subliniat și importanța invitării funcționarilor administrației locale să viziteze regulat cluburile/grupurile copiilor, astfel încât să înțeleagă mai bine ce fac cluburile și grupurile lor și să aibă discuții regulate cu copiii și tinerii, astfel încât să fie ascultate și să stea la baza acțiunilor și părerile fetelor și băieților de vârste diferite și din medii diferite.

Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a implica tinerii și copiii în politicile și practicile naționale care îi afectează, inclusiv procesele de negocieri de pace, reconciliere, reconstrucție și dezvoltare. În locul unor ocazii unice de consultare, ar trebui să se dezvolte mecanisme care să permită fetelor și băieților să se implice în dezvoltarea politicii și practicii naționale pe o perioadă mai lungă de timp. În plus, trebuie să se depună eforturi deosebite pentru a acorda atenție și a implica și copiii și tinerii marginalizați.

Consolidarea parteneriatelor între adulți și copii ajută adulții să aprecieze mai bine capacitatea și potențialul copiilor. De asemenea, consolidează capacitatea copiilor de a-și împărtăși părerile și ideile și de a influența pozitiv construirea păcii și respectarea drepturilor copiilor. Prin urmare, ar trebui încurajate și consolidate parteneriate mai puternice între adulți și copii la fiecare nivel – al familiei, al școlii, al comunității, regional, național. Astfel, se sprijină forme mai sustenabile și de mai lungă durată de participare semnificativă a copiilor. Consolidarea parteneriatelor adult-copil sporește și ocaziile adulților de a acționa pe baza părerilor copiilor și de a împărtăși feedback-ul cu copiii. Aceasta îi face pe copiii mai răspunzători și responsabili față de copii pentru acțiunile pe care le fac și deciziile pe care le iau.

ÎNTÂLNIREA REGIONALĂ A GRUPULUI CONSULTATIV DIN UGANDA

În timpul unei întâlniri regionale a grupului consultativ din Uganda din mai 2007, reprezentanții copiilor de la cluburi pentru pace și asociații ale copiilor au purtat discuții cu reprezentanți ai administrației publice regionale, ONG-urilor locale și internaționale și ai școlilor. Reprezentanții copiilor au subliniat importanța trimiterii propriilor reprezentanți să participe la negocierile oficiale de pace în Juba. Motivele pentru care au vrut să își trimită proprii reprezentanți ai copiilor sunt, printre altele: nu sunt mulțumiți de ceea ce discută alții; cred că părerile copiilor sunt ignorate, deși sunt importante; copiii au idei geniale care pot să impulsioneze negocierile de pace; participarea la negocierile de pace va aduce unitate între copiii din captivitate și ei și îi poate încuraja pe rebeli să elibereze copiii. Președintele regiunii – un înalt reprezentant al administrației publice locale – s-a angajat ferm să sprijine aceste eforturi de advocacy ale copiilor și să analizeze ocaziile pentru reprezentarea copiilor în Consiliul regional, pentru a se asigura de monitorizarea problemelor copiilor.

CELE MAI IMPORTANTE CINCI LUCRURI PE CARE LE-AM ÎNVĂȚAT ÎN ACEASTĂ SECȚIUNE:

Empty box for writing the five most important things learned in this section.

Intro-
ducere

Secțiunea
I

44

45

Secțiunea
2

2

Pentru a
vă ajuta
pe mai
departe

Evaluarea a ceea ce ajută și împiedică eforturile de instituire a păcii depuse de copii și tineri

ÎN ACEST CAPITOL VEȚI AFLA:

- Cum să folosiți instrumentul „H” pentru a evalua punctele forte și punctele slabe ale participării copiilor și pentru a găsi metode de a îmbunătăți ceea ce faceți;
- Ce ajută și ce împiedică inițiativele de construire a păcii ale copiilor, după cum s-au exprimat copiii.

„Pentru a obține pacea, nu trebuie să fim ca struțul care își ascunde capul și ignoră ce se întâmplă în jurul lui. Trebuie să înfruntăm realitatea și orice probleme ne ies în cale”. (Copii și tineri, proiectul radio, Guatemala)

Când organizați demersuri de promovare a păcii sau participați la procesele de pace, este important să vă gândiți des la punctele forte și la punctele slabe ale acestor eforturi. Aceasta îi va ajuta pe copii, tineri și adulți să colaboreze pentru a continua succesele și a depăși provocările sau punctele slabe cu care se confruntă. Aceasta va consolida și va îmbunătăți inițiativele lor de construire a păcii.

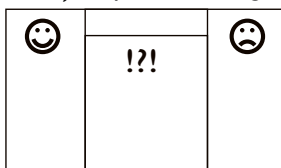
De asemenea, este important să oferim spațiu și timp pentru a ne gândi des la aceste activități, să luăm un răgaz și să consolidăm munca ce este în desfășurare, să ne oprim și să sărbătorim succesele și să evaluăm și monitorizăm munca și impactul muncii noastre.

Această secțiune împărtășește un instrument simplu care poate fi folosit pentru a evalua punctele forte și punctele slabe ale participării și ale inițiativelor de construire a păcii și să facă planuri și să acționeze pentru a le îmbunătăți. Se trece apoi mai departe la împărtășirea unor rezultate ale evaluării copiilor a ceea ce ajută și ce împiedică inițiativele lor de construire a păcii, precum și punctele forte și punctele slabe ale acestor inițiative. Acestea au fost împărtășite de copii în timpul evaluării tematiche.

INSTRUMENTUL „EVALUAREA H”

Evaluarea „H” este un instrument simplu care poate fi ușor folosit la evaluarea punctelor forte, punctelor slabe și se pot aduce sugestii de îmbunătățire a participării voastre și a demersurilor de promovare a păcii.

Desenați un „H” pe o foaie mare de flipchart (ca în diagrama de mai sus).

În coloana din stânga desenați o față zâmbitoare 😊, în coloana din dreapta desenați o față tristă ☹️, iar sub bara mijlocie din litera „H” desenați un bec pentru a reprezenta „ideile geniale”).

Puteți folosi evaluarea „H” pentru a analiza și înregistra:

😊 Care sunt punctele forte ale clubului copiilor/inițiativei de pace? Care sunt factorii care sprijină participarea voastră și inițiativa voastră de pace?

☹️ Care sunt punctele slabe ale clubului copiilor/inițiativei de pace? Ce provocări sau obstacole înfrunțați? !?! Ce idei/sugestii aveți pentru a îmbunătăți clubul copiilor sau inițiativele de pace?

Copiii și tinerii au folosit evaluarea „H”, precum și Balonul construirii păcii și alte instrumente, pentru a-și împărtăși părerile și experiențele despre ceea ce ajută 😊 și ceea ce împiedică ☹️ participarea copiilor la construirea păcii. Iată unele din rezultatele lor:

Factorii care ajută eforturile de construire a păcii ale copiilor

- Sensibilizarea adulților cheie (părinți, profesori, lideri ai comunității, religioși și politici) pentru a recunoaște importanța de a asculta părerile copiilor și de a încuraja copiii să se implice în construirea păcii;
- Sprijinul adulților pentru a înființa cluburi/ asociații ale copiilor și rețele la diferite niveluri;
- Cursuri de formare despre pace și drepturile copilului;
- Acces la informații pe înțelesul copiilor despre politici și procese guvernamentale relevante, inclusiv negocierile oficiale de pace, procesele de alegeri constituționale și prezidențiale.

Factorii care împiedică eforturile de construire a păcii ale copiilor

- Ideile preconcepute conform cărora copiii nu trebuie să își exprime părerile, lipsa informațiilor despre participarea copiilor, lipsa încrederii în capacitățile copiilor, lipsa de respect pentru părerile copiilor;
- Înțelegerea greșită a drepturilor copiilor și încălcarea drepturilor copiilor, teama copiilor de învinovățire și de abuz;
- Practicile de predare autoritare, programa școlară supraîncărcată, lipsa de implicare a copiilor în dezvoltarea programei școlare;
- Lipsa de norme și legi care să implice copiii în procesul de luare a deciziilor;
- Discriminarea bazată pe sex și discriminarea datorită castei, etniei, religiei, dizabilității sau datorită altor factori de mediu.

Copiii folosesc instrumentul Evaluarea „H” pentru a analiza punctele forte 😊 și punctele slabe 😞 ale inițiativelor și eforturilor lor. Iată unele din rezultatele lor:

Puncte forte des întâlnite în eforturile de construire a păcii

- Copiii sunt foarte interesați și motivați să participe și să contribuie la construirea păcii;
- Copiii au posibilitatea să își exprime sentimentele, experiențele și părerile, să demonstreze capacitatea lor pozitivă și potențialul;
- Cunoștințele și aptitudinile copiilor despre pace s-au îmbunătățit;
- Copiii își întăresc și dobândesc noi aptitudini de comunicare;
- Crește încrederea în sine a copiilor;
- Copiii au organizat cu succes diferite programe, pe înțelesul copiilor și al adulților – și astfel crește angajamentul pentru pace;
- S-au publicat articolele copiilor în ziare și părerile lor au fost difuzate la posturile de radio;
- Prin dezbateri despre pace, copiii au dezvoltat și împărtășit argumente logice;

Puncte slabe des întâlnite în eforturile copiilor de construire a păcii

- Lipsa de fonduri și materiale (reduce domeniul, raza de acțiune și susținerea eforturilor copiilor);
- Incapacitatea de a ajunge și a implica activ toți copiii/studenții datorită lipsei de resurse, transport etc.;
- Nu există întâlniri prestabilite sau spații pentru întâlniri regulate cu copiii;
- Lipsa de cooperare între copii;
- Participare nedemocratică – discriminarea și excluderea unor copii;
- Puțin timp liber disponibil copiilor și tinerilor (datorită școlii, temelor, muncii);

- Copiii leagă noi prietenii, mai stabile; ei cooperează și au experiențe pozitive unii cu alții;
- Copiii au putut aborda diferite forme de discriminare și au devenit mai incluzivi;
- Copiii au obținut cunoștințe despre drepturile lor, despre pace, protecție și HIV;
- Cunoștințele sunt împărtășite între colegi;
- Copiii au determinat o creștere a atitudinilor pozitive față de pace; și au mărit angajamentul față de pace printre membrii familiei, prietenii și membri ai comunității extinse;
- Copiii asociați cu conflictul armat au fost sprijiniți să meargă regulat la școală și să obțină o educație;
- Copiii au devenit conștienți într-o măsură mai mare de importanța nealăturării grupurilor rebele, respectiv de importanța educației;
- Inițiativele copiilor i-au apropiat de adulți;
- A crescut sprijinul pentru participarea fetelor și băieților din partea membrilor familiei, membrii familiei sunt mulțumiți de schimbările pozitive pe care le fac copiii;
- Funcționarii administrației publice locale, primarii, ONG-uri și alți adulți au acordat mai multă atenție părerilor copiilor și importanța rolului lor în construirea păcii;
- Părinții, profesorii, membrii comunității și funcționarii guvernamentali au recunoscut că și copiii au putere și pot contribui la îmbunătățirea condițiilor de viață pentru copii și membri ai comunității;
- Comportamentul profesorilor față de copii a devenit mai prietenos;
- Copiii au obținut angajamentul părinților, al profesorilor, al membrilor comunității și al forțelor armate că vor recunoaște și respecta „Copiii și școlile ca zone de pace” (în Nepal);
- Copiii au învățat mai multe despre procesul de alegeri constituționale, propriile lor părerii au contribuit la proces (în Nepal);
- Părerile copiilor au informat a treia agendă a negocierilor oficiale de pace din Uganda despre reconciliere și responsabilitate.

- Contextul socio-economic al sărăciei – greutatea financiară- poate limita perioada în care copiii și tinerii pot participa sau se pot dedica activităților, deoarece trebuie să își stabilească activitățile prioritare care îi ajută să aibă acces la resurse pentru familia lor;
- Creștere redusă a numărului de noi membri activi ai inițiativelor copiilor – unii copii nu sunt interesați să participe;
- Unii copii sunt timizi, speriați sau le e rușine să participe;
- Unii copii nu sunt interesați;
- Unii copii nu își îndeplinesc responsabilitățile;
- Deficiențe de coordonare între copii sau între copii și adulți;
- Lipsa de timp acordat dialogului sincer cu reprezentanții administrației publice (la nivel local, zonal și național);
- Gazetele de perete ale copiilor sunt uneori rupte și nu rămân mult timp acolo unde sunt puse;
- În Nepal, forțele armate (maoștii și guvernul) nu respectă întotdeauna Copiii ca zone de pace;
- Informațiile nu sunt împărtășite întotdeauna cu copiii.

„Învățătura de căpătâi este să ne dăm seama că dacă suntem interesați, putem obține foarte multe. Nu trebuie să renunțăm și obstacolele pot fi depășite treptat.”

(Copii, Vogošća, Bosnia-Herțegovina)

Una dintre principalele provocări cu care se confruntă inițiativele de participare și de pace ale copiilor și tinerilor este dificultatea de a mobiliza fondurile și resursele necesare pentru desfășurarea activităților lor și de a atrage atenția și de a implica și mai mulți copii în proces. Pentru sprijinirea inițiativelor durabile de participare, este important ca tinerii și copiii să fie ajutați să mobilizeze sprijinul și resursele din partea comunității locale, a școlilor și a autorităților. Unele din ideile dezvoltate de copiii și tinerii din Uganda referitor la acest subiect important sunt împărtășite mai jos:

IDEI DE LA COPIII ȘI TINERII DIN UGANDA DE NORD DESPRE MODALITĂȚI DE MOBILIZARE A RESURSELOR LOCALE PENTRU A SPRIJINI CLUBURILE COPIILOR SAU INIȚIATIVELE DE CONSTRUIRE A PĂCII:

Membrii pot încerca să strângă bani pentru a sprijini activitățile clubului lor, de exemplu:

- Copiii și tinerii pot organiza spectacole de teatru, de dans sau alte spectacole culturale și să ceară adulților să plătească bilet de intrare pentru a vedea spectacolul;
- Copiii și tinerii pot să desfășoare activități de artă și meșteșuguri, cum ar fi să confecționeze lăntișoare și brățări din hârtie reciclată; să împletească coșulețe, rogojini, mături, sfori; să facă oale de lut etc., obiecte ce pot fi vândute pentru a strânge fonduri pentru activitățile clubului;
- Copiii și tinerii ar putea să ceară parcele de pământ din partea comunității sau a școlii, ar putea cere semințe din partea membrilor comunității și ar putea cultiva și vinde flori și legume;
- Copiii și tinerii pot strânge fonduri din taxe de membru. Totuși, trebuie să se depună eforturi pentru ca cele mai sărace fete și cei mai săraci băieți să nu fie excluși din club sau să fie discriminați pentru că nu își pot permite să plătească taxa de membru;
- Copiii și tinerii pot cere cursuri de formare din partea ONG-urilor pentru a sprijini activitățile proprii de generare de venit;
- Copiii și tinerii ar putea munci ca grup pentru a fi plătiți pentru activități specifice (în funcție de timp și vârsta grupurilor implicate) cum ar fi munci agricole în grup, să facă cărămizi și să ardă cărbuni de lemn. De exemplu, se pot face cărbuni de lemn în zonele de recolonizare, unde sunt mulți copaci;
- Copiii și tinerii pot vedea dacă membrii din comunitatea lor locală, din biserică sau din comunitățile de afaceri doresc să facă donații (în bani, în semințe sau materiale) care să sprijine activitățile de construire a păcii;
- Membrii pot da spre închiriere bunurile clubului/asociației, cum ar fi mașini de cusut, scaune, pentru a strânge fonduri.
- Copiii și tinerii pot cere sprijinul ONG-urilor pentru a-i ajuta să dezvolte campanii de strângeri de fonduri pentru a căuta sprijin din alte surse – din partea ONG-urilor, a companiilor, a municipalității locale sau a altor departamente guvernamentale.

CELE MAI IMPORTANTE TREI LUCRURI PE CARE LE-AM ÎNVĂȚAT ÎN ACEASTĂ SECȚIUNE:

Recomandări și propuneri de consolidare a rolului copiilor și tinerilor ca agenți ai păcii

ÎN ACEST CAPITOL VEȚI AFLA:

- Cum să folosiți instrumentul Harta corpului pentru a afla de ce este nevoie pentru a fi un agent al păcii ideal;
- Cum poate fi consolidat rolul copiilor ca agenți ai păcii.

„Dacă ne unim cu toții și ne ajutăm unii pe alții, atunci poate putem îmbunătăți situația în care se află lumea prin forțele noastre de copii mici, dar puternici”. (Copii, Srebrenica, Bosnia-Herțegovina)

„Scopul nostru este să devenim agenți ai păcii și cred că vom reuși. Pacea se construiește și este o poezie. Speranța mea este că putem câștiga această bătălie.” (Tânăr din Guatemala, Atelierul de reflecție, 2007).

Ultima secțiune a prezentului manual se concentrează pe recomandări și propuneri pentru a consolida rolul copiilor și tinerilor ca agenți ai păcii. Secțiunea începe prin prezentarea instrumentului Harta corpului pentru „un agent al păcii ideal”, care poate fi folosit pentru a ajuta copiii, tinerii și adulții să se gândească la aptitudinile, calitățile și cunoștințele de care au nevoie pentru a fi „agenți ideali ai păcii”. Acest instrument poate fi folosit pentru a planifica dezvoltarea suplimentară a capacităților sau pentru sprijinul de care poate fi nevoie pentru a consolida rolul copiilor ca agenți ai păcii.

Secțiunea continuă apoi cu împărtășirea rezultatelor de la copiii implicați în evaluarea tematică despre agentul păcii ideal și dezvoltarea capacităților și nevoile de sprijin sugerate de ei pentru consolidarea inițiativelor lor de pace și a organizațiilor conduse de copii. Aceste idei au fost formulate de evaluarea copiilor a activităților și experiențelor existente, inclusiv evaluarea „H” prezentată în secțiunea de mai sus.

Secțiunea împărtășește feedback și unele idei noi de la copiii și tinerii care au fost întrebați: *„Dacă ați vrea să planificați activități sau inițiative viitoare, ați face din nou aceleași activități sau ați face schimbări?”*

„CREAREA UNUI AGENT IDEAL AL PĂCII”

Folosiți exercițiul Harta corpului pentru a construi împreună un agent ideal al păcii care are calitățile/valorile, abilitățile și cunoștințele necesare pentru a fi un asistent eficient al păcii. Rezultatele exercițiului Harta corpului pot fi folosite pentru a discuta și analiza de ce fel de sprijin au nevoie copiii și tinerii pentru a-și dezvolta și mai mult calitățile, abilitățile și cunoștințele ca agenți ai păcii.

- Continuați să creați și să proiectați un agent ideal al păcii până când toată lumea și-a împărtășit ideile și sugestiile.
- Acum priviți agentul ideal al păcii. Credeți că tinerii și copiii pot deveni acest agent ideal?
- Gândiți-vă, discutați și împărtășiți ideile voastre despre ce fel de sprijin sau dezvoltare suplimentară a capacităților aveți nevoie pentru a dezvolta calitățile, aptitudinile și cunoștințele voastre și ale colegilor voștri pentru a deveni agenți ideali ai păcii.
- Notați sprijinul și dezvoltarea capacităților necesare pe foile de flipchart corespunzătoare și dezvoltați planuri de acțiune care să vă ajute să obțineți sprijin din partea adulților și a agenților relevante.
- Formați grupuri separate de copii, tineri și adulți care să creeze agenți ai păcii și apoi comparați ideile și observați diferențele!

Agentul păcii ideal: Iață ce cred copiii și tinerii din cele 4 țări¹²:

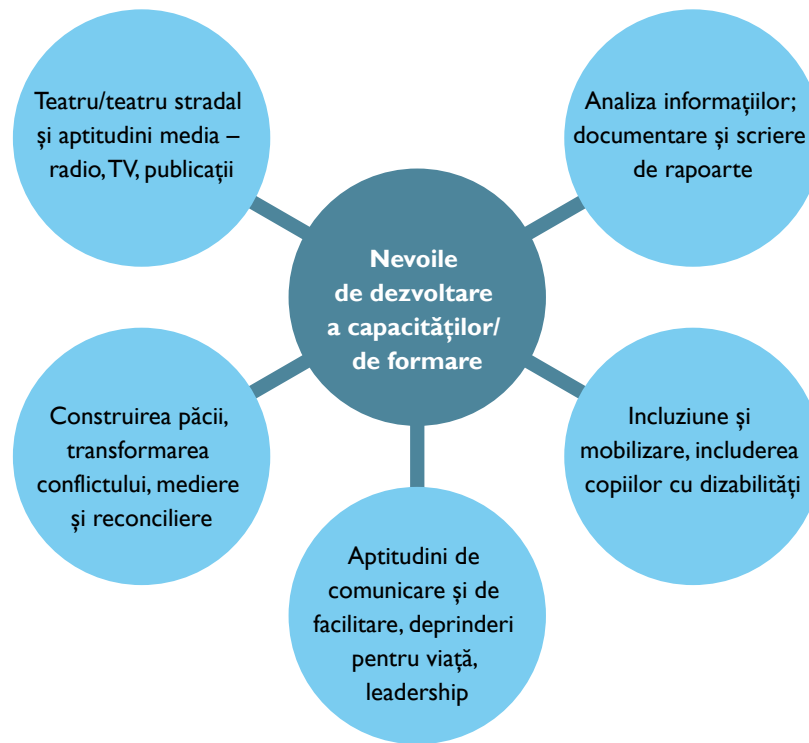
Care sunt calitățile, valorile, aptitudinile și cunoștințele necesare pentru a fi un agent ideal al păcii?

- „Ar trebui să îi tratați pe toți în mod egal și să respectați părerea celuilalt” (Nepal);
- În ceea ce privește capul, trebuie să fiți un gânditor rapid, independent, rațional, critic, cu spirit cercetător și capabil să împărtășiți la rândul vostru ce ați învățat, să aveți o memorie bună, să cunoașteți istoria conflictului, a păcii, a construirii păcii și a drepturilor copiilor; înțelepciune, respect de sine, răbdare și perseverență, autoritate, onestitate, o minte deschisă și o viziune de pace; creativitatea este de asemenea necesară, precum și să fii prietenos, pe înțelesul copiilor, pozitiv și optimist;
- Ochii voștri ar trebui să fie ageri, capabili să facă diferența dintre bine și rău. Trebuie să fie prietenoși și să inspire încredere și să arate o vedere limpede;
- Urechile voastre trebuie să arate că sunteți un ascultător bun și atent;
- Gura voastră trebuie să aibă curajul de a vorbi mai multor oameni și de a consulta cauzele de la bază. Trebuie să aveți capacitatea de a dialoga și de a împărtăși cunoștințele. Sunteți comunicativ și deschis. Folosiți un limbaj pozitiv, spuneți adevărul. Sunteți elocvent și aveți un zâmbet afectuos;
- Pieptul vostru arată solidaritate, respect pentru alte culturi, pentru dreptul la viață, pentru sexualitatea fiecărei persoane. Conștiința socială înseamnă că sunteți respectuoși cu ceilalți și sunteți un exemplu pentru mulți;
- Inima voastră e plină de iubire pentru copii, respect, prietenie, înțelegere, umilință, toleranță, optimism, libertate, empatie, încredere, curaj, iertare, afecțiune și devotament. Vă doriți să promovați pacea, sperați să schimbați lumea și aveți încredere că mâine va fi mai bine;
- Mâinile și brațele voastre muncesc din greu. Sunt capabile să scrie, să comunice și să arate afecțiune. Sunt creative, artistice, tandre, sigure și protectoare. Sunteți capabil să întindeți mâna să ajutați pe alții. Mâinile și brațele voastre vă ajută să organizați și să participați la acțiuni umanitare;
- Picioarele și tălpile voastre sunt rezistente, rapide și puternice. Ele vă ajută să luptați pentru visele voastre, să acționați cu încredere și să mergeți alături de ceilalți, și nu înaintea lor. Ele vă ajută să călătoriți în diferite locuri pentru a promova pacea. Ele vă arată că puteți „mărșălui pentru pace”.

În **Guatemala**, copiii și tinerii au spus că pentru a deveni un agent ideal al păcii, ei au nevoie de spațiu pentru coexistență, pentru recreare, teatru, cultură și exprimare artistică. Ei au nevoie de spațiu pentru a vorbi despre semnificația războiului și a păcii. Ei consideră că este important să reconstruim memoria istorică a conflictului prin cine-forumuri, scurtmetraje și mass media. Ei consideră și că este important ca sistemul educațional să includă părinții în procesul de învățare despre acest aspect. Ei cred că fiecare persoană poate deveni un agent ideal al păcii. Se poate ajunge aici și prin implementarea unor activități psihologice în comunități sau la nivel individual. Este necesar să sensibilizăm autoritățile și să implementăm programe artistice și politice pentru tinerii care sunt membri ai unor găști.

9 Adaptat din al doilea buletin informativ și de advocacy al Salvați Copiii Norvegia „Construirea păcii post-conflict: Ce fac și ce spun copiii”: Evaluarea tematică despre participarea copiilor în conflicte armate, post-conflict și construirea păcii www.reddbarna.no/chp.

Nevoile de dezvoltare a capacităților pentru a consolida rolul copiilor și tinerilor ca agenți ai păcii¹³:

Alte nevoi de sprijin:

- **Furnizarea de materiale** către cluburile/asociațiile copiilor care întreprind inițiative de construirea păcii:
  - Microfon portabil pentru mitinguri și programe de advocacy;
  - Instrumente muzicale precum chitară, flaut și tobe și costume locale pentru teatru stradal;
  - Jocul Parașutei pentru jocuri de cooperare, pentru mitinguri și programe culturale;
  - Genți pentru a transporta materiale pentru construirea păcii și/sau materiale de cercetare;
  - Aparate foto digitale – care să nu fie de unică folosință, ca să poată fi folosite pe perioade mai lungi.
- **Oferire de sprijin financiar**
  - acces la mici fonduri/alocații pentru transport și gustări atunci când se organizează programe locale.
- Sprijin pentru programul general (sprijin moral și practic din partea adulților):
  - Muncă în comun între adulți și copii – sprijin pentru crearea parteneriatelor cu adulți la fiecare nivel – al comunității, regional, național;
  - Creșterea în cadrul comunității a dialogului cu copiii și cu cei vârstnici – de exemplu invitând vârstnicii la întâlnirile clubului/asociației copiilor;
  - Asigurați-vă că copiii pot contribui la Comitetele pentru Protecția Copilului;
  - Sprijin pentru a evalua și minimiza riscurile și a face ca participarea să fie sigură;
  - Sprijin pentru schimb de vizite de studiu și networking între diferite cluburi/asociații ale copiilor (la nivel local, zonal, național, și acolo unde este posibil la nivel regional și global);
  - Sprijin pentru accesul la jurnaliști, de exemplu pentru a publica articolele noastre în ziare;
  - Dezvoltarea unei politici de sprijinire a dezvoltării unei rețele la nivel zonal – un Forum pentru Dezvoltarea Copiilor (*în Nepal*).

13 Pe baza analizei nevoilor de dezvoltare a capacităților și de sprijin ale copiilor și tinerilor din Nepal, Uganda și Bosnia-Herțegovina în timpul Atelierelor naționale de reflecție.

„În loc de talk-show-uri radio la Mega FM, ne-am duce și la posturi naționale de radio, cum ar fi Radio Uganda sau posturi TV naționale și internaționale; în loc să ne bazăm pe sprijinul școlii pentru fonduri sau pe alte activități reduse de strângere de fonduri desfășurate în cadrul școlii, am vrea să ne deschidem un cont în care să vireze bani ONG-urile care ne sprijină; vrem să interacționăm cu parlamentarii și dacă este posibil să participăm la negocierile de pace Juba, astfel încât să știe ce simțim noi despre pace; vrem toate aceste schimbări pentru că vrem ca pacea să se simtă peste tot în lume.”
(Fete, Clubul pentru Pace Sacred Heart, Uganda)

Activități viitoare:

Copiii și tinerii care s-au implicat în dezvoltarea acestui manual **au dorit să continue activitățile existente** – dar cu mai mult sprijin, mai multe fonduri și mai mult sprijin din partea adulților – pentru a fi capabili să ajungă la cât mai mulți copii, tineri și adulți din comunitățile, orașele, școlile existente și în școli, comunități și orașe noi, cu activități mai multe și mai diverse. Ei și-au exprimat și nevoia de cursuri de formare mai specializate, inclusiv despre construirea păcii care să reprezinte o garanție a continuării activităților. Ei au recunoscut nevoia de a fi bine pregătiți pentru a desfășura activitățile precum și de a implica părinții în munca pe care o fac.

„Vom continua cu aceleași activități din nou, dar de data asta vom acoperi o zonă mai mare, pentru a ajunge la mai mulți oameni.”
(Copii membri ai Clubului pentru Pace Pakwelo, Uganda)

„Am dori să includem mai mulți colegi în activitățile noastre.” (Copii, Srebrenica, Bosnia-Herțegovina)

„Vom desfășura aceleași activități, pentru că sunt acceptate cu căldură, cu interes și cu participare. Totuși, în fiecare an adăugăm noutăți pentru a motiva și mai mult băieții și fetele.”
(Copii și tineri, ACJ, Guatemala)

„Am schimba frecvența activităților, de exemplu concursul „Construirea păcii prin cunoaștere” ar trebui să se desfășoare în fiecare an. Motivul este că, astfel, copiii vor păstra cunoștințele pe care le-au dobândit și vor deveni mai conștienți de drepturile, puterea și rolul lor!”
(Copii și tineri, Centrul pentru Drepturile Copilului, Konjic, Bosnia-Herțegovina)

„Ne propunem să organizăm întâlniri în cadrul comunității extinse, deoarece vrem să răspândim mesajele de pace către comunitatea extinsă. Vrem să implicăm oamenii în activitățile de construire a păcii. Comunitățile pot oferi suficient sprijin pentru activitățile de construire a păcii.”
(Membri ai Clubului pentru Pace al Colegiului Memorial Onono, Uganda)

În plus, copiii și tinerii și-au exprimat câteva idei pentru inițiative noi și îmbunătățite pe care ar vrea să le implementeze.

INIȚIATIVE NOI ȘI INIȚIATIVE ÎMBUNĂTĂȚITE DE CONSTRUIRE A PĂCII, CONDUSE DE COPII :

Inițiativele noi și inițiativele îmbunătățite de construire a păcii, conduse de copii și sugerate de aceștia, precum și de tineri, includ:

- **Implicarea activă a mai multor copii din medii diferite** – invitând băieți și fete de diferite vârste și care provin din diferite medii, să se alătore grupurilor/cluburilor/asociațiilor de copii și să fie implicați activ în ele;
- **Sporirea implicării părinților în discuții și ateliere**, pentru a susține participarea copiilor și pentru a nu-și mai trata copiii cu violență;
- **Organizarea instruirii despre construirea păcii, soluționarea conflictelor**, medierii și educării colegilor lor pentru copii și tineri (în toate țările);
- **Încurajarea folosirii metodelor tradiționale de soluționare a conflictelor** - cum ar fi ritualuri de reconciliere, care au fost folosite tradițional de persoanele care trăiesc în comunitățile din Uganda de Nord;
- **Oferirea de consiliere copiilor** care trăiesc pe străzi sau care fac parte din grupuri de bande, precum și discutarea cu ei și sfătuirea lor (în Guatemala):
  - Oferirea de consiliere referitoare la pace și crearea de centre de consiliere (în Uganda);
  - Promovarea unei educații sociale pașnice la vârste fragede, de exemplu în centre de îngrijire pe timpul zilei și centre de educație, pentru a îi încuraja pe băieți și fete – încă de mici - și pentru a le arăta că pot trăi în pace și pot rezolva conflictele în mod pașnic;

- **Sprijinirea creării și dezvoltării unor „spații pașnice creative”** (centre pentru copiii/tineri – spații organizaționale) în care copiii și tinerii se pot întâlni pentru a-și exprima părerile, pentru a interacționa, pentru a înțelege mai bine și a respecta diferențele și pentru a lucra împreună pentru promovarea unei culturi a păcii;
  - Organizarea mai multor activități culturale și evenimente care prețuiesc diversitatea și practicile culturale tradiționale (dans, cântatul la tobe, istorisirea de povești, cântece etc.);
- **Sporirea inițiativelor de artă creative și pentru mass-media ale copiilor:**
  - Sporirea accesului la stațiile radio și la posturile TV naționale pentru ca tinerii și copiii să-și transmită mesajele și părerile lor despre pace, creând o cultură a păcii prin sensibilizare socială;
  - Sporirea accesului la mijloacele de înregistrare și creșterea instruirii tehnice, pentru a ne asista în producerea unor programe de calitate;
  - Publicarea de articole în ziare prin intermediul jurnaliștilor adulți din Gulu, care publică în New Vision și Monitor (în Uganda);
  - Crearea și publicarea mai multor pamflete, postere, reviste și ziare pentru avizare, precum și fluturași;
  - Obținerea permisiunii de la managerii unor zone comerciale, de exemplu, pentru realizarea mai multor picturi murale (în Guatemala);
  - Realizarea unei casete de cântece populare despre pace, interpretate de copii „Dhari Geet” (în Nepal);
  - Scrierea de cărți despre pace și conflict (în Guatemala);
  - Distribuirea de șepci și tricouri cu mesaje de pace.
- **Organizarea unor noi activități pentru a spori interacțiunile și planificarea de acțiuni comune cu privire la pace, în rândul adulților și copiilor – la diferite niveluri:**
  - Organizarea mai multor programe de promovare a păcii prin intermediul Adunării regionale a copiilor și crearea unei Adunări centrale a copiilor (în Nepal);
  - Sporirea interacțiunii între reprezentanții copiilor și reprezentanții guvernului (la nivel local, regional și național) (în fiecare țară);
  - Răspândirea de manifeste ale partidelor politice către grupuri/cluburi de copii, prin care să se informeze partidele politice cu privire la aspectele care îi afectează pe copii și să li se ceară susținerea prin includerea drepturilor copiilor în manifestele lor;
  - Susținerea interacțiunii între copii și reprezentanții negocierilor de pace (guvern și armata rebelă), în Uganda, inclusiv oportunități directe pentru reprezentanții copiilor de a participa la negocierile de pace din Juba, pentru ca părerile copiilor despre pace să poată fi auzite.
- **Advocacy sporită pentru pace:**
  - Sporirea advocacy pentru pace și semnarea acordului de pace (Uganda);
  - Stabilirea unui An internațional al păcii (Bosnia-Herțegovina).
- **Redenumirea cluburilor copiilor pentru a cuprinde cuvântul ‘Pace’ (in Nepal).**

„Emblema ACJ simbolizează sufletul, trupul și mintea în echilibru, deoarece solidaritatea și echilibrul sunt importante. Pentru a construi pacea și pentru a ne continua lupta, trebuie să demonstrăm solidaritate și să fim conștienți ce presupune aceasta.”
(ACJ, Guatemala)

„Experiențele noastre în promovarea păcii ne-au oferit noi idei, de exemplu faptul că este nevoie de mai multe abilități pentru îndrumare și consiliere în materie de construire a păcii; știm că oamenii nu au aceleași probleme, dar diferențele dintre noi sunt cele care ne perturbă pacea – deci ar trebui să ne întâlnim și să discutăm despre ele. Ar trebui să cerem sfatul bătrânilor înțelepți, de exemplu liderilor de clan, părinților, șefilor etc. Facem cu toții parte din procesul de construire a păcii, indiferent care ne este vârsta sau statutul.”

(Membri ai Clubului de Pace, Uganda)

„Cea mai puternică armă în construirea păcii este ca toți să fie incluși în proces, indiferent de afilierea etnică, națională sau religioasă”.

(Copii din Srebrenica)

Copii și tineri unindu-se pentru pace în Uganda de Nord

Sperăm că acest manual v-a inspirat și v-a dat câteva idei în plus despre construirea păcii.

Mult succes în inițiativele voastre de pace!

Intro-
ducere

Secțiunea

|

56

55

Secțiunea

2

Pentru a
vă ajuta
pe mai
departe

Și... pentru a vă ajuta pe mai departe

În această parte a manualului veți găsi niște informații suplimentare, care v-ar putea ajuta să înțelegeți și să folosiți mai bine manualul, inclusiv:

- **Câteva resurse cheie: alte publicații utile;**
- **Sfaturi de facilitare pentru adulți;**
- **Jocurile pe care le jucăm: modalități de a sparge gheața, jocuri energizante și exerciții pentru deprinderi pentru viață;**
- **Să înțelegem câțiva termeni folosiți în manual.**

Postfață: *Câteva cuvinte în plus pentru a vă spune mai multe despre activitatea Salvați Copiii Norvegia pentru evaluarea și consolidarea participării copiilor la conflictele armate, post-conflict și construirea păcii. Aici puteți găsi informații despre și trimiteri la alte rapoarte și materiale ale evaluării globale, care v-ar putea interesa.*

Câteva resurse cheie: alte publicații utile

Asociația Părinților Căroră Le Pasă (2007) Responsabilitate și reconciliere: „Perspective ale copiilor și tinerilor din Uganda de Nord și de Est” (*Perspectives From Children And Youth In Northern & Eastern Uganda*). Asociația Părinților Căroră Le Pasă în colaborare cu Organizația Transculturală Psihosocială, Salvați Copiii din Uganda și UNICEF.

Dynamix Ltd. Salvați Copiii Țara Galilor, 2002. „Dați haz participării!: Instrumente practice pentru implicarea copiilor și tinerilor în planificare și consultări.” (*Participation Spice it up!: Practical tools for engaging children and young people in planning and consultations*).

Salvați Copiii și Rețeaua Early Years, 1997. „Niciodată prea devreme: cum pot copiii mici să-și asume responsabilitatea și să ia decizii.” (*Never Too Young: How young children can take responsibility and make decisions*) Autor: Judy Miller.

Salvați Copiii Asia de Sud și Centrală, 2003. „Copii și tineri cetățeni: parteneri pentru schimbare socială.” (*Children and Young People as Citizens: Partners for Social Change*) Autor: Claire O’Kane.

Salvați Copiii Asia de Sud și Centrală, 2004. „De la putere la putere. Inițiativele și organizațiile copiilor din Asia de Sud și Centrală.” (*From Strength to Strength: Children’s Initiatives and Organisations in South and Central Asia*).

Salvați Copiii, 2005. „Autoevaluarea și planificarea inițiativelor și organizațiilor conduse de copii cu ajutorul instrumentului Păianjen” (*The Spider Tool self-assessment and planning of child led initiatives and organisations*) – un set de trei publicații – ghidul facilitatorilor, instrumentul și lecțiile învățate.” Autori: Claire Feinstein și Claire O’Kane.

Salvați Copiii, 2005. „Document de discuții despre promovarea și susținerea inițiativelor și organizațiilor conduse de copii.” (*Discussion document on promoting and supporting child led initiatives and organisations*).

Salvați Copiii, 2005. „Standarde de practică pentru participarea copiilor” (*Practice Standards in Child Participation*) - publicat și în limbile franceză și spaniolă.

Salvați Copiii Norvegia (2005) „Construirea păcii din război. Copiii și tinerii în calitate de agenți ai păcii: provocarea tinerelor generații.” (*Building Peace Out of War. Children and Young People as Agents of Peace: The Young Generations Challenge*).

Salvați Copiii Norvegia , 2005. „Participarea copiilor. Sporirea calității în activitatea cu organizațiile și inițiativele conduse de copii.” (*Child Participation. Increasing quality in the work with child-led initiatives and organisations*).

Salvați Copiii Norvegia , 2008. „Ghidul instrumentelor: pentru o cercetare și evaluare participative cu copii, tineri și adulți.” (*A Kit of Tools: for Participatory Research and Evaluation with children, young people and adults*).

Salvați Copiii OSCAR, 2000. „Principii de orientare pentru facilitarea organizațiilor de copii.” (*Guiding Principles for Facilitating Children’s Organisations*). Salvați Copiii OSCAR, Nepal.

Salvați Copiii, 2002. „Un ghid al resurselor pentru copii, cetățenie și guvernare.” (*A Resource Guide for Children, Citizenship and Governance*). Salvați Copiii Asia de Sud și Centrală. [disponibil pe CD] Redactat de Ravi Karkara.

Rețeaua Tinerilor din Domeniul Construirii Păcii (UNOY Peacebuilders), 2008. „Activități de advocacy ale tinerilor pentru o cultură a păcii: un ghid de reflecție pentru acțiune în Europa” (*Youth Advocacy for a Culture of Peace: A Reflective Guide for Action in Europe*). Rețeaua Tinerilor din Domeniul Construirii Păcii.

Rețeaua Tinerilor din Domeniul Construirii Păcii (UNOY Peacebuilders), 2004. Ghidul „Să construim pacea împreună.” (*Peace it Together Kit*) UNOY, Haga.

Publicație VSO (de Clare Hanbury), 2002. „Deprinderi pentru viață: un manual de învățare activă pentru munca cu copiii străzii.” (*Life Skills: An Active Learning Handbook for Working with street Children*).

Sfaturi pentru facilitatori adulți

Copiii și tinerii care au fost implicați în crearea acestui manual au subliniat permanent **importanța obținerii sprijinului adulților** pentru participarea lor și pentru inițiativele de construire a păcii. Dacă sunteți un adult care lucrează deja direct cu copii și tineri, vă încurajăm să sprijiniți copiii și tinerii în inițiativele lor de continuare a construirii păcii. Vă încurajăm, de asemenea, să sprijiniți copiii și tinerii în procesul de sensibilizare și de obținere a unui sprijin sporit de la tot mai mulți părinți, îngrijitori, profesori, înțelepți religioși și ai comunității, organizații nonguvernamentale, jurnaliști, funcționari administrativi și alții.

Eforturile pentru sprijinirea participării semnificative a copiilor la construirea păcii vor include **pregătiri atât cu adulți, cât și cu copii**. Toate persoanele cheie interesate trebuie sensibilizate cu privire la importanța drepturilor copiilor, a participării copiilor și a beneficiilor participării copiilor la promovarea păcii. Va fi nevoie ca adulții să învețe să colaboreze în noi feluri cu copiii și tinerii și să împărtășească informații și puterea de luare de decizii împreună cu fete și băieți. Ei trebuie de asemenea să îi asculte serios pe copii și pe tineri și să răspundă sugestiilor și părerilor lor, acționând în consecință.

În multe contexte socioculturale, se așteaptă ca fetele și băieții să fie tăcuți în prezența adulților. Ei nu sunt încurajați să pună întrebări și nu sunt obișnuiți să fie implicați în procesul de luare a deciziilor cu privire la aspecte care îi afectează. Prin urmare, copiii și tinerii trebuie, de asemenea, să dobândească abilitățile, cunoștințele și încrederea pentru a-și exprima părerile, pentru a participa la procesul de luare de decizii și pentru a-și duce mai departe ideile și inițiativele de construire a păcii la diferite niveluri. În fiecare context, este important să înțelegem contextul politic sociocultural și să identificăm pașii practici pentru a sprijini participarea semnificativă și în siguranță a fetelor și băieților, în special a celor mai marginalizați. Acest manual oferă o gamă largă de idei, experiențe și instrumente practice diferite, care pot veni în sprijinul acestor eforturi.

În continuare sunt prezentate câteva sfaturi pentru facilitatorii adulți în vederea folosirii eficiente și creative a acestui manual în relațiile cu copii și tineri:

- Importanța **aprecierii capacităților, puterilor, ideilor, părerilor și sugestiilor copiilor și tinerilor**. Bazați-vă pe creativitatea și inovația copiilor și tinerilor. Încurajați-i și pe alții să recunoască capacitățile și potențialul copiilor și tinerilor;
- Susțineți eforturile de traducere a acestui manual în **limbile locale**, pentru a-l face mai accesibil copiilor și tinerilor. Dacă copiii și tinerii nu pot citi, găsiți idei creative pentru prezentarea informațiilor și ideilor prezentate în manual, în modalități mai accesibile;
- Construiți **relații de încredere și de respect** cu grupuri de copii și tineri care sunt interesați de construirea păcii;
- **Aflați de la copii și de la tineri** cum își doresc să folosească acest manual. Implicați copiii și tinerii în toate stadiile procesului de luare de decizii cu privire la orice inițiative de acțiune și de sensibilizare asupra construirii păcii;
- În consultările cu copiii și tinerii, acordați **TIMP** pentru întâlnirile și discuțiile regulate despre construirea păcii, pentru ca tinerii și copiii să aibă destul timp pentru a citi diferitele părți ale manualului, să-și împărtășească propriile păreri și experiențe, să reflecteze asupra unor idei diferite, să încerce câteva instrumente practice și să dezvolte sau să consolideze propriile inițiative de promovare a păcii. *De exemplu, puteți susține activități de grup cu copii și tineri în vederea explorării procesului de construire a păcii, de-a lungul mai multor săptămâni sau puteți sprijini copiii și tinerii în organizarea unei serii de ateliere despre copii ca agenți ai păcii;*

- Susțineți copiii și tinerii în planificarea activităților de promovare a păcii, care să se desfășoare în condiții de **siguranță**, să fie **incluzive** și **nediscriminatorii**.
  - Încurajați fetele și băieții să reflecteze asupra copiilor care sunt incluși sau excluși și dacă mai e nevoie de eforturi suplimentare pentru a implica fetele, copiii mai mici, copiii cu dizabilități, copiii din ospicii, copiii care lucrează etc.;
  - Încurajați copiii și tinerii să identifice riscurile, astfel încât acestea să poată fi abordate și să poată fi luate decizii cu privire la momentul în care nu este sigur sau necesar pentru copii să participe;
  - Asigurați-vă că sunt aplicate codurile de conduită și standardele de practică pentru protecția copiilor în ceea ce privește participarea acestora.
- **Informați-vă** cu privire la părerile copiilor și tinerilor referitor la sprijinul pe care aceștia îl consideră necesar din partea adulților și **răspundeți-le prompt**. De exemplu:
  - Sprijiniți copiii și tinerii în dezvoltarea propriilor grupuri, forumuri sau rețele;
  - Sprijiniți copiii și tinerii în obținerea **permisiunii** de la părinții lor, profesori sau liderii comunității;
  - Sprijiniți copiii și tinerii în mobilizarea sau accesarea **resurselor practice**, cum ar fi hârtie pentru flipchart, markere, bandă adezivă, creioane colorate, carnețele etc.; sau în dezvoltarea propunerilor sau în adunarea de fonduri care să sprijine inițiativele de construire a păcii;
  - Sprijiniți copiii și tinerii în apropierea lor față de adulți cu care ar dori să consolideze **parteneriate**, de exemplu: cu autorități școlare, liderii comunității, funcționari ai administrației locale sau regionale, politicieni, jurnaliști etc.;
  - Sprijiniți copiii și tinerii în dezvoltarea și distribuirea **informațiilor și materialelor pe înțelesul copiilor**, referitoare la drepturile copiilor și aspectele legate de construirea păcii, care îi afectează.
- **Sprijiniți copiii și tinerii pentru ca ei să reflecteze la propriile experiențe și să învețe din ele** și încurajați-i să întocmească documente despre lecțiile învățate, iar apoi să le împărtășească.

Sfaturi pentru facilitatori (adulți, tineri sau copii) în timpul întâlnirilor/atelierelor:

- Tratați-i pe copii și pe tineri ca parteneri;
- Explicați-le lucrurile astfel încât toți să înțeleagă;
- Încurajați-i pe toți băieții și pe toate fetele să vorbească și să-și exprime părerile;
- Fiți ingenioși și folosiți o varietate de metode participative creative, pentru a dezvălui ideile fetelor și băieților – metode specifice care să le permită copiilor marginalizați să se exprime;
- Fiți flexibili și ascultați cu atenție;
- Încurajați copiii să respecte diversitatea, diferitele valori și culturi;
- Urmăriți mereu cu atenție starea de spirit a grupului;
- Folosiți în mod corespunzător jocurile antrenante și toate tipurile de jocuri;
- Dacă nu puteți răspunde la ceva, recunoașteți acest lucru;
- Planificați întâlnirea facilitatorilor la sfârșitul fiecărei zile, pentru a evalua munca/modifica planurile pentru ziua următoare în mod adecvat/implica copiii;
- Asigurați-vă că copiii nu sunt forțați să vorbească dacă nu doresc și că nu sunt manipulați/presați de adulții din încăperea.

Jocurile pe care le jucăm: "modalități de a sparge gheața, jocuri antrenante și exerciții pentru deprinderi pentru viață"¹⁴

Modalități de a sparge gheața

„Sunt fericit pentru că sunt copil/adult, deoarece..., dar dacă aș fi adult/copil, aș putea...”.

În grupuri restrânse copiii/adulții completează propoziția. Împărtășiți părerile voastre grupului largit. Această modalitate de a sparge gheața poate ajuta la identificarea diferențelor și dezavantajelor/avantajelor între maturitate și copilărie.

„Reporteri” – copiii/tinerii se împart pe perechi pentru a afla de la partenerul lor informații pe care apoi le transmit grupului. De exemplu, numele unei persoane, motivul pentru care participă la atelier, de unde sunt, ceva ce le place să facă, de cât timp sunt implicați în organizația lor, un lucru pe care nimeni nu-l știe despre ei.

Colectarea de nume și de obiective – faceți o listă cu obiective pe flipchart, astfel ca la încheierea atelierului să vedeți dacă așteptările copiilor au fost îndeplinite.

Reguli de bază – „Funcționare eficientă” - copii și tineri vin cu idei prin care să alcătuiască o serie de reguli pentru buna funcționare a atelierului. Un set de reguli comun este adoptat și notat pe un flipchart.

Jocuri antrenante

„Piatră, hârtie, foarfece” – Două echipe. Fiecare echipă decide dacă este piatră, hârtie sau foarfece. Echipele stau față în față și își arată simbolul. Hârtia bate piatra, piatra bate foarfecele și foarfecele bate hârtia.

„Nava se scufundă” – Copiii se mișcă în încăpere cântând „nava se scufundă, oh nu, nava se scufundă”. Atunci când se strigă un număr (3, 5, 6 etc.), ei trebuie să formeze un grup (o barcă de salvare) cu numărul de persoane care a fost strigat.

„Puncte de contact” – Participanții împărțiți pe grupuri trebuie să coopereze unul cu celălalt pentru a aduna numărul de puncte de contact cu podeaua, în funcție de numărul care a fost strigat (6, 24, 48 etc.) Acest joc ajută la unitate, acord și cooperare.

„Pe bancă, în lac” – Toți copiii sunt așezați în cerc în genunchi. Podeaua din cerc reprezintă un lac. Atunci când se strigă „în lac”, copiii trebuie să-și pună mâinile pe podea. Atunci când se strigă „pe bancă”, copiii trebuie să-și pună mâinile pe genunchi. Copiii trebuie să facă ceea ce spune persoana care strigă, nu ceea ce face ea.

„Cine e liderul” – Toți copiii formează un cerc. Un copil este rugat să iasă din încăpere. Restul copiilor decide cine este liderul. Ei se mișcă în cerc și copiază acțiunile liderului. Copilul de afară revine înăuntru și are trei șanse de a ghici liderul.

„Rață, rață, găscă” – Copiii se așează în cerc. Un copil se plimbă în jurul cercului, atingând capetele copiilor și spunând rață, rață sau găscă. Atunci când ating capul unui copil și spun „găscă”, acel copil trebuie să-l fugărească în jurul cercului. Ultimul care ajunge la spațiul liber trebuie să se plimbe în jurul cercului copiilor, repetând jocul „rață, rață, găscă”.

---

¹⁴ Anexă modificată din Feinstein, C. și O’Kane, C. (2005) „Autoevaluarea și planificarea inițiativelor și organizațiilor conduse de copii cu ajutorul Instrumentului Păianjen” Salvați Copiii. (*Spider Tool for self assessment and planning of child led initiatives and organisations*).

„Mută-ți locul” – Copiii stau în cerc. O persoană numește o categorie, de exemplu toți cei care poartă șosete. Dacă această categorie vi se aplică – vă mutați în alt loc în cerc. Ultimul care se mută va numi în continuare categoria.

„Stradă, copil, casă” – Toți copiii formează grupuri de câte trei. Doi dintre ei se țin de mâini și formează o „casă”. Cel de-al treilea se află în casă și este „copilul”. O persoană stă singură și strigă fie „stradă”, fie „copil”, fie „casă”. Dacă strigă „casă”, copiii care formează o casă trebuie să se împrăștie și să formeze o altă casă. Dacă strigă „copil”, copilul trebuie să-și găsească o nouă casă. Iar când se strigă „stradă”, fiecare trebuie să își schimbe poziția. Cel care strigă numele încearcă să li se alăture, iar cine rămâne afară devine noua persoană care strigă numele.

„Zgomote de animale” – Toți copiii primesc o foaie de hârtie pe care este desenat un animal (ex. vacă, câine, pisică, rață). Ei trebuie să închidă ochii și să se miște prin încăpere, făcând zgomotul animalului care este indicat pe hârtia lor, până când formează grupuri de copii care au același animal.

Deprinderi pentru viață:

Deprinderile pentru viață se referă la o categorie amplă de deprinderi psihosociale și interpersonale, care îi pot ajuta pe oameni să ia decizii informate, să comunice eficient și să dezvolte deprinderi de adaptare și de management propriu, care i-ar putea ajuta să aibă vieți sănătoase și productive. Deprinderile pentru viață pot fi direcționate către acțiuni personale și acțiuni îndreptate către ceilalți, precum și către acțiuni pentru schimbarea mediului înconjurător.

Există **5 domenii principale de deprinderi pentru viață:**

- Luare de decizii și rezolvarea problemelor;
- Gândirea critică și gândirea creativă;
- Comunicare și deprinderi personale;
- Conștiință de sine și empatie;
- A face față stresului și emoțiilor.

„Melcul”: **Prezentarea deprinderilor pentru viață** – Copiilor li se arată o imagine vizuală reprezentând doi melci. Un melc se ascunde în cochilia lui/ei, fiindu-i teamă să se confrunte cu situații dificile. Celălalt melc este cu capul ridicat și zâmbește, făcând față cu bine tuturor experiențelor. Aceste imagini ajută la prezentarea conceptului de deprinderi pentru viață. În viață trebuie să avem încredere și să ne deprindem să facem față situațiilor dificile sau provocărilor. Trebuie să fim pregătiți să ne ținem capul sus, să comunicăm cu oamenii, să facem față emoțiilor noastre și trebuie să fim capabili să răspundem eficient unor diferite situații.

Pentru a avea grupuri de copii puternice, trebuie să ne gândim atât la punctele forte și punctele slabe individuale, cât și la punctele forte și punctele slabe colective. Este important ca toți membrii să fie încurajați să-și dezvolte propriile deprinderi pentru viață. Dacă fiecare membru este încrezător și capabil să facă față în mod pozitiv experiențelor de viață, grupul va fi de asemenea mai puternic. Mai mult, prin experiențele dobândite în cadrul activităților grupului copiii au șansa să-și dezvolte deprinderile pentru viață.

Factori de identitate: „Eu pot face asta aici” – Importanța „factorilor de identitate” pentru înțelegerea propriei identități, propriilor valori, credințe, deprinderi, comportament poate fi prezentată prin imagini vizuale și un tabel „Eu pot face asta aici”.

Copiii sunt de asemenea încurajați să recunoască modul în care mediul în care trăiesc, familia, comunitatea, colegii și cultura le influențează identitatea.

Eu = cine? (identitate, conștiință de sine)

Pot = de ce? (valori, convingeri)

Face = cum? (abilități, strategii, competențe)

Asta = ce? (comportament, ce facem)

Aici = unde? (mediu, împrejurimi)

Exerciții pentru deprinderi pentru viață:

Scut individual „Ce am eu special” – Fiecare copil primește o hârtie cu un „scut” cu 4 secțiuni, ei putând astfel să-și recunoască propriile puncte forte și lucrurile care prezintă interes pentru ei. În fiecare secțiune fetele și băieții sunt încurajați să scrie: calitățile mele, activitatea mea preferată, ce doresc să schimb, ce doresc să învăț. Fiecare copil își prezintă scutul.

„Nod” (Soluționarea problemelor) – Copiii formează grupuri mici. Fiecare grup stă într-un cerc închis și persoanele sunt rugate să-și închidă ochii. Apoi formează un nod, prinzându-se de mâini cu ceilalți membri din cerc. Își deschid ochii și trebuie să lucreze împreună pentru a desfăce nodul și a forma un cerc. Lucrurile principale învățate din joc – cooperarea, soluționarea problemelor împreună, dialogarea și ascultarea celorlalți.

„Tigru, capră, iarbă – bărbat și barcă” (gândire creativă/critică) – Copiilor le este prezentat un puzzle, pentru a vedea dacă pot gândi creativ pentru rezolvarea problemei. Sunt ilustrați un bărbat cu barca sa, un tigrul, o capră și niște iarbă. Bărbatul vrea să treacă tigrul, capra și iarba pe partea cealaltă a râului, în barca sa. Însă barca sa este mică. În ea încap doar un animal sau doar iarba. În plus, este speriat, deoarece își dă seama că dacă lasă tigrul singur cu capra – tigrul o va mânca, dacă lasă capra singură cu iarba – capra o va mânca. Cum poate bărbatul să îi treacă pe toți 3 în siguranță peste apă?

→ *Soluția: Bărbatul trece întâi capra de partea cealaltă a râului și o lasă acolo. Apoi se întoarce pentru a lua iarba. Când ajunge pe partea cealaltă, lasă iarba și duce cu el înapoi capra. Lasă capra pe partea inițială și transportă tigrul peste râu. Apoi se întoarce pentru a lua capra și astfel i-a transportat pe toți 3 în siguranță!*

„Joc de comunicare” - Participanții sunt împărțiți pe perechi. Unul este A, iar celălalt este B. A și B sunt așezați unul cu spatele la celălalt, astfel încât să nu se poată vedea. Persoana A primește un desen și este rugată să îl descrie persoanei B. Persoana B încearcă să deseneze imaginea. A și B își compară apoi desenele – urmăresc dacă ele sunt asemănătoare sau nu și de ce? Ce au învățat din acest joc? Care sunt ideile pe care le pot identifica pentru o bună comunicare?

„Jocul cu autocolante” (Analiza discriminării) – Fiecare participant are un autocolant lipit pe frunte (pe care ei nu-l pot vedea). Li se spune că sunt în piață și trebuie să se învârtă în mulțime și să salute lumea. Cu toate acestea, ar trebui să trateze persoanele diferit, în funcție de tipul de autocolant de pe fruntea lor. Dacă au:

A) Un autocolant VERDE: această persoană este cineva pe care se bucură foarte mult să o vadă și o salută cu plăcere.

B) Un autocolant GALBEN: această persoană este cineva pe care o văd regulat, vor să îi confirme faptul că a văzut-o și o salută normal.

C) Un autocolant ROȘU: această persoană este cineva pe care nu doresc să o vadă și vor să o evite.

Participanții sunt rugați să se învârtă în mulțime și să înceapă să salute persoanele, în funcție de autocolantul lor. Apoi ei reflectă asupra modului în care s-au simțit și dacă autocolantele reprezintă anumite diferențe în societatea lor? Ce au învățat din acest joc? Cum pot copiii coopera pentru a depăși discriminarea?

„Construirea unui turn” (cooperare) – Participanții sunt împărțiți în grupuri de câte trei. Cei cu litera A își pot folosi doar o mână, cei cu litera B nu pot vorbi, cei cu litera C sunt legați la ochi. Cei cu litera B au 10 minute la dispoziție pentru a construi un turn de 1 sau 2 m, având la îndemână hârtie și bandă adezivă. Fără să vorbească, cei cu litera B trebuie să găsească o modalitate de a comunica sarcina grupului lor. La sfârșitul jocului, analizează deprinderile pentru viață folosite în acest joc. Ce au învățat și cum pot fi aplicate lecții pozitive grupurilor lor de copii?

„De ce? de ce? de ce?” (analiză) – Împărțiți în grupuri, copiii pot analiza cauzele principale ale problemelor comune, întrebând de ce? de ce? de ce? Întrebarea de ce? (ex. de ce sunt copiii trimiși la muncă?) este scrisă pe un sul lung de hârtie. Copiii spun sugestiile lor (ex. din cauza sărăciei familiilor). Pentru fiecare sugestie de-a lor, analizează din nou de ce – (ex. de ce este familia lor săracă?)

„Jocul cu lanțuri de hârtie” (muncă în echipă, comunicare, incluziune etc.) – Copiii sunt împărțiți în grupuri (5-7 în fiecare grup). Grupurile sunt informate asupra faptului că trebuie să facă lanțuri din hârtie. Fiecărui grup îi va fi dat un număr egal de ziare vechi și de lipici. Grupurile au la dispoziție 5 minute pentru a-și găsi un nume și pentru a estima câte lanțuri de hârtie consideră că pot face într-un interval de timp de 10 minute. Jocul poate începe. Observatorul fiecărui grup a urmărit cu atenție modul în care membrii acestuia au lucrat împreună. După 5 minute, observatorii explică faptul că a avut loc un accident neplăcut și îl leagă la ochi pe unul dintre membrii grupului. După alte 3 minute, îi leagă un braț la spatele unui alt participant. Apoi continuă să urmărească activitatea grupului până când timpul expiră. Începeți să numărați nodurile din lanț și verificați dacă obiectivul a fost atins. Fiecare grup discută despre se au învățat din acest joc? Și-au atins/nu și-au atins obiectivul? De ce? Cum pot aplica ceea ce au învățat la grupul lor de copii? Acest joc este, de obicei, foarte util pentru analizarea unor probleme de tipul muncă în echipă, comunicare, incluziune, luare de decizii etc.

„Cum? cum? cum?” (planificarea de acțiuni) – Scrieți „Cum...?” pe o foaie mare de hârtie și desenați patru săgeți care pleacă de la aceasta. Puneți întrebarea și notați toate sugestiile la capătul săgeților. De exemplu: „Cum putem să implicăm mai mulți copii în organizația noastră?” Analizați orice sugestii mai în detaliu, punând din nou întrebarea „Cum...?” Planificarea de acțiuni care reies din analiza CUM? CUM? CUM? ne poate ajuta să identificăm ce nevoi trebuie îndeplinite, de către cine și când.

Să înțelegem câțiva termeni folosiți în manual

Acordul de Pace sau Convenția de Pace este o înțelegere oficială pentru încheierea unui conflict armat între două sau mai multe grupuri care sunt în război. Înțelegerea explică care au fost motivele semnării Acordului de Pace și ce se va face pentru a garanta pacea în viitor.

Advocacy reprezintă schimbarea atitudinilor, comportamentului și cunoștințelor, schimbarea sau modelarea politicilor, schimbarea modului în care oamenii fac lucrurile, pentru a conduce la schimbări pozitive și de durată în viețile copiilor.

Casta este o modalitate de împărțire a oamenilor din societate în funcție de poziția lor socială sau de rangul lor. Oamenii pot aparține unei caste superioare sau unei caste inferioare. Casta este determinată de nașterea într-o anumită familie și nu poate fi schimbată pe parcursul vieții. Foarte des, persoanele care aparțin unor caste inferioare nu pot avea acces corespunzător la servicii și la resurse. Cei care aparțin unor caste superioare dețin cea mai mare parte a puterii în societate. "Sistemul de caste", așa cum este numit, este urmat în anumite comunități "Hindu", de exemplu în Nepal și în India.

Consiliul Drepturilor Omului este un organism internațional în cadrul Organizației Națiunilor Unite. Acesta face recomandări Adunării Generale a Națiunilor Unite pentru abordarea violărilor drepturilor omului.

Consolidarea înseamnă combinarea mai multor lucruri pentru a forma unul singur.

Curtea Penală Internațională (ICC): Curtea Penală Internațională sau ICC este un tribunal internațional înființat în 2002. ICC întreprinde acțiuni legale împotriva indivizilor pentru crime împotriva umanității, crime de război și pentru cazurile în care grupurile culturale sunt ucise intenționat. Curtea poate investiga doar crimele care au fost comise începând cu anul 2002. ICC are puterea de a întreprinde acțiuni legale împotriva indivizilor doar atunci când tribunalele naționale nu sunt dispuse sau nu au posibilitatea de a investiga sau de a lua măsuri împotriva crimelor de acest tip. Până în prezent, Curtea a inițiat investigații în patru situații: Uganda de Nord, Republica Democrată Congo, Republica Central Africană și Darfur.

Echitatea înseamnă a trata oamenii corect.

Egalitatea înseamnă că fiecare persoană este tratată în același fel, cu același respect și apreciere.

Grupurile indigene sunt acele grupuri de oameni care provin dintr-o țară sau o localitate.

Instrumentele ne ajută să adunăm informații pentru cercetare. Diferite instrumente pot avea nume speciale precum: Harta corpului, Discuții de tip focus grup, Trasarea riscurilor, Instrumentul Păianjen, printre altele.

Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) este o agenție a Organizației Națiunilor Unite care lucrează pentru promovarea și protejarea drepturilor omului. Aceasta coordonează activitățile drepturilor omului prin intermediul sistemului Națiunilor Unite și supraveghează Consiliul Drepturilor Omului.

Justiția înseamnă susținerea a tot ceea ce este drept, just și corect.

Justiția restaurativă este o modalitate de folosire a mijloacelor pașnice pentru a soluționa conflicte și pentru a obține dreptate. Ideea este că persoana care a comis infracțiunea, victima și comunitatea pot găsi o modalitate de rezolvare a conflictului, care îi ajută pe toți să restabilească relații bune.

În cazuri penale, victimele pot spune cum le-a afectat infracțiunea viețile. Ei pot primi răspunsuri la întrebările despre incident. Victimele îi pot considera pe infractori răspunzători. Infractorul poate de asemenea să-și spună versiunea despre motivul infracțiunii și modul în care i-a afectat viața. Acestuia i se oferă posibilitatea de a îndrepta lucrurile în ceea ce privește relația cu victima. În acest caz, e posibil ca infractorul să trebuiască să plătească un fel de compensație victimei.

Marginalizarea înseamnă excluderea anumitor grupuri de persoane ori a unei persoane, sau tratarea lor în mod discriminatoriu, prin desconsiderarea lor.

Memoria istorică înseamnă rememorarea, evocarea și descrierea faptelor din trecut, astfel încât versiunile diferite ale oamenilor despre istorie să poată fi auzite și respectate.

Munca de caritate înseamnă ajutarea unei persoane sau a unui grup de persoane nevoiașe, prin acțiuni și donații generoase.

Nediscriminarea înseamnă faptul că nimeni nu ar trebui supus niciunei forme de discriminare. Aceasta înseamnă că toți copiii și tinerii au aceleași drepturi, indiferent cine sunt ei, unde locuiesc, cu ce se ocupă părinții lor, ce limbă vorbesc, ce religie au, dacă sunt băieți sau fete, care este cultura lor, dacă au dizabilități, dacă sunt bogați sau săraci.

Niciun copil nu trebuie tratat incorect, indiferent de considerente.

Negocierile oficiale de pace se referă la negocierile care au loc de-a lungul unei perioade de timp între unul sau mai multe guverne și/sau între guverne și armate non-statale. În majoritatea negocierilor de pace, grupurile sunt de acord să dialogheze. Ideea este să găsiți modalități de a încheia conflictul și de a semna un acord de pace. Cele două grupuri pot invita și alte persoane sau agenții pentru a-i ajuta să rezolve neînțelegerile.

Organizația Națiunilor Unite sau ONU este o organizație internațională care promovează pacea în lume, siguranța, dezvoltarea economică, drepturile omului și înțelegerea între diferite țări. ONU a fost fondată în 1945 după Cel de-al Doilea Război Mondial, pentru a ajuta la încetarea războaielor dintre țări și pentru a oferi o platformă pentru dialog. ONU are cinci organisme care ajută organizația în desfășurarea activității sale. Ele sunt următoarele:

- Adunarea Generală a ONU – Supraveghează activitatea ONU, face recomandări și întocmește bugete;
- Consiliul de Securitate – Este responsabil pentru menținerea păcii și siguranței internaționale;
- Consiliul Economic și Social – Ajută la promovarea cooperării și dezvoltării economice și sociale;
- Curtea Internațională de Justiție – Soluționează problemele legale dintre state și agențiile internaționale;
- Secretariatul – Oferă studii, informații și facilități necesare ONU.

Organizația neguvernamentală (ONG) este o organizație legală care a fost creată de indivizi sau grupuri de persoane care nu lucrează pentru guvern. Organizația este formată mereu pentru un motiv anume în cadrul unei țări. De exemplu, ajutarea copiilor și tinerilor în obținerea drepturilor lor, protejarea mediului, ș.a.m.d. Câteodată, ONG-urile lucrează în multe țări și regiuni diferite din lume. Acestea sunt cunoscute drept Organizații Internaționale Nonguvernamentale sau ONG-uri internaționale.

Organizațiile internaționale nonguvernamentale sau ONG-uri internaționale: vezi Organizație neguvernamentală (ONG).

Participarea copiilor este un drept al tuturor copiilor și tinerilor. Acest lucru înseamnă faptul că copiii ar trebui să poată să-și exprime liber părerile și că acestea ar trebui luate în considerare în toate aspectele care îi afectează. În alte cuvinte, copiii și tinerii au dreptul să spună ce consideră că ar trebui să se întâmple atunci când adulții iau decizii care îi afectează și e dreptul lor ca opiniile să le fie luate în considerare. Dreptul copiilor și al tinerilor la participare înseamnă de asemenea că ei au dreptul să întreprindă acțiuni pozitive, în grup sau de unii singuri, cu sau fără sprijin de la adulți, pentru a-și schimba viața în bine.

Persoanele strămutate intern (IDP) sunt persoanele forțate să fugă din casele lor dar care, spre deosebire de refugiați, rămân în interiorul granițelor țării lor.

Raportorul Special ONU este reprezentat de funcționari speciali care lucrează în numele Organizației Națiunilor Unite, care a fost însărcinat de Consiliul Drepturilor Omului al ONU să investigheze, să monitorizeze și să recomande soluții pentru probleme referitoare la drepturile omului.

Reconcilierea se referă la procesul prin care se ajunge la un acord, prin respect reciproc și înțelegere. Înseamnă și faptul că grupurile implicate recunosc și acceptă situația sau lucrurile care s-au întâmplat. Poate de asemenea include iertarea și poate avea un efect vindecător.

Reprezentantul Special al ONU este un expert extrem de respectat, care a fost numit de către Secretarul General al ONU pentru a-l reprezenta în întâlnirile cu șefii de stat referitoare la aspecte importante din domeniul drepturilor omului. Reprezentanții pot merge în diferite țări pentru a investiga violările drepturilor omului sau pentru a negocia în numele Organizației Națiunilor Unite.

Responsabilitatea înseamnă a fi responsabil față de cineva sau pentru o activitate. Acest lucru înseamnă și faptul că aceia care sunt responsabili pot fi luați în considerare. Ei sunt răspunzători pentru îndeplinirea promisiunilor pe care le fac, trebuind să împărtășească rezultatele cu cei interesați.

Tabăra este un loc instalat de o organizație sau guvern, în care pot trăi pentru o perioadă oamenii care și-au pierdut casele în război sau care nu mai pot trăi în siguranță în casele lor din cauza conflictului. Ideea este că atunci când războiul sau conflictul se încheie, oamenii care trăiesc în tabere pot fi ajutați să se întoarcă în siguranță la casele sau în comunitățile lor.

Untouchability este un concept prin care o persoană dintr-o castă superioară este considerată contaminată dacă el sau ea este atins(ă) fizic de o persoană dintr-o castă inferioară. *Vezi explicația termenului “castă” de mai sus.*

LISTĂ DE ABREVIERI

ACJ	Asociația Tinerilor Creștini
CZOP	Copiii ca zone de pace
ICC	Curtea Penală Internațională
IDP	Persoane strămutate intern
INGO	Organizație neguvernamentală internațională
LRA	Armata de Rezistență a Domnului
ONG	Organizație neguvernamentală
SZOP	Școlile ca zone de pace
ONU	Organizația Națiunilor Unite

Postfață despre Salvați Copiii Norvegia

Câteva cuvinte în plus pentru a vă spune mai multe despre munca Salvați Copiii Norvegia pentru evaluarea și consolidarea participării copiilor la conflictele armate, post-conflict și construirea păcii.

Salvați Copiii Norvegia se va gândi cu atenție la cel mai bun mod de a monitoriza rezultatele și recomandările cu privire la participarea copiilor la conflict armat, post-conflict și construirea păcii. În urma atelierului, vor fi făcute planuri în diferite moduri și în diferite țări. Vom lua în considerare situația, procesele deja începute în rândul copiilor și tinerilor, precum și planurile și inițiativele organizațiilor partenere și cele ale Salvați Copiii Norvegia. Vom căuta suport susținut din partea Ministerului Norvegian al Afacerilor Externe.

Salvați Copiii Norvegia își propune să consolideze munca cu privire la participarea copiilor, punând accent pe participarea semnificativă și etică a copiilor. Vom monitoriza de asemenea participarea copiilor la situațiile violente de conflict și la construirea păcii. Scopul nostru este acela de a implica copiii și tinerii în munca de monitorizare și evaluare, precum și în cea de documentare și de cercetare. Un astfel de suport necesită o perioadă de timp pentru planificarea și folosirea metodelor participative și ale instrumentelor cu care copiii sunt familiarizați. Copiii au nevoie de sprijin în diferite roluri, cum ar fi cele de consilieri, cercetători, agenți ai păcii și susținători. Vom împărtăși lecțiile învățate și aspirațiile cu Save the Children International

Trebuie să învățăm mai multe despre posibilele roluri ale copiilor și ale tinerilor în construirea păcii. Vom colabora cu Salvați Copiii și cu partenerii guvernamentali pentru a aduce problematica participării copiilor la cunoștința Națiunilor Unite, Subsecretarului General, Reprezentantului Special pentru Copii și Conflict Armat, pentru a cere să se organizeze discuții referitoare la rolul copiilor și participarea lor la construirea păcii. Acest lucru poate ajuta la promovarea discuțiilor despre participarea copiilor în cadrul Consiliului de Securitate. Salvați Copiii Norvegia va sprijini implicarea copiilor în procesele de pace la nivel local, regional și național și va face tot posibilul pentru ca participarea să fie semnificativă și relevantă pentru copii și tineri; va ajuta, de asemenea, adulții și copiii să găsească cele mai bune modalități și momente pentru prezentarea ideilor și propunerilor lor, în mod direct, în discuții și întâlniri sau indirect, prin documente scrise.

Mai jos puteți găsi informații despre și trimiteri la alte rapoarte și materiale ale evaluării globale, care v-ar putea interesa.

Intro-
ducere

Secțiunea

|

66

67

Secțiunea

2

Pentru a
vă ajuta
pe mai
departe

Acestea sunt publicațiile și materialele care provin din evaluarea participării copiilor la conflict armat, post-conflict și construirea păcii în Bosnia-Herțegovina, Guatemala, Nepal și Uganda.

Publicații naționale specifice:

- Raport național Bosnia-Herțegovina – Participarea copiilor la conflict armat, post-conflict și construirea păcii
- Raport național – Rezumatul raportului
- Raport național – Raport pe înțelesul copiilor

- Raport național Guatemala – Participarea copiilor la conflict armat, post-conflict și construirea păcii
- Raport național – Rezumat și pe înțelesul copiilor

- Raport național Nepal – Participarea copiilor la conflict armat, post-conflict și construirea păcii
- Raport național Nepal – Rezumat

- Raport național Uganda – Participarea copiilor la conflict armat, post-conflict și construirea păcii
- Raport național Uganda – Rezumat
- Raport național Uganda – Pe înțelesul copiilor

Publicații internaționale:

- Raport internațional – „Bosnia-Herțegovina, Guatemala, Nepal și Uganda: Războiul adulților și pacea tinerei generații” – Participarea copiilor la conflict armat, post-conflict și construirea păcii
- Raport internațional – Rezumat

- „Ghidul instrumentelor – pentru cercetare participativă și evaluare cu copiii, tinerii și adulții.”
- „Ghidul instrumentelor”: Expunerea utilizării diferitelor instrumente în Bosnia-Herțegovina, Guatemala, Nepal și Uganda

- „Am pictat pacea – Manual despre construirea păcii cu și pentru copii și tineri”

- „Repere etice – pentru o practică participativă etică, semnificativă și incluzivă a copiilor”

- „Căutăm împreună: Cercetarea prin Dialog Formativ – pe înțelesul tuturor”

- Albumul păcii copiilor și tinerilor

- Înregistrări video cu privire la procese și impactul proceselor - Bosnia-Herțegovina, Guatemala, Nepal și Uganda

Toate publicațiile sunt disponibile pe site-ul: http://www.reddbarna.no/default.asp?V_ITEM_Id=19028

Am pictat pacea

Aveam o cutie de culori –
deschise, vii și curajoase,
Aveam o cutie de culori –
unele calde, unele foarte reci.

Dar nu am avut roșu pentru sângele răniților
Nu am avut negru pentru plânsul orfanilor
Nu am avut alb pentru fața muribunzilor
Și nici galben pentru nisipurile arzătoare

Dar am avut portocaliu pentru bucuria de a trăi,
Și verde pentru cuiburi și vlăstare
Și albastru pentru ceruri albastri
Și roz pentru odihnă și visare

M-am așezat și am pictat pacea.

*Poezie scrisă de o tânără,
Școala Sacred Heart, Uganda*

Salvați Copiii România

Str. Ștefan Furtună 3, Sector 1, 010899 - București
Tel. : +40 21 316 61 76. Fax: +40 21 312 44 86
e-mail: rosc@salvaticopiii.ro www.salvaticopiii.ro

